

EMRE TUNJER

ISHQ

qalbning duosidir

Sen sevgilim deya yozilib, ayolim deya o'qilasan.

“Bu dunyo bizga yetarli emas”

deganim — jannatdagi yo'ldoshimsan.

Kitob shu yerda ko'rsatilgan muddatdan kechiktirmagan holda topshirilishi shart

Ilgarigi berilmalar miqdori _____

07

--	--

171.85

EMRE TUNJER

**ISHQ QALBNING
DUOSIDIR**

“Zukko kitobxon”

Toshkent – 2022

“Zukko kitobxon” nashriyoti ushbu kitobni Turkiyaning “Xayykitap” nashriyoti bilan 2022-yil 16-martda tuzgan shartnomasi asosida chop etdi.

UO‘K: 821.512.161-3

KBK: 84(5Typk)

T 85

Emre Tunjer. “Ishq qalbning duosidir” / turk tilidan **Muqaddas Abduvosilova va Ergashboy Matyoqubov tarjimai** / “Jahon adabiyotining bestsellersi” turkumi – Toshkent. “Zukko kitobxon”, 2022. – 192 bet.

Sen bo‘l, so‘nggisi bo‘l, so‘ngsiz bo‘l!

Ilk muhabbatimsan! Oxiring yo‘q, avvaling g‘oyib bo‘lgan. Bo‘lmagan emas, boshqalar ham bo‘lgan, ammo sen tufayli barchasi yo‘q bo‘ldi.

Sen xatolarim ko‘rsatgan haqiqatsan, oldingilar ergashtirib kelgan huzur yo‘lisan.

Ko‘nglimga yog‘gan sevgi yomg‘irisan, har tomchingdan ishqim shifo topyapti!

Bolaligimsan! Samimiyatim, ta‘rifsiz baxtiyorligimsan.

Tuproqning yomg‘ir bilan atrofga yoyilgan iforisan, choyimning eng totli qultumisan. Sen mening javobsiz savollarimning javobi, har duomda tilaganim, har nafasda sog‘inganimsan.

Ko‘piga hojat yo‘q, borining ichida sen bo‘lsang, kifoya.

Sen sevgilim deya yozilib, ayolim deya o‘qilasani. “Bu dunyo bizga yetarli emas” deganim — jannatdagi yo‘ldoshimsan.

UO‘K: 821.512.161-3

KBK: 84(5Typk)

ISBN: 978-9943-8222-8-3

© Emre Tunjer.

© Xayykitap Yayinlari Originally published in the Turkey by Hayygrup Yayinchilik A.Ş.

© “Zukko kitobxon” nashriyoti

Pop T A K M.

inv: 2023/1-307

MUALLIF HAQIDA

Kompyuter muhandisligi, elektrotexnika muhandisligi, ijtimoiy munosabatlar, davlat boshqaruvi, siyosatshunoslik va xalqaro munosabatlar sohalari bo'yicha bir nechta universitetlarda tahsil olgan. Ko'p yillar davomida "BEST FM" radiokanalida "Oqshom" radioeshittirishiga olib borgan. 2009-yildan reklama va xalq bilan aloqalar sohasida faoliyat yuritishni boshlaydi. Ushbu sohalarda ko'plab muvaffaqiyatli loyihalarni yo'lga qo'ydi. Shundan so'ng asosiy e'tiborini ijtimoiy tarmoqlarga qaratdi va tez orada ijtimoiy tarmoqlar fenomeni bo'lgan "Hayot falsafasi" nomi bilan mashhur bo'ldi. 2012-yilda esa "Hayot falsafasi" nomli hazilomuz kitobi nashrdan chiqqan. 2014-yilda ijtimoiy tarmoq foydalanuvchilariga qo'llanma bo'lib xizmat qiladigan "Xo'jayin — ijtimoiy tarmoq saltanati" kitobi chop etildi. Emre Tunjer kasbiy faoliyatini strateg, maslahatchi va o'zaro munosabatlar motivatori sifatida davom ettirar ekan, shu bilan birga, sahna ko'rsatuvlarini ham tayyorlab bormoqda va "Karadeniz FM" radiokanalidagi boshlovchilik faoliyatini ham davom ettirmoqda.

”

Qaniydi, o‘zingni tunga **isyonsiz**
topshirsang edi...

Kun quyoshga asir tushardi. Lablaringdan
topgan bir shukronang minglab kunduzga
yo‘l ochardi.

Ko‘zlaringga yog‘ayotgan yomg‘ir Undan
sen uchun bir kamalak paydo qiladi.

Hayotda bir martagina oshiq bo'lishing lozim, boshqa payt esa shunchaki inson...

Shuni unutma: qanchalik ko'p oshiq bo'lsang, shunchalik ko'p yolg'izlashib borasan, kichkintoyim!

Chunki inson har bir ishq tufayli asta-sekin yemirilib bo-raveradi. Ustiga-ustak, yolg'iz boshi bilan chorasizdir, butun yaratilmagan.

Ha, to'g'ri o'qiding, kichkintoyim, inson butun yaratilma-gan, o'zining haqiqiy muhabbatini topsagina, butun bo'ladi.

Haqiqiy muhabbatini izlashining sababi ham mana shu.

Butun bo'lmoq yo'lidagi safaridir... Butun bo'lishga intili-shidir...

Ammo bu izlanish jarayoni juda ham tahlikalidir, chunki in-son ishqda yo'l qo'ygan har bir xatosi tufayli o'zining bir par-chasini yo'qotadi.

Tegingan har vujudagi turfa hidlardan ta'sirlanadi. His qil-gan har bir qalbdagi turli hissiyotlarga burkanadi. Har ko'zda har xil ranglarga duch keladi. Har bir so'zda har xil fikrlarga... Har bir ishqdan nimalardir oladi va olganlarini boshqa ishqdan ham kutadi. Yemirilayotganini sezmaydi. Har biri yo'qotishi ko'ziga muvaffaqiyat bo'lib ko'rinadi. Har bir ishq tufayli quvonch tu-yadi, huzurlanadi, chunki har bir ishq dastlab boshqacha ko'ri-nadi.

Ammo vaqti kelarki, ishqlar, sevgilar hamda yangi boshla-nishlar kamlik qila boshlaydi. Ayniqsa, qalbning softligi bir marta yemirildimi, kirlandimi — uni qayta tuzatib bo'lmaydi. Endi esa

hattoki ishqning eng go'zali kelsa-da, beqiyos-u betakror darajada armug'on etilsa-da, qalbni to'ldira olmaydi.

Inson barcha go'zalliklarga bitta inson orqali erishishga harakat qiladi, lekin bitta inson kamlik qiladi.

Chunki mukammal inson yo'q.

Oxir-oqibat, bir paytlar ishq uchun jo'sh urgan yuragi eski, qadrton hayajonlarini topa olmay qoladi.

Ha, kichkintoyim, shuning uchun ham: "Kelajagingda yoningda bo'lmaydigan tuyg'ular buguning uchun loyiq emas", — deyishadi.

Albatta, hayotda hech nimaning kafolati yo'q. Kafolat olib sevishning ham ahamiyati yo'q. Ammo bugun seniki bo'lgan insonni ovunish sevish uchun sevma. Ruhing yolg'izlikdan charchagan bo'lsa-da, tasalli topish uchungina noloyiq insonni quchma. Lablaring ehtirosdan yonayotgan bo'lsa-da, ehtirosingni qondirish uchun o'pma. Chin dildan istayotgan bo'lsanggina va oqibatlarini qabul qila olsanggina, sev, quch, o'p. Aks holda, bunday qilma.

Shuni unutma: harom vujudlar halol badallar to'latadi. Halolingga olib boradigan yo'ldan chiqma. Tabiiyki, xato qilishing va yanglishishing mumkin, ammo sabrli bo'lsang, zotan munosib inson seni topadi. Demoqchimanki, kichkintoyim, arzimas insonlar uchun vaqtingni bekorga sarflama, ko'nglingni, ruhingni ifloslantirma.

”

Oshiq bo‘lmoq — do‘st bo‘lmoq, hamdard
bo‘lmoq, birgalikda kulmoq, birgalikda
yig‘lamoq deganidir.

Oshiq bo‘lmoq — bir hayotni ikki kishi
yashamoqdir.

Ishq isyondir!

Aslini olganda, ishq ong-u idrokning quliga aylangan tuyg‘u-larning isyonidir. Go‘yoki uzoq muddat davomida nafas ololmay qolgan vujudning kislorodga ehtiyoji bo‘lgani kabi tuyg‘ular ham erkinlikka chanqoqdir. Shu tufayli ham kutilmagan onda bir bahona topib, nazoratingizdan chiqib ketadi. So‘ngra tuyg‘ular va ong-u idrok orasida g‘avg‘o boshlanadi. Dastlab kuchsizlik qilgan va nimalar sodir bo‘layotganini anglolmay qolgan ong-u idrok nazoratni qo‘lga olish uchun jiddiy kurashga kirishadi. Chunki ong-u idrokning ishi bo‘lib o‘tgan barchasini nazorat qilishdir va davomiy ishq esa u uchun o‘lim deganidir. Shu tufayli tuyg‘ularni o‘ziga bo‘ysundirish uchun imkoni bor barcha ishni qiladi. Vaqti kelib, kuch-quvvatga erishadi va ishqning af-suni bilan to‘lqinlangan tuyg‘ularni yaxshimi-yomonmi bir bitim tuzishga ko‘ndiradi. Shu tarzda ba‘zan ong-u idrok yana mutlaq hukmdorga aylanadi va o‘zi istagan yo‘lda yurishda davom etadi, ba‘zan esa o‘rta yo‘l topiladi: buning nomi — sevgidir.

Bir-birimizga hadyamiz...

Insoniyat o'tmishning asiri emas, asaridir. Chunki o'tmish kelajakning kalitidir va shu paytgacha boshingdan o'tgan kechinmalar seni endi duch kelishing mumkin bo'lgan kechinmalar tomon yetaklaydi.

Aynan shu bois seni men tomon yetaklagan o'tmishimni meni sen uchun hozirlagan va seni kelajagimning bir parchasiga aylantirgani uchun sevaman.

Shu bois o'tmishim va kelajagimni sendek betakror bugun bilan bog'lagan taqdirimni sevaman.

”

Ayol kapalak qanoti kabidir. Sinishi oson, tuzalishi imkonsiz. Buni qayerdan bilishimga qiziqyapsizmi? Chunki umrimni uning qanotini tuzatish uchun sarfladim.

O'tmishga bog'lanib qolmang, kelajakda ham yetarlicha o'tmish bor

O'tmishingizda sizni qayg'uga botirgan va aslo ortda qolmaydiganday tuyilgan g'am-tashvishlaringizni o'sha paytlaridagidek his qila olasizmi? Mayli, aslo unutilmaydiganday tuyilganlarni xotirlay olasizmi? O'tib ketamasligiga ishonchingiz komil bo'lgan kechinmalar o'tib ketmadimi?..

Sabr qiling!

Tabiiyki, oson emas. Ammo shunday kunlar keladiki, yaralar bitib ketadi, tashvishlar, dardlar, qayg'ular g'oyib bo'ladi. Unutmangki, o'tmishingizga qarab yashar ekansiz, o'tmish o'tib ketmaydi, ammo kelajak o'tmishga aylanadi.

”

Ey, sevgi deya atalmish tuyg'u.
Ey, ehtiros bilan bog'lanib qolganim.
Senga tashnaman.
Chaqirsam, kelasanmi?

Ko'milgan bir ishqim bor: qabristoni — qalbim, duosi — xotiralarim...

Ba'zan haqiqatni ko'rishni istamayman, qalbimning eng chiqur joyiga ko'maman. Ustini yolg'onlar va pushaymonliklar bilan o'rab qo'yaman... Hech kim topa olmasligi, qalbimni qaytadan azoblamasligi uchun shunday qilaman. Ammo uni berkitish qiyin. Undan qutulishning imkoni yo'q... Xotiralar qochganim sayin quvyapti. La'nati xotiralar! Esga olganim sayin ko'payapti. Ba'zida faqat nafas olish uchungina imkon qoldiryapti. O'ldirmaydi, ammo yashashimga ham izn bermayapti. Chiday olmayapman, qalbim faryodlar bilan haqiqatlarni hayqiryapti, qarshilik ko'rsatyapman, unga quloq solmayapman. Chunki uni tinglasam, ishonib qolaman. Ishonib qolsam, o'zimni yo'qotib qo'yaman. Imkonsizlikni unutam.

Bir umidga yopishib olganman, umidim o'lsa, men ham o'lam. Ha, shu tufayli yolg'izlikdan qo'rqaman. Aynan shuning uchun haqiqatimdan qochaman. Shuning uchun yolg'on ishqlariga quchoq ochaman, ha, aynan shu tufayli...

”

So‘z berma, kichkintoyim.
Ishonch berki, so‘zga ehtiyoj
qolmasin.

Shukr qil!

Hali-hanuz hayotdasan va ba'zi narsalarni o'zgartirish uchun imkoning bor

Ertaklar har doim baxtli nihoya bilan tugaydi, kichkintoyim. Chunki faqatgina yaxshilar g'alaba qilganida emas, yomonlar g'alaba qilganida ham baxtli nihoya bo'lishi mumkin. Aks holda kim yaxshi, kim yomon ekanligini qayerdan ham bilardik?

Masalan, Hansel va Gratel... Ikki aka-uka Jadini o'ldirib, qotil bo'lishadi va baxtli yakun... Xo'sh, Jadi-chi?! Aslini olganda, ertaklardagi har yakun baxtli yakundir. Tabiiyki, sen bunga o'zingni xursand qiladigan tomondan qarayapsan. Qolaversa, ertaklarda adolat bor: "bir bor ekan, bir yo'q ekan" deya boshlanadigan jumlasidayoq qoidalarini ma'lum qiladi — ortiqcha umidlantirmaydi.

Hayot ham xuddi shunday. Boshimizdan o'tgan har bir kechinma "bor" va "yo'q" orasidadir. Ammo inson bir narsaning borligiga ko'nikib qolgach, uning yo'qligi va yo'q bo'lib qolishi mumkinligini unutadi. Shu sababli ega bo'lganlarimiz bizlarni qisqa muddat xursand qiladi. Bu muddatni tezda tugatamiz. Ega bo'lganlarimizga ko'nikib qolganimiz sayin ularning biror-bir ahamiyatli, qadrlil tomoni qolmaydi, lekin yo'qlik nimaligini anglasakkina, ega bo'lganlarimizni qadri yana namoyon bo'ladi. Aynan mana shuning uchun inson sevganlarini yo'qotar ekan, ularning qadrini yanada yaxshi anglay boshlaydi. Ulardan mahrum

bo‘lish azoblantiradi. Ammo PUSHAYMONLIKLAR yanada ko‘proq azob beradi.

Shuning uchun ham pushaymon bo‘lmaslik va doimo baxtiyor bo‘lmoq uchun “bugungi kun” bilan yasha. O‘tmishga yopishib, kelajak haqida rejalar tuzar ekansan, buguningizni qo‘ldan boy bermang. Yashagan har bir lahzangning qadrini bil va bu lahzalarni qay holda yanada yaxshiroq o‘tkazishing mumkinligi haqida o‘yla. Afsuslanib qolmaslik uchun qilishingiz kerak bo‘lganlarning hammasini bajar va to‘g‘ri qaror qiling. Hech nar-saga erisha olmasang ham, keyinchalik o‘zingga beradigan savolning javobiga ega bo‘la: “Yanada yaxshi bo‘lishi uchun o‘yladim, ammo o‘sha paytdagi men faqat mana shularnigina qila oldim”. Ega bo‘lganlaringning qadrini bil va munosib insonlarni yetarlicha qadrla. O‘tmishga yopishib olma, buguning bilan yasha va kelajakka moslash. Chunki bugun kechagi inson emassan. O‘zgargansan. Unutmaki, o‘tmishning o‘tib ketganiga ishon-sanggina, u o‘tmishga aylanadi.

Hayot ertak kabidir:

Bir bor ekan, bir yo‘q ekan.

Ikkalasini qo‘shing. Yig‘indi nol (0), ega

bo‘lganlaringiz ham nol (0).

Oldin aniqlab ol, kichkintoyim. Ishqni izlayapsanmi yoki oshiqnimi?

Hayotingni yashnatadigan tuyg'uni izlayapsanmi?

Umringni bag'ishlaydigan bir ko'ngilnimi?

Xo'sh, istayotganingga munosibmisan?

Chunki har kim o'ziga munosib bo'lganini ertami-kechmi topadi va har kim qalbi tufayli ayriladi.

Shu uchun qalbingni pok saqla.

Pok saqlaki, senga ham o'zing kabi biri armug'on etilganda afsuslanmaysan.

Shuningdek, shunday ishqni orzu qilginki, qalbingni egallash Istanbulning fathi kabi qiyin, fotihi esa yagona bo'lsin.

Faqat mana shunday mashaqqatlarga to'la kurash bilangina haqiqiy ishqqa erisha olasan.

Chunki inson sevganlari bilan sinaladi. Sevgingga munosibini sev. Xuddi o'zing kabi munosibini!

”

Duolaringda
eslanginki, qalbi
unutmasin...

Unutma, kichkintoyim...

Ishq izlash orqali topilmaydi — bu yoʻlda adashib qolmoq kerak. Hattoki gʻoyib boʻlmoq lozim... Mening nima qilganimga qiziqyapsanmi? Ishqni izlar ekanman, gʻoyib boʻldim va yoʻqligim ham mana shunday boshlandi.

Ha, barcha narsa maʼnosini yoʻqotgan bir paytda faqatgina U qoldi. Yoʻlning boshi ham, oxiri ham U. Faqat U haqiqat, Undan boshqasi yolgʻon. Aynan oʻsha lahzada haqiqiy ishq bilan tanishdim. Izlaganim U ekan. Yoʻqlikka yuz tutganimgagina angladim. Unga oshiq boʻlgim keldi, eplolmadim. Chunki U ibtidoning ham intihoning ham egasidir. Uni anglar ekanman, ishq bor va borliq, yoʻq va yoʻqlik oʻrtasidagi kurashimga aylandi.

”

Men do‘zaxman-u, sen esa jannat!

Sen uzoqdasan — har nafasim aziyat!

Sensiz o‘lish oson, yashamoq esa mahorat.

Kelgin yonimga, sevgilim, bergin rohat.

Yo meni kechir, rozi bo‘l, sening izningsiz

Sen-la orzularimga berganim-chun halovat.

Qaniydi, seni tanimasaydim, har yonimni

Titratsaydi qalbidagi senga oid jaholat.

“Shunda yoqmasdi do‘zax, bo‘lmasaydi jannat”.

Qalbning ko‘zi yonmasa, ishq ko‘zga ko‘rinmaydi!

Kichkintoyim, ishq, aslida, umidlarimizning asaridir.

Umidlardir — Layli va Majnunni bir-biriga bog‘lagan.

Umidlardir — oshiq-larni Farhod-u Shiringa aylantirmagan.

Chunki dunyoni, eng avvalo, umidlarimiz orqali idrok etamiz, keyin esa haqiqatlar bilan yuzlashamiz.

Shu bois inson ishqqa xaridor bo‘lar, texnologiyaga bo‘lganidek.

Erishganlarning ko‘ngli to‘ladi. Ammo umidlar o‘z mevasini bermasa, qalblarni jarohatlaydi, xafa qiladi, g‘azablantiradi, o‘k-sitadi va g‘am-qayg‘uga botiradi.

Axir, insonlar umidini oqlaganlar bilan baxtli va huzur-halovatli bo‘lishadi-da.

Qolgan boshqa har narsa va har kim nuqsonlidir.

Erishilmagan esa sirli va doimo qadrlil bo‘ladi.

Afsuski, yanada yaxshisining borligini bilish insonning umidini yanada yuksaltiradi... Xuddi ishq kabi...

Ishqda bugun bilan yashaganlarning kelajagi o‘tmishga asir tushishining sababi ham mana shu.

Chunki sevmok — qalbning mehnatidir. Uni isrof qilib bo‘lmaydi, u taom emas — to‘yib bo‘lmaydi.

Umid ishqni oziqlantiradi, ammo behuda harakat qalbnl charchatadi. Agar parchalariga emas, butuniga oshiq bo‘lsang, ayriliq o‘limdir. O‘lishini bilib yashayotgan inson uchun o‘limdan oldin o‘lish fikri zulmdir.

**Kimlarningdir qalbi ko‘rdil:
go‘zalliklarning, munosibini ko‘rolmaydi.**

Huzurdan toj kiyganning qirolligi baxtiyorlik bo'ladi

Kichkintoyim, ko'zlar insonning ko'zqusidir. Ha, shunday! Chunki inson o'zini qanday ko'rsa, dunyoni shunday ko'radi. Demoqchimanki, ko'zlar inson qalbida nima bo'lsa, ularning hammasini o'ziga ko'rsatadi.

Shuni ham unutmash kerakki, har bir insonning qalbida har xil fasl hukm suradi. Shuning uchun ham har kim dunyoni o'zga cha idrok etadi.

Kimningdir qalbida qish hukm suradi — aslo isin olmaydi. Yolg'izdir, hissiyotlari ham qaltiratar. Qora bulutlar bilan burkangan. Har ko'rganiga eziladi. Yig'lashi uchun har narsa bahona bo'la oladi. Nihoyasida bulutlar oqadi, ko'zlar to'ladi...

Kimdir kuz faslida silkinadi. Egasiz tuyg'ular dengizida yelkanlarini yoyadi. Quruq bir barg kabi uchib ketadi.

Kimlardir yoz kabidir. Ba'zan bu fasl bergan lanjlikdan huzurlanadi, ba'zan esa jazirama issig'ida azoblanadi.

Kimningdir qalbi bahor kabidir: hammasini boshidan boshlaydi.

Demoqchimanki, kichkintoyim, go'zallikning foydasi yo'q, qarayotgan ko'zlar chiroyli ko'rmasa. Ha, shu bois go'zalni go'zal qiladigan o'ziga xosligidir, go'zalligi emas.

”

Kichkintoyim, o‘zingni majburlasang, yo ezilasan, yo azob chekasan. Boshqani majburlasang, charchaysan. Hammani boricha qabul qil, kimnidir o‘zgartirish uchun fidoyilik qilma.

Istasang, o‘zing uchun o‘zgar. Ammo boshqa birovning istagi tufayli o‘zgarma. Mayli, parvo qilma, munosiblar yoningda qolsin, nomunosiblar uzoq tursin.

Kichkintoyim, pushaymon bo‘lishdan qo‘rqma, pushaymon bo‘lmaslikdan qo‘rq.

Chunki pushaymonliklar asling kabi bo‘lishingni ta‘minlaydi, xatolarga chuqur mulohaza va yetarlicha e‘tibor qaratish bilangina saboq chiqarish mumkin.

Shuning uchun ham pushaymonlikni his qilish juda oqilona harakat hisoblanadi va inson xatolarini tuzatar ekan, pushaymonlikni his qiladi.

”

**Mingtasiga oshiq bo‘lsam ham, bittasi
senga teng kelmaydi. Qalbingni qalbim
bilan birlashtirmoq uchun seni
quchaman. Vujudingni qo‘llarim bilan
emas, ruhim bilan quchaman. Ko‘zlarim
dunyo uchun ko‘rdir, seni qalbim bilan
ko‘ryapman. Sen bilan o‘tadigan
kelajak jannat kabi ekan, sensizlik
zulmatini xayollaring bilan yoritaman.**

”

**Ko‘rishni bilgan uchun har noxushlikda
bir hikmat bor, har narsada bir go‘zallik
yashiringandir.**

**Aynan shu sababli shoir uchun har narsa
she‘rdir, har bir she‘r esa o‘zini o‘qigan
har bir odamni shoir hisoblaydi.**

”

Ha, to‘g‘ri! Seni sevdim!

Hattoki o‘zingni o‘zing sevolmaydigan
darajada.

Ha, to‘g‘ri! Sening oldingda zaifman,
chorasizman, asirman.

Sensiz yarim jonman.

Ammo bilki, sen bo‘lmasang ham DUNYOGA
qayta olaman,

DUNYO BILAN qayta olaman..

Ha!

O‘zimni ham o‘ylamay, seni unutamani...

Shunday bir unutamanki, tugaganligini
anglolmay qolasan va vaqti kelib, ko‘zlarimga
qaraganingdagina anglab yetasan.

Hech kim emasligingdan uyalib qolasan!

”

Shoir bo‘lishing shart emas, qalbidagi she‘r
bo‘lsang, bas.

Sababsiz...

Qalbingizni ta'rif etib bo'lmas bir hayajon qamrab oladi. Sababsiz bir sevinch vujudingizni quchadi. Hech bir sababsiz yeldak chopishni va hayqirishni istaysiz. Ammo yugura olmaysiz, chunki o'zingiz tomon yugurishingizga o'zingiz to'sqinlik qilaysiz. Hayqira olmaysiz, chunki o'zingizni o'zingiz tinglashni istamaysiz. Vaqti keladiki, o'zingizga asir ekanligingizni anglaysiz. Erkinlik istaysiz. Ammo na yugurish uchun kuch-quvvatingiz va na hayqirish uchun nafasingiz qoladi.

Sukut saqlama, ey ko'nglim, hayqir! To'xtama, ey ko'nglim, bora oladigan joyinggacha yugur... Hamon kelajak uchun fursat bor ekan, buguningni behuda sarflama...

”

Allohim!

Ko'nglimga, umrimga munosib
insonni nasib et!

Yonimga munosib bo‘lmasang ham, mayli, chunki umrimga munosibsan...

Ayol esa: “Nima uchun?” — deya so‘radi.

Erkak kalovlanib qoldi. Nima deyishini bilolmay qoldi. Ko‘zlarini yumdi va yutinib qo‘ydi. Nimalarnidir o‘ylab qolgan-day osmonga nazar soldi. Havo qorong‘ilashgandi, yulduzlar asta-sekin bulutlar orasidan sirilib chiqa boshladi. Shamol quruq barglar bilan asfaltning ustida raqs tushardi. Erkak chuqur nafas oldi va:

— Sen ahmoqlarning yagonasisan. Chin dildan sevgan odam biron-bir sababga ehtiyoj sezmaydi, shunchaki sevadi... Sabablarini surishtirishdan voz kech endi... Qo‘yaver, davom etaversin yoki g‘ov bo‘lma, ketaversin, — dedi.

Ayol chuqur tin oldi va bilinar-bilinmas kulimsiradi. Kutilmagan javobga duch kelgandi-da. Birga bo‘lish uchun bahonalar to‘qimagan va yolg‘on gapirib ishontirishga urinmagan erkakka birinchi marta duch kelgandi. Bu holatdan juda ham ta’sirlandi. Ich-ichidan unga yon berishni, taslim bo‘lishni istardi, ammo, shu bilan birga, bu jozibali onning buzilishini ham istamayotgan edi. Astagina erkakka yaqinlashdi. Ikkovi ham hayajonlar ichra edi. Yuraklarining urishi xuddi simfoniya chalinayotgan orkestr cholg‘ularidek bir-biriga uyg‘un urar va sevgi haqidagi go‘zal qo‘shiqqa jo‘r bo‘lardi. Erkak endigina bir nimalar demoqchi edi-yu, lekin ayol o‘ng qo‘lining ko‘rsatkich barmog‘ini uning lablariga bosib: “Jim bo‘ling”, — deya ishora qildi va yonog‘idan yengilgina o‘pib qo‘ydi.

Ayolning lablari go'yoki kalit edi va erkakning barcha qulflari ochilib ketgandi. Erkakning qalbida vaqti-vaqti bilan sanchib og'riq beruvchi yaralari bor edi. Ammo ayolning teginishi bu yaralarni ham davolagandi.

Aynan shu lahza erkak o'ng qovurg'alarining orasidagi bo'shliqning sababini to'liq anglagan edi. Endi esa erkak ayolga muhrlanib qolgan edi va bundan keyin ikki vujud uchun ham bitta qalb yetarli emas edi. O'lim kabi yolg'izlikdan qutulish uchun bir-birlariga ehtiyoj sezardi.

Keyin esa xudbinliklaridan voz kechib, yarim ko'ngillarini butun qilmoq uchun, biri-biriga qalb bo'lmoq uchun quchoqlashdilar.

Har ikkisi ham dunyoga bitta ahdni hayqirayotgandi: "Ishq benihoya emas, ammo ishqsiz dunyoning bo'lganidan bo'lmagani yaxshi.

”

Hurmat-e'tibordan qolinsa, uni
qayta tiklash mumkin, ammo
ko'ngildan qolinsa, hech narsa
qilib bo'lmaydi.

”

Kichkintoyim, imkoniyating bor ekan,
hayotdan huzurlan. Ko‘rdingki,
bo‘lmayapti: hayotingning huzurini
qochirganni hayotingdan chiqar.

Va aslo unutma:

Keraksiz insonning ketishi kamayishga
emas, rivojlanishga sabab bo‘ladi.

Vaqt kelganni ortga surish yukni og'irlashtirar

Munosabatlaridan ishonch izlagan ko'lga o'xshaydi. Yomg'ir yog'sa, to'ladi. Yog'masa, qurib qoladi. O'zini to'ldirib dengizlarga qadar olib borishi uchun yomg'irni kutadi. Shu tufayli kam yog'gan yomg'ir uni qoniqtirmaydi. Yomg'ir unga istagini bera olishi shart. Lekin ko'l ishonchli yomg'ir kutayotgani uchun dengiz bilan qovusha olmaydi.

Oqar suv kabi bo'lish ham kerak. Hech kimni kutmaydi. Dengiz tomon yuguradi. Tabiiyki, yo'li bir tekis ketmaydi, har tomonga bo'linib ketishi mumkin, ba'zida devorlar to'g'onga aylanadi. Ammo shunga qaramay, yashashda davom etadi. Ba'zan yomg'ir yog'ar, sevinar — yog'masa ham xafa bo'lmaydi.

Umr ham shunday bir ne'mat. Aytmoq uchun kech qolganlaringiz safar xaltangizda yig'ilib boraveradi va vaqt o'tgan sayin og'irlashaveradi. Hayot qiyinlashadi. Imkoningiz bor edi-yu, lekin qilmay ortga surdingiz, kechiktirdingiz. Endi bularni o'ylar ekansiz, "bugun"ingiz qochadi. "Bugun"ning ortida quvar ekansiz, ertangi kun kelar va o'tmishning umidsizliklari qadamlarni azoblaydi. Bu dunyo dengizga qovushgan oqar suvdir, ko'l emas...

”

Nomunosib insonlarga duch kelish vaqtni
behuda sarflash degani emas, ular
munosib insonni kimligini o'rgatuvchi
murabbiylardir.

Qismat!

Bir darding borligini aytishyapti!

Meni yo'qotibsana va o'rnimga hech kimni qo'ya olmagan
ekanman.

Meni va men bilan o'tgan kunlaringni sog'inibsana.

Meni yo'qotibsana!

Pushaymon bo'libsana va jumalaring pushaymonliklar bilan
to'lib ketibdi.

Dardingning birdan bir darmoni men ekanman.

Lekin meni yo'qotibsana.

O'ldirganingni ayta olmabsana.

Birgalikda o'tkazgan shirin xotiralarimizni birma-bir oyo-
qosti qilib o'ldirganingni ayta olmabsana.

Shunchaki qiziqyapman: baxtli qilishiga ishonganlaring —
boshqalar shunga arzirmidi?

Meni yo'qotibsana!

Xo'sh, yo'qotmaslikning imkoni bormidi?

Qo‘rqma, yashashda davom et!

Kichkintoyim, ketgan ketar va qolgan yutar. Chunki qolmoq mashaqqatlidir va har bir mashaqqat o‘zidan keyingi baxtiyorlikning poydevoridir.

Shuningdek, senga azoblar, qayg‘ular aslo tugamaydiganday tuyiladi, lekin tugaydi.

Bugungi mashaqqatlar o‘tgan har bir tun kabi ortda qoladi.

Qo‘rqma, yashashda davom et!

Dardlaringning boshida kutib qolma. Yo‘lingda davom et...

Uzoqlashganing sayin dardlaring kamayaveradi va bir kun ko‘rasanki, juda kichrayib qolgan bo‘ladi va, ehtimol, ko‘zdan g‘oyib bo‘ladi.

Sukut saqlama!

Seni har narsada eshitishni istayman. Go'yoki har qo'shiq seni anglatyapti. Hattoki shahar ham go'yoki orkestrga aylanib, hayotni sen uchun kuylayapti...

Nafasing to'xtamasin!

Bensiz nafas zahardir. O'pkam sening nafasing bilan to'lishini istayman.

Shamol seni keltirsin.

Qo'llaring pastga tushmasin!

Duolaring oddiy bir havas uchun emas, butun bir hayot uchun tinmasin. Gapirsin, ishqimizni istasin!

Yuraging men uchun ursin!

Aks holda, huzur-halovatimdan mahrum bo'laman, ichida sen bor boylikka muhtojman.

Asling kabi bo'!

Kichkintoyim, shukr qil! Kelajagingni ajoyib o'tmishga aylantirish imkoniyatiga hali ham egasan. Hozirgi holingga shukr qil!

Hech bo'masa, o'tmishning asariga aylana olasan, asiriga emas. Shuning uchun kutma va kuttirma.

Unutma: vaqt juda foydali bo'lsaydi, o'ldirmasdi. Shu tufayli ham asling kabi bo'l, orzu-umidlarini vaqt hukmiga tashlaganlardan bo'lib qolma, kichkintoyim.

Kurash! Barcha muvaffaqiyatsizliklarga, imkoniyatsizliklarga, g'am-tashvishlarga qaramay kurash. Taslim bo'lma! Barcha narsa yer bilan yakson bo'lgan bo'lsa-da, taslim bo'lma va barchasi yerda qolaversin, parvo qilma. Sen esa o'zingni osmonda kabi his qilyapsan — omadlisan. Chunki na yiqilasan, na yerdagilar kabi Yerning tortishish kuchiga asir bo'lasan. Mana shu farq va o'zgachalikdan huzurlan.

Shuning uchun ham asling kabi bo'l, **hech kimni keragidan ortiqcha qadrlama, qadringni isrof qilasan...**

”

Avval: “Arziydimi?” — deb SO‘RA.

Keyin: “Arzidimi?” — deb SO‘RA.

Hayot shu ikki savolning javobida
yashiringan...

”

Allohim...

Ma’shuqamni rafiqam, rafiqamni
ma’shuqam ayla!

Sendagi ishq o'zingdadir, ammo mukofoti qayerda?

Kichkintoyim, ishqni til bilan ifodalab bo'lmaydi, sevgi iz-hori uchun so'z ojizlik qiladi.

Ishq ko'ngil ishidir, so'zlar kifoya qilmaydi, jumlar yetmay qoladi.

Demoqchimanki, jon-jahd bilan erishib bo'lmaydi, nasib qilsa, bo'ladi.

Shu boisdan ishq faqat tili bilan emas, ko'ngli bilan duo qilib so'raydiganlarga nasib qiladi.

Chunki Yaratgan tilimizni ham biladi, dilimizni ham Ishqni ham biladi, oshiqni ham... Duo — qalbning sevgi izhoridir.

Shu bois qalbida ishq bo'lganning tili duoda bo'ladi.

Chunki biladi: ishqqa so'z bilan, zo'rlik bilan erishib bo'lmaydi — qalb bilan, rozilik bilan erishish mumkin.

Qalb esa hikmat bilan olovlanadi.

Hikmat esa hammada ham bo'lavermaydi, faqat o'z egasida-gina bo'ladi.

Yaratganning hikmatidan shubhalanib bo'lmaydi.

Ha, shuning uchun ham ishq nasibadir.

Ishq har istaganning emas, Yaratgan kimga nasib etgan bo'lsa, o'shaning qismatidir.

Kichkintoyim, xulosa shuki, tili sukut saqlaganlar emas, qal-bi sukut saqlaganlar ishqdan mahrum bo'ladi...

Baxtli bo‘lish uchun SABR QIL, SHUKR QIL, HARAKAT QIL, ammo O‘ZINGNI MAJBURLAMA...

Kichkintoyim, baxtli bo‘lish uchun kechirishni, ko‘rib ko‘rmaslikka olishni o‘rganishing lozim...

O‘jarlik qilib vaqtni behuda sarflashdan ko‘ra, parvo qilmaslikni o‘rganishing kerak.

Ertaga o‘ladigandek yashar ekansan, kecha o‘lgandek hisob bera olishing kerak. Sabr qilishing, shukr qilishing va istaganingni qo‘lga kiritish uchun yetarlicha harakat qilishing kerak, ammo majburlamasliging shart.

Baxtiyorlik qarshingda turadi, lekin nima uchundir uni ush-lolmaysan. Teginganing kuydiradi — sevganing azoblaydi. Maqsadlaring baxtiyorligingdan badal oladi. Hayot ham go‘yoki ko‘kning ustini qoplagan yuk kabi bo‘ladi. Dardlarni, avvalo, boshqalardan izlaysan. Keyin esa navbat o‘zingga keladi.

Ha, aynan o‘sha lahzada boshingga har narsaning ustma-ust kelganini anglab yetasan. Qochish uchun yo‘l izlaysan, ammo barcha yo‘llar yana o‘zingga olib keladi. O‘zingdan qutulolmay-san. Buguningning huzur-halovati qochgani sayin o‘tmishing ong-u idrokingga ilgakdek yopishib oladi, kelajak ma‘no-mazmunsiz bo‘lib qoladi. Imkoniyatlar mashaqqatlarga aylanadi. Te-paliklar tog‘ga aylanadi.

“Tugadi”, — deysan va quyoshni kutishdan voz kechasan. Chorasizlikning zulmatiga taslim bo‘lasan.

Aslo kutmagan bir paytingda U qarshingga chiqadi.

O‘tmish unutilar, kelajak umidga aylanadi.

O‘tmishning hukmi tugaydi va U kelajakka umid beradi.

”

Har narsa bir sabab uchun, xolos...

”

Men ham sendek bir yolg'onning asiriman.
Yordam ber, qutqar meni bu asoratdan.
Qani, to'xtama. Meni quch va ruhimni ozod
qil. Meni ishontir!
Chunki sen — haqiqat bo'lishini istagan
yagona yolg'onimsan.
Qani, to'xtama, meni o'zingga ishontir.

”

Unutmang, kichkintoyim!
Baxtli munosabatga intilayotgan ekansan,
senga muammolaringni hal qiladigan inson
emas, muammolaring bilan yuzlashganida
yolg'iz qoldirmaydigan inson kerak.

”

Nihoyat sen qarshimdan chiqding...
Xasta qalbim so‘nib-so‘lmoqqa yuz tutar
ekan, nigohlaring bilan qurib qolgan
tuyg‘ularimga yong‘ir bo‘lding. Tubsiz
quduqda yolg‘izlikni bag‘rimga bosar
ekanman, sochlaring meni hayotga tortdi.
Betizgin fikrlar tushlarimni qoraytirar
ekan, sen-la bo‘ladigan kelajak umidi
xayollarimga nur bag‘ishladi.
Men bir chala-yarim jumla ekanman, sen
esa “men” so‘zi ila boshlangan
jumlalarimning “ega”si bo‘lding, men esa
“sen” bor jumlalarga muhtoj bir
“bog‘lovchi”man...

”

Mensiz orzularingni o‘zingga harom qil, hayo qil, sevgilim. Mayli, boshqalar boshqa tushlarga halol bo‘lsin. Seni meniki bo‘l, umidim! Azobla, istasang, parchala, ammo ko‘nglingni ko‘nglimdan ayirma, malagim. Ko‘zlarimni ko‘zlaring bilan, vujudimni vujuding bilan bag‘ringga bos. Yomonliklar kelsa, sendan kelsin. Sendan kelgan hammasiga roziman. O‘lsam ham, qo‘llaring-la ko‘m meni. Tuprog‘imdan sen taralgin, ahd-u qarorim.

”

Taslim bo‘lma! Duo qil!
Bir eshik yopilar ekan, boshqa eshiklar ochiladi, albatta. Isyon qilma! Shukr qil!
Holingga sabr qil va Unga ishon.
Aslo unutm: U seni o‘zingdan ham ancha yaxshi biladi. Ehtimol, bu mashaqqatlar senga baxtiyorlik eshigining kaliti sifatida armug‘on etilgan va huzur-halovat hamon kelajakda yashiringan.

U mensizlikni tanlar ekan...

Kichkintoyim, unga ayt, orzularimni pushaymonlik qabristoniga koʻmdim.

U qabristonning tuprogʻi yoʻq. Chunki tuproq umid beradi, ishonch beradi, kelajak bilan yupatadi, ishontiradi. U yerda tuproqning keragi yoʻq. Chunki orzularimning ishonchga ehtiyoji qolmadi.

U qabristonga yomgʻir yogʻmaydi. Chunki suv hayot baxsh etadi, kuch beradi, yolgʻonlarga ishontiradi, aldaydi.

U yerda yomgʻirning keragi yoʻq. Chunki orzularimning yashashi uchun biror-bir sababi qolmadi.

Kichkintoyim, ayt unga, mensizlikning yuki bir kun, albatta, ogʻirlik qiladi. Oʻshanda — mensiz kunlarning asiriga aylangani-da — men bilan oʻtkazgan kunlarining qadrini anglaydi. Unga ishq sifatida koʻringan oʻyinchoq baxtiyorlik yoʻlidagi tikanzorga aylanadi. Ammo xotirjam boʻlsin... Qarshisiga endi chiqmayman. Na eʼtiroz etishga va na shikoyat qilishga haqqim bor. Chunki uni boricha, aslicha sevdim. U esa bir tanlov qildi. Har tanlov bir voz kechishdir va u mensizlikni tanladi. Dastlab orzularim uning qalbi sudida qatl etilishga shafqatsizlarcha hukm qilindi va butun umr usiz yashashga mahkum etildim. Angladim va qabul qildim.

Kichkintoyim, ayt unga, bir kun qabrim tomon yoʻli tushsa, qoʻrqmasin.

U qabristonda faqat oʻliklar suhbatlashishadi. Qotillar kim ekanligini biri-biriga aytadi. Pushaymonliklarini anglatishadi. Meni va orzularimdagi uning goʻzalligini anglatadilar.

Ayt unga, kichkintoyim, soʻnggi soʻzni oʻzi aytdi, soʻnggi duoni ham oʻzi qilsin.

”

Agar gul sovg'a qilmoqchi bo'lsang, o'rninga urug'ini hadya
qil. Parvo qilma!

Ruhingdagi gullarni qo'porma.

Ajablanganlardan: “Qo'lingizda so'lgan gulmi yoki siz
bilan jonlanadigan gulmi?” — deb so'rarsan.

Qaysi biri?

”

Kichkintoyim, yo'qliging bu dunyoga hech qanday hissa
qo'shmaydi. Shuning uchun ham borlig'ing bilan dunyoni
mahkam quchoqlab ol.

Maktub

Sevimli sevgisiz sevgilim!

Sog'-salomatmisan? Ahvoling yaxshimi? Mensizlik senga ijobiy ta'sir qilganini aytishyapti, shu to'g'rimi?

Mening ahvolimni so'rasang, yaxshiman, ammo dardliman. Vujudim sensizlik deya nomlangan bir bir kasallikka duchor bo'ldi.

Bu kasallik o'ldiradigan darajada emas, ammo faqat zulmatdan iborat.

Tongda uyg'onsam ham, tunim davom etaveradi.

Qalxim sensizlik quyoshiga aylandi, ruhimni kuydiryapti.

Ong-u idrokim o'ldi, ko'zi tuproqqa to'ldi: fikrlarimni ham ko'ra olmay qoldim.

Albatta, shifo topaman va sensizlikka ko'nikaman.

Oxir-oqibat, sensizlik men uchun hech narsani anglatmay qo'yadi.

Ha, men uchun shunday biriga aylanasan. Darhol emas, vaqt o'tishi bilan shunday bo'lasan.

Balki, dardingga malham bo'lishi uchun o'zingga gapirgan yolg'onlarim bilan shifo toparman...

Balki, sensizligimning bo'shlig'ini to'ldirgan ayollar orqali shifo toparman...

Albatta, shifo topaman.

Hozircha sen uchun bir yulduzning qo'riqchisiman. Uning nuriga qanoat qilyapman.

Ammo bir kuni quyosh chiqadi — buni bilaman. Albatta, o'sha yulduz g'oyib bo'ladi va hayotimdagi zulmat nihoyasiga yetadi — o'sha kunni kutyapman.

”

**Senga va duolaringga
ehtiyojim bor...**

”

Har bir ayol o‘zini dunyodagi yagona
ayoldek his ettiradigan bir erkak
bilan bilan umrguzaronlik qilishni
istaydi.

Sukutlarimni ham eshita olgan inson bilan umr o'tkazaman!

Sevgilim, yo'qotmoqdan qo'rqmayman, yo'qolmoqdan qo'r-qaman...

Yo'qligingda yo'qligimni bilinib qolishidan qo'rqqanim uchun seni mahkam ushlab olganman.

Mevasiz bir hayot umidlarimni yutar ekan, bir tabassuming uchun bor-u yo'g'imni fido qilaman.

Men kutayotgan yorug'lik negadir derazamga urilmayapti. Chorasizman, charchaganman, hol-u madorim qolmadi...

Ammo seni xafa qilmaslik uchun uchun gaplarimni qalbinga ko'myapman va sukunatimni eshitishing uchun kutyapman.

**“Barchasi ko‘nglingdagidek bo‘lsin”,
— deb emas, “Barchasi baxayr
bo‘lsin”, — deb duo qilish
yaxshiroqdir. Chunki ko‘ngil ba‘zan
bexayrga yopishib oladi**

“Shoshilgan ishga shayton aralashadi”, — derlar, haqiqatan ham, shunday. Siz aslingiz kabi bo‘ling, yolg‘izligingizni baham ko‘rar ekansiz, shoshqaloqlik qilmang.

Unutmang, noto‘g‘ri boshlanishdan ko‘ra to‘g‘ri kutish yaxshiroqdir. Charchaganingiz tufayli o‘ylab, mulohaza qilishdan aslo voz kechmang. “O‘ylab ko‘raman”, — deb ham o‘zingizga aziyat yetkazmang. Demoqchimanki, tuyg‘ularingizning ham, o‘y-fikrlaringizning ham asiri bo‘lib qolmang.

Shuni unutmang: yolg‘iz yashamoq, noto‘g‘ri yashashdan ko‘ra yaxshiroqdir. Tuyg‘ularingizning shovqini, aqlingizni kar qilishiga ham izn bermang. Fikrlaringizning tuyg‘ularingizni egarlab olishiga ham izn bermang, ikkalasini tarozining ikki pallasiga qo‘ying. Tarozining qaysi pallasiga og‘ir kelayotgan bo‘lsa, albatta, o‘shani tanlang.

Ammo, baribir, qalbingiz bilan aqlingiz orasidagi g‘avg‘oni to‘xtata olmayotgan bo‘lsangiz, aqlingizni to‘xtating. Chunki qalbingizni to‘xtatsangiz, har narsa to‘xtaydi.

Qarabsizki, aqlingiz g‘olib bo‘ldi va olgan qarorlaringiz sizni yolg‘iz tashlab ketdi, bunday paytda ikkilanmang, yo‘lingizda davom eting.

Ammo munosib insonni izlashdan aslo voz kechmang. Sabrli bo'ling va taslim bo'lmang! Chunki **yolg'izlik nomunosib insonlar bilan baham ko'rilmaydigan darajada bebahodir.**

Bilaman, ba'zan shu qadar yolg'izlanib qolasizki, yo'qolib qolmaslik uchun hattoki soyangizni bag'ringizga bosgingiz keladi. Sabr qiling!

Nomunosib inson bilan abadiy yolg'izlikka ko'milishdan ko'ra yolg'iz yashamoq ancha yaxshiroqdir. Shuning uchun ham o'zingiz uchun munosibini izlashdan voz kechmang.

Egri inson bilan egilishdan ko'ra tik turgan holda to'g'ri insonni kuting.

Balki, bugun qarshingizdan chiqmagan bo'lishi mumkin.

Kuting!

Borlig'-u yo'qlikning sohibi bo'lgan ZOT odildir. Bir kun sizga munosib insonni ko'rsatadi. Ana o'shanda bu insonni bag'ringizga bosishingiz qoladi, xolos.

Og'ir yuk!

Eng og'ir yuk sarosimani va beqarorlikni yuzaga keltiradigan yukdir. O'zingizni bunchalar qiynamang. Qaror qiling va qutuling muammolardan! Mulohaza yuritish, tabiiyki, yaxshi. Ammo keragidan ortiqcha mulohaza qilish ko'r qiladi. Ko'ra olishingiz mumkin bo'lgan xatolarni ham ko'rishingizga to'sqinlik qiladi. Shuning ham insonni eng ko'p charchatadigan vaziyat ham beqarorlikdir. Charchagan ong-u idrok bilan fikrlashning esa bir qarorga kelishda foydadan ko'ra zarari ko'p. Oxir-oqibat esa, inson o'z qo'llari bilan o'zini xatolarga taslim qiladi.

Bu: "O'ylamay-netmay biror-bir ishga kirishing", —degani emas. Albatta, to'satdan va kutilmaganda bir qarorga kelmang. Avvalo, barchasini o'lchang, biching va keyin qaror qiling. Ammo mukammal bo'lish uchun harakat qilar ekansiz, o'zingizni oxiri berk ko'chaga kiritib qo'ymang. Chunki mukammallik boshi-oxiri bo'lmagan uzun bir yo'ldir. Bu yo'lga bir marta chiqdingizmi, bas, baxtiyorlik umidsizlikka aylanadi.

Gardaningizdagi yuklarni uloqtirib tashlang va yengil nafas olib yashang. Bir shoir aytganidek: "Eng yomon qaror ham beqarorlikdan yaxshiroqdir". Chunki beqarorlik kemanding langar tashlashiga o'xshaydi. Kema harakatlanishga qanchalik urinsa ham, langar qo'yib yubormaydi. Qaroringizni bering va o'zingizni bu azobdan qutqaring. Balki, eng a'losi bo'lmasa-da, yaxshisi bo'lar. Yoki har qanday holatda ham xayrlisi bo'ladi.

”

Hayot og‘ir emas, uni insonlar og‘irlashtirgan. Chunki inson doimo eng yaxshisi uchun intiladi va eng yaxshisiga erishganida yanada yaxshirog‘i borligini anglaydi. Ega bo‘lganiga qanoat qilmaydiganlar uchun yanada yaxshirog‘ining borligi narsa ruhiy tushkunlikdir. Demoqchimanki, **hayot, aslida, og‘ir emas, ko‘zingizda bo‘rttirganingiz uchun og‘irdir.**

”

So‘z bilan bo‘lmaydi, kichkintoyim.
Asliyat bilan bo‘ladi. Asliyatda bo‘lsa,
yuzaga chiqadi. Aks holda, so‘z
o‘zgaraveradi.

Uning o‘rnida ma’no-mazmunsiz shovqin
qoladi. Ammo asliyat degani shundaymi?

Inson aytgan so‘zdan qaytishi mumkin,
ammo asliyatidan voz kecha olmaydi.

Asliyati to‘g‘ri bo‘lmaganning so‘zi
to‘g‘ri bo‘lsa, nima foydasi bor? Asliyati
bilan sevmagan shunchaki tilda sevsa,
nima foydasi bor?

Shu tufayli asliyatingga uyg‘un bo‘l,
kichkintoyim va asliyatida darz
ko‘rganlaringdan uzoq tur.

Shuni bilki, “zilzila”lar so‘zda yashirinar,
lekin asliyatda yuzaga chiqadi.

Oqila ayol — go‘zal ayoldir

Chunki oqila ayol yo‘lini topib o‘zining go‘zal ekanligiga qarshisidagi insonni ishontira oladi. Balki, ichki go‘zalligi, balki, tashqi go‘zalligi bilan maftun etar. Lekin imkonini topib qarshisidagi insonni ishontiradi. Axir, go‘zallik tushunchasi ong bilan idrok etiladi-da. Ushbu idrokni boshqara olish oqila ayol uchun juda ham oson ishdir. Kiyimlari o‘ziga yarashib turadi. O‘ziga qaragan ko‘zlarni suhbat bilan go‘zallashtiradi. Qarshisidagi insonning qaysi his-tuyg‘ulariga teginish kerakligini biladi. Chunki haqiqiy ishq vujud emas, badal istashini biladi. Bundan tashqari, go‘zallik vaqtga mag‘lub bo‘ladi, vaqt o‘tishi bilan o‘z jozibasini yo‘qotadi. Ammo oqilalik o‘tgan vaqt davomida to‘rvasiga to‘plagan bilimlari orqali yanada kuchli qiyofa kasb etadi. Ha, aynan shuning uchun ham Zevs Afrodita bilan emas, Gera bilan turmush qurgan.

Chunki go‘zallikni yaratuvchi ne‘mat oqilalikkidir va uni parдоз-andoz-u estetika bilan yaratib bo‘lmaydi. Oqilalik aslicha ko‘rsatadi. Kamaytirmaydi ham, ko‘paytirmaydi ham...

**Sevishdan qo‘rqma, kichkintoyim!
Butun umr sev!
Qalbing to‘lgunicha sev!**

Shunday sevginki, ko‘rganlar oshiq desin.

Shunday sevginki, ko‘rganlar ishtiyoq-u jasoratingdan lol qolsin.

Shunday sevginki, “sevaman” deganlar xijolatda qolsin!

Oshiq bo‘lishdan qo‘rqma, kichkintoyim, qalbing hurligi bilan sev.

Qalbing to‘lgunicha sev!

Shundayin oshiq bo‘lginki, ko‘rganlar telba desin, “Qaniydi, men uchun shunday telbalik qilsa”, — deya orzu qilsin.

Shunday oshiq bo‘lginki, ko‘rganlar hasad qilsin, “Meni sevadigan ham shunday sevsin”, — deya duo qilsin.

Shunday oshiq bo‘lginki, “oshiqman” deganlar xijolatda qolsin.

Avvalo ovozini unutasan, so'ngra esa o'ylaringdan sassiz-sadosiz g'oyib bo'ladi...

Kichkintoyim, eslashga urinmasang, har bir odam unutilar.
Uni eslaganingda hayotni ushlab qolishga urinmasang, unutilar.

Dunyoning markaziga qo'yishdan voz kechsang, har narsa unutilar.

Yarangni tinimsiz tirnab, bitishiga g'ov bo'lmasang, unutilar.

Ba'zi insonlar kech unutadi, ammo, baribir, unutadi — unutmashlik uchun bahona topishmasa, bas.

G'olib bo'lishni istaysanmi?

U holda nima qilsang ham, avvalo, o'zingni baxtli qil.

Chunki asl muvaffaqiyatni g'oliblar emas, baxtlilar qo'lga kiritadi.

Chin dildan baxtli bo'lishni istayotgan bo'lsang, fikrlaringni hurmat qilmaydigan insonlarga quloq tutma. Chunki hurmat ulug' ne'matdir, ma'naviy qashshoq insonlarda uchramaydi.

Ma'naviy qashshoq insonlar boshqalarning baxtiyorligidan o'g'irlash tufayligina hayotda qolishadi.

Qadringni bilmagan insonni afsus-nadomatlar ichida qoldir.

Shuningdek, hayotingga qadr qo'shganning qadrini bil, kichikintoyim. Chunki eng katta boylik — xayolga kelishning o'zidayoq xushnud eta oladigan inson bo'la olishdir. Shu tufayli ham kimlargadir: “Yaxshiyamki, borsiz”, — deya olsak, aynan shu insonlar hayotning bizga armug'on etgan eng ajoyib sovg'asidir. G'azabi zakovatidan, xudbinligi iste'dodidan ustun bo'lgan insonlarga vaqtingni sarflama, isrof qilasan.

”

Baxtiyorlikda VA'DA,
G'azablanganda JAVOB,
G'amginlikda QAROR
BERMA!

”

Yolg'izlikka aldanib, hafsalang pir bo'lsa
ham ishqingdan g'azablanma,
kichkintoyim.

Isyon qilma! O'zingni hayotning oqimiga
tashla. HUKM EGASIning har kim uchun
bir rejasi bor, albatta. Shunday ekan,
eshikma-eshik yurishning nima foydasi
bor? XAYRLI ISHLARNING SOHIBI
sabr etganlar uchun ertami-kechmi xayrli
bir eshikni ochadi.

Ayolning tashqi go‘zalligi emas, qalbidagi go‘zallik muhimdir

Kimki ushbu go‘zallikka erishar ekan, shundagina ayolning haqiqiy qadrini anglab yetadi va unga g‘am-qayg‘uni ravo ko‘r-maydi. Uning vujudiga emas, qalbiga erishini istaydi.

Vujud arzimmas narsadir, xolos. Demakki, tashqi go‘zallik ham o‘z ahamiyatini yo‘qotadi. Chunki biladiki, ayolning qalbi tashqi chiroyidan ko‘ra jozibali va ahamiyatli. Bu sirga sohib bo‘lgan erkak ayolni yanada e‘tibor bilan sevishi lozimligini ang-laydi.

Ranjitmay, azoblamay sevadi. Yolg‘on-aldovlarsiz sevadi. Hirs bilan emas, havas bilan sevadi... Hattoki xushomadgo‘ylik qilmasdan sevadi. Aktyor kabi emas, chin dildan sevadi. Sevmoq uchun nimalardir qilish bilan emas, sidqidildan istagani uchun sevadi.

Demoqchimanki, o‘zini o‘zgartirmasdan sevadi. Chunki bu vaziyatda qo‘lga kiritish muhim emas, munosib bo‘lmoq mu-himdir.

”

Vaqt hukmiga tashlang! Bo'lsa, sizniki —
bo'lmasa, qismatingizda yo'q demakdir.

”

Yo'l tugamasdan safar tugamaydi,
kichkintoyim. To'xtab qolmoq —
manzilni uzoqlashtirmoqdir, xolos.

Haqqi halolim sen bo'lsang...

Sen ko'nglimning o'zgacha bir joyisan. Muhabbatni, senga asir tushgan orzularimni, nafasimni sen tufayli angalayapman. Sen uchun kurashyapman. Ammo qanchalik chiday olaman — bilmayman.

Vujudim sajdaga egilyapti. Taslim bo'lmaslik uchun Robbinga duo qilyapman, yolvoryapman. "Erishmoqdan voz kechdim, yo'qotmasam, shuning o'zi kifoya", — deyapman.

"Bu kurash tugamaydi", — deya o'ylayotgan bo'lsang, yanglishyapsan.

Tugar, ammo qismatimga sen yozilgan bo'lsang, tugatmoq uchun uringanimning nima foydasi bor? Agar barcha qiyin qarorlar menga qolgan bo'lsa, tugatmoqda ne ma'no bor?..

Chunki tuyg'ularning ham zaxirasi bo'ladi. Ammo haqqi halolim sen bo'lsang, har qanday yo'l ham, baribir, senga olib boradi.

”

Shunday yashaginki,
orzularing ham hasad
qilsin...

Tun...

Tun tahlikalidir, kichkintoyim. Haqiqatni ko'rishingga to's-qinlik qiladi.

Tun kirgach ayollar yanada go'zalroq, erkaklar yanada xush-surat ko'rina boshlaydi.

Tunda xatolar ko'p, to'g'rilar esa oz ko'rinadi.

Hattoki ba'zan tunda xatolar to'g'ridek, to'g'rilar esa xatodek ko'rinadi.

Tun ko'p o'ylaydigan insonlar uchun azobdir, kichkintoyim. Chunki tun shallaqidir, sukut saqlashni bilmaydi.

Ustiga-ustak, uning so'zlarini o'ylashni boshladingmi, hollingga voy...

Har narsani qochirib, yo'q qiladi...

Aynan shu tufayli ham uyqu dardlilar og'irlik qiladi va tunda uxlamaydigan insonlarning ko'pchiligi g'amgin, oz qismi baxtiyor...

”

Ikki lab orasiga tiqilib qolgan
jumlaga o'xshayman. Erkinlikni
kutyapman: gapir va meni
qutqar...

Nima uchun seni tanlaganimni o'zimdanda o'zim so'rayapman

Millionlab yolg'izlik bor ekan, nima uchun ichida sen bor bo'lgan xayollarga muhrlanib qolganman?

O'nlab boyliklar bor ekan, nima sababdan sensizlikning qashshoqligiga mahkumman?

Ba'zan o'zimdanda so'rayman: hayotni yengillashtirish o'rniga nega sen tufayli imkonsiz ishlarni amalga oshirishga urinyapman?

So'ngra qarashlaring xayolimga keladi — sovuqotaman. Olayotgan nafasim chala-yarim qoladi. Onasini yo'qotib qo'ygan jajjigina polapon qushdek har tomonimni chorasizlik qurshab oladi. Doimo yonimda bo'lishingni istayman. Yonimda bo'lmasang, go'yoki ochlikka giriftor bo'laman. Agarda ketib qolsang, ertangi kunning huzur-halovat g'oyib bo'ladiganday tuyilyapti. Mavsumlarim bahorsiz qoladigandek...

Sen tomon xavotir-u hayajon bilan shoshilaman. Aynan shu onda nima uchun seni tanlaganimni anglab yetaman...

”

Bo'lmaydi emas, bo'ladi,
ammo oldingisidek
bo'lmaydi.

Sabr qiling!

Bu sinovli dunyoda har tanishuv bir sinovdir, aslida...

Demoqchimanki, tanishuvlar sababsiz emas.

Kelgan nimanidir o'rgatadi yoki nimanidir eslatadi.

Yoki, kim bilar, ketgan umuman boshqa bir narsalarni boy berishni o'rgatar.

Har kimning bir maqsadi bor.

Yo sizni yo'ldan qoldiradi, yo yo'lda sizga hamroh bo'ladi.

Kim biladi?.. Yoki umuman boshqa bir yo'lni ko'rishingizga yordam berar.

Demoqchimanki, tanishuvlar behuda emas.

Hayotdagi bo'shliqlarni birma-bir to'ldirish uchundir. Balki, bugun maqsadi ma'lum bo'lmas, ammo ertangi kunlarda har birining o'rni boshqacha.

Balki, yaxshisi yaxshiligini eslatar, yomoni yomonligini.

Ammo har biri yaxshilikka yetaklovchi eshiklarning kalitidir.

Demoqchimanki, yomon inson qarshingizdan chiqsa, darrov nolimang. Isyon qilishga shoshilmang. Baribir, shukr qiling. Ni-ma bo'lishidan qat'iy nazar, shukr qiling. Chunki o'sha noxushlik eshigini ochgan — ortidagi ezgulikning xabarchisidir. Balki, o'sha ajoyib kunlarning qadrini anglashingiz uchun sizni hozirlayotgandir.

Sabr qiling! "Yaxshilikka bo'lsin", — deya duo qiling. Tabiiyki, bexayr xabarlar ham siz uchun sinovdir.

Vaqt kelib, sinovlar tugaydi. Sinovdan o'tishini eplaysiz. Aynan o'shanda huzur-halovat va baxtiyorlik lazzatidan istagan-cha zavqlanasiz.

”

Har kimning roli aniq, sevgilim, ammo
ssenariylar yo‘q.

Ularni topish uchun ham yashaymiz...
Masalan, sen duolarimning bosh rolidasan.
Menga aytgin-chi, yaxshilikmisan yoki
yomonlik?

Senga erishishni istayman.
Aytgin-chi menga, nasibamda bormisan yoki
yo‘qmi?

Lutf-marhamatmisan? Qahr-g‘azabmi?
Sen bilan o‘tadigan bir umrga talabgorman.

Aytgin-chi, sevgilim:
Saboqmisan? Sinovmisan?
Men bilmayman. Sen-chi?
Sen ham bilmaysan, to‘g‘rimi?
Bilolmaysan ham.

Chunki buni SSENARIYNI YOZGAN biladi.
Shu tufayli ham SSENARIYNI YOZGANDAN
seni so‘rayman.

Seni aynan shuning uchun duolarimning bosh
roliga qo‘yaman.

”

Qani, tunni ustingga yopib ol...
Yoningda bo'lmasam ham xayolimni
bag'ringga ol.
Bugun uchun bo'lmasa ham, ertangi
kunlar uchun asra meni.

Ishq raqs kabidir: hamma ham raqs tusha olmaydi

Masalan...

Kimlardir biri-biriga mutanosib emas. Raqsda sherigining oyog'ini bosar va uning jonini og'ritar. Ammo o'zi esa birga ekanligidan huzurlanadi. Sherigini kayfiyatini va huzur-halovatini buzadi, ammo shunday qilayotganini o'zi sezmaydi ham. Keyin esa musiqa ham g'oyib bo'ladi. Harakatlar maromini yo'qotmaslik uchun raqs zo'raki davom ettiriladi. Buni hech kim sezmaydi ham. Hattoki raqsning boshidagi ishtiyoq aziyatga aylanib qolgan bo'ladi. Rishtalar asta-sekin uzilaveradi. Vaziyat shunday ekan, raqsni birinchi bo'lib to'xtatgangina g'olibdir.

Kimlardir biri-biriga juda mutanosib. Bir-birlaridan faqat zavqlanishadi. Quchoqlashish ular uchun uchish kabidir. Axir, raqsda ba'zi paytlar oyoqlar yerdan uziladi-da. Raqsning qachon tugashi noma'lum. Har bir odam qalbidan kelib chiqqan holda bunday raqsni imkoni boricha cho'zishi mumkin. Demoqchi-manki, qalbi buzuq insonning sevgilisi bilan tushgan raqsi ham uzoq davom etmaydi. Darrov zerikib qoladi.

Ba'zilar esa ishqida yolg'iz yashaydi. Ishqni eng yaxshi his qiladiganlar aynan ulardir. Chunki ular ishq olovida o'zlari istagandek yonishadi. Olov ustida raqs tushishadi, ammo ishq obihayoti ularni himoya qiladi. Toki qalblari tuzalgunga qadar. Tuzalganlaridagina o'zlariga qanchalik aziyat yetkazganliklarini anglab yetishadi.

Yolg'izlik — eng boyning ham faqirligidir

Hashamatlar ko'zlarinigizni ko'r qilar ekan, yo'qlikning ma'nosini ko'rolmaysiz. Vaqti kelib hashamat yo'qolsa yoki nimadir yetishmayotgani sezilsa, g'am-qayg'ular boshlanadi.

Shu onda yo'qlik murabbiysi qarshingizdan chiqadi, haqiqatni anglatadi. Barcha narsa bor bo'lsa ham, baribir, nimadir yetishmaydi va shusiz hech narsa bekam-u ko'st, to'liq bo'lmaydi. Kim u? Nima u? Qayerda? Bilib bo'lmaydi.

Xuddi kamalakning parchalari kabi. U bo'lmasa, hech bir tasvir to'liq bo'lmaydi. Ushbu kamchilik bedavo xastalik kabi qalbingizga cho'ka boshlaydi. Shuning uchun barcha nafas olsada, faqat ba'zilargina yashay oladi. So'ngra esa faqat yashash uchungina o'zingizni yolg'onlarga ishontirasiz. Go'yoki u yo'qdek va hech qachon bo'lmaydigandek. Ammo yolg'on ustiga qurilgan bino vaqt o'tishi bilan yiqiladi. Vayronalar ostidan chiqishga intilar ekansiz, hatto yomg'irlar ham siz uchun yog'adi.

Lekin yomg'ir yog'ayotgandek emas, osmon ahvolingizga yig'layotgandek tuyiladi. Go'yoki nihoyasi yo'qdek ko'rinadi: nihoya u, u esa yo'q. Uning o'rnini hech kim va hech narsa to'ldirolmaydi. Shu tufayli ham yolg'izlik juda ham yalang'ochdir va hech bir boylik yo'q qila olmaydigan qashshoqlikdir, aslida.

Shunday bir uxlasamki, uxlasam-da unutsam...

Kichkintoyim, bir ayolni sevib qoldimki, xayoli o'zidan ham
chiroyliroq.

Hattoki yomg'ir ham tuproqqa u haqida gapirardi.

Shamollar uning hidini gullarga tashiydi.

Qalbmida bahor paydo bo'lgandi.

Ketdi.

Bo'ron ko'tarildi.

Qalbmidagi bahor ham o'ldi.

Qalbmidagi tuyg'ularimni qo'pordi, parchaladi.

Jonim azoblanyapti. Tuzalmaydiganday yonyapti. Yaralarim
bitishi uchun uni bag'rimga bosgim keladi, ammo u yo'q...

Mendan o'zini uzib olib ketdi.

Endi esa ichimda o'zimdan boshqacha yana bir men bor —
juda ham boshqacha...

”

Ey do‘st!

“Nokning bandi, uzumning danagi bor¹”
— deya yeyishdan bosh tortar ekanmiz,
oxir-oqibat, qurt tushgan mevalarni yedik.

Mayli, o‘zimizni o‘ylamaylik, ammo
kichkina qurtning nima aybi bor?

¹ Bu ibora hech narsani yoqtirmaslik, har narsadan ayb izlash ma‘nosini bildiradi. Hamma narsadan bahona topadigan, hamma narsani tanqid qiladigan va hammanni yomonlaydigan odamlarga nisbatan qo‘llaniladi.

Kichkintoyim, hamma ham sevadi. Ammo har xil sevadi

Kimdir Yunus Emre kabi sevadi...

Yunus mukammallikni yaxshi ko'rar edi. Barchasi eng a'lo darajada bo'lishini istardi. Dargohiga shunchalar e'tibor qaratar-diki, u yerga hattoki egri o'tin kirishini ham istamas edi. Axir, ushbu dargoh yaxshilik, to'g'rilik va halollik maskan tutgan joy edi-da. Shuning uchun ham Yunus Emre ustoz Tabduk tomonidan dargohning o'tinchisi vazifasiga tayinlanar ekan, doimo o'tkir sinchkovlik bilan benuqson o'tinlarni tanlardi. Axir ushbu dargoh Yunusning qalbi edi va uning eshigidan faqat eng to'g'rilargina kirishga haqli edi.

Kimdir esa hazrati Mavlono kabi sevadi...

Xatolari bilan qabul qiladi va tuzalishi uchun vaqt ajratadi. Chunki u kamolotga yetish jarayoni qanday bo'lishini biladi va butun umrlik safarini "**xom edim, pishdim, yondim**" so'zlari bilan uyg'unlashtiradi. U uchun qalbgga kirish o'zgarishning boshlang'ich nuqtasidir va xayrli o'zgarish esa vaqt talab yetadi. Pishmoq lozim.

Ammo shuni ham biladiki, sevgi tufayli har narsa ertami-kechmi tuzaladi.

Chunki sevgi har qanday yomonlik zahriga qarshi ziddi zahardir.

Lekin har kim ishqning badali qanday bo'lishni biladi.

Kichkintoyim!

Ishq tomon uchar ekansan, qanotlaring kuyadi.

(Sa'diy Sheroziy).

Ishqqa uchmas ekansan, qanotning nima keragi bor?

(Hazrati Mavlono).

Ishqqa erishgach, qanotni kim ham qidirar?

(Yunus Emre).

Demoqchimanki, kichkintoyim, har kim har xil sevadi. Kimdir Yunus kabi, kimdir Mavlono kabi, kimdir Jamol Surayyo kabi, kimdir esa Jan Yujel kabi... Ammo sevadi. Ammo sevgi har ko'nglida turfa xil ko'rinishda bo'ladi. Xuddi barmoq izlaridek... Uni ishqing orqali tanib olasan. Ishqqa tushgan nigohingdan bilib olasan. Har kimning badali ham o'zgachadir, xuddi vujudi kabi. Kimdir unday, kimdir bunday... Ammo nihoyada munosib badal to'laydi, to'lagan badalichalik munosib bo'ladi.

Shuning uchun ham, kichkintoyim, o'zingga munosibini sev. O'zingni munosib ko'rganidek. Kam ham, ortiqcha ham sevma. Yetarli darajada sev. Ishonching qadar sev!

Ishqni yo‘qotdim. Chorasizlik!

Parvo qilmasangiz-chi!

Nima endi ortidan quvmoqchimisiz?..

Yana nimalar qilmoqchisiz?

Zotan, sizni istagan o‘zi ortingizdan quvadi...

”

Unutmang!

Buyuk baxtiyorliklar
mashaqqatli va qayg‘uli
boshlanishlarni sevadi.

Kichkintoyim, ishq — erishilgandan keyin ham tugamaydigan sog‘inchi

Erishilgandan so‘ng tugasa, bu ishq emas, hirsdir.

Oshiq bo‘lganni to‘ydirish mumkindir, ammo hirsli inson hirsli bilan o‘ladi.

Ishq urug‘ kabidir.

Kirgan ko‘ngilning tuprog‘i unumdor bo‘lsa, u yerda unadi, ildiz otadi, ko‘ngilni har tomonidan o‘rab oladi.

Ishq — hech qachon tugamaydigan ne‘matdir, kichkintoyim, sevgiga aylanadi, jonga aylanadi, erishilgach esa yanada qudratli bo‘ladi.

Agar bunday bo‘lmasa, demakki, ko‘ngilning tabiati buzuktur.

”

Ishonchsizlik ichki azoblarning yig‘indisidir. Chunki inson qanchalik aziyat cheksa, shunchalik ehtiyotkor bo‘ladi.

O'sha kichkina bolakayni eslang!

Bir shamol esyapti o'tmishdan kelajak tomon...

Ichida ajoyib ifor bilan.

Doimo yoningizda bo'lishini istagan o'sha bebaho ishonch bilan esyapti. Bir ota kabi, bir ona kabi...

Sevgisi aslo tugamaydigan nihoyasiz ishqni xotirlatyapti.

Javobsiz sevgi haqida hayqiryapti.

Huzur-halovat keltiryapti.

Shu onda yanada yaxshi anglaysizki, ko'zingizga aslo tugamaydigan ko'ringan umr na qadar tez tugayapti.

Ishonch ham shunchalik tez g'oyib bo'lyapti. Ishongan insonlarimiz esa buning isboti sifatida birin-ketin o'lishyapti yoki ko'ngilda chiqib ketishyapti.

Ishonish juda ham qiyin va charchatadi.

Ammo inson nonko'r. Qadri bor payt unutadi, yo'qolganda eslaydi.

Bir shamol esyapti o'tmishdan kelajak tomon...

O'sha kichkina bolakayni eslang!

Parvo qilmang, ushbu shamol sizni kechagi xayollaringizga uchirsin.

Tabiiyki, taqdiringizga bir yaproq kabi ezilmoq ham bo'lishi mumkin.

Lekin bo'lmagandan ko'ra nimadir bo'lishga intiling.

Turgan joyingizda mog'orlab qolganda ko'ra shamollarda sovrilib, ezilishga harakat qiling.

”

Qaniydi, nafasingni his qila olsaydim,
sening-la ko‘zlarimni to‘ydira olsaydim...
Qaniydi, dunyoda faqat biz bo‘lsaydik...
Tun ham bizga hasad qiladi: darrov tong
yorishib qoladi.

”

“Vaqt” eng yaxshi tabibdir, “sabr” esa uning eng mashhur dorisidir.

O'yin tugadi...

Old-orqam, o'ng-u so'lim berkinmashoq o'yin bilan o'ralgan! Old-orqam, o'ng-u so'lim berkinmashoq o'yin bilan o'ralgan! Halol va ajoyib insonlar qayerda qoldi? Iltimos, o'rta chiqinglar, sizni topgim kelyapti. Go'zal va yaxshi insonlar, bizlar uchun doimo eng yaxshilarni ravo ko'rgan insonlar, qayerdasiz? Qani, sizlarni tezroq topay. Qarang, axir, 40 yildirki sizlarni topishga intilyapman. Yaqinda bu dunyodan ko'chib ketaman, ammo hali ham hech biringiz bilan tanisha olmadim. Yoki sizlar yo'qsiz-u, bundan mening xabarim yo'qmi? O'yin boshlanar ekan, doim sizlar haqingizda gapirishardi, doim sizlar kabi bo'lishni istar edim. Bo'ldi-da endi, chiqing o'rta, tezroq ko'ringlar, sizlarni topgim kelyapti. Axir, o'yin ham tugash arafasida-ku, nima uchun berkinishda davom etyapsiz? Birozdan keyin meni chaqirishadi, yana orqaga qaytishga majbur bo'lib qolaman. Demoqchimanki, kelganimdek ketaman. Eng kamida, qidiruvchilik jarayonim nihoyasiga yetadi. Demoqchimanki, menga boringizcha ko'rinishingiz mumkin endi.

Shuningdek, sir saqlashni ham juda yaxshi bilaman: hech kimga sizlar bilan tanishganimni va sizlarni topganimni aytmayman. Aytganday, agar kelsangiz, sizlarga qo'limdagi hamma misketlarimni² berishim mumkin. Shundoq ham, yaqin kunlarda meni bu o'yin maydonchasiga aslo kirgizmaydilar.

Hoy-y-y-y-y! Eshityapsizlarmi? Meni chaqirishyapti. Eshitilgan bu ovoz na onamniki, na otamniki... Ammo shunchalar

² Misket o'yini— asosan Turkiyada keng tarqalgan, bolalar o'yini. Bu o'yinda bolalar "raqib"ining yoki "raqib jamoa"sining yerga tizilgan har xil rangli shisha sharchalarini o'zining sharchalari bilan nishonga oladi. Tegsa, yutadi — tegmasa, yutqazadi. Mana sharchalar ham misket deb ataladi.

tanish va shunchalar sovuq bir ovoz... Har doim tasavvur qilganimdek.

Mayli, mayli! Eshitdim. Shu onda o'yin bilan bandman. Yana biroz o'ynay, keyin boraman. Iltimos, yana birozgina tashqarida qolay. Axir, hamma tashqarida-ku. Qarasangiz-chi, o'yinning eng qiziq joyidamiz. Axir, o'yinni chala qoldirish mumkinmi?.. Iltimos, yana ozgina... Iltimo-o-o-s! Axir, hali ham halol va go'zal insonlarni topishga ulgurmadim... Hattoki o'ynaganimni ham sezmadim, o'yindan endigina zavq ola boshlagan edim. Darrov chaqirib olyapsiz. Bormayman dedimmi, bor-mayman!. Uf-f-f!!! Borsam, keyin o'ynashimga aslo izn bermaysiz-ku... Bilaman, keyin tashqariga aslo chiqolmayman.

Uf-f-f!.. Ey halol va ajoyib insonlar! Yashiringan joyingizdan tezroq chiqing, barchangizni topib, keyin qaytay. Qarang, axir, tinimsiz chaqirishyapti. Shundoq ham birozdan keyin uchrashamiz-ku, bir-birimizni tanib olamiz-ku. Qo'rqishingizga ham hojat yo'q, yomonlar sizga hech nima qilolmaydi. Men sizlarni himoya qila olaman. Axir, qancha yillar yomonlar bilan kurashdim. Yana ham to'g'rirog'i, yomonliklarning barcha turini ko'rdim. Ammo yiqilmadim. Hanuz tik turibman, o'yinni davom ettirishga urinyapman. Ular qancha o'yinbuzarlik, g'irromlik qilgan bo'lishsa-da, o'yinimni o'ynashdan voz kechganim yo'q. Meni necha bor o'yindan chiqarishga harakat qilishdi, tishlashdi, ammo ulardan kuchliroq bo'lganim uchun o'yindan chiqara olmadilar... Uf-f-f! Ko'rdingizmi, ana, meni olib ketish uchun kelishdi. Qarang, axir... Qaranglar, axir, meni olib ketishyapti. Hech bo'lmaganda, bittangizni topsam bo'lmasmidi?..

Yana ozgina o'ynashni istayman. Iltimos, qo'yib yuborsangiz, nima bo'ladi?.. Qo'yib yuborsangiz, men ham yaxshi odamlardek berkinib olaman, aslo tashqariga chiqmayman. Yana

birozgina o'ynasam, nima bo'ladi? Kimga zararim tegadi? Ovoz chiqarmasdan o'ynashda davom etaman. Qani, izn bering... Shundoq ham, yana biroz o'ynasam, o'zim qaytib kiraman. O'ynamasam, ezilaman. Shuningdek, yana bir qancha o'yinlar bor, ularni ham o'ynashni istayman. Bolalarim bilan birgalikda yangi o'yinlarni o'rganmoqchi edik. Ayolim o'rgatgan o'yinlarni yana o'ynamoqchi edik va bu o'yinlarga yangilarini qo'shmoqchi edik. Aytganday, nega meni qo'llaringizda ko'tarib ketyapsiz? Nima keragi bor? Qani, qo'yib yuboringlar meni. Qani, izn bersangizlar, nima bo'ladi, o'ynashda davom etay. Kun botib, havo to'liq qorong'ilashgan bo'lishi mumkin, lekin qorong'ida bo'lsa ham o'ynashda davom etishni istayman. Axir, har bir tunning bir tongi bor-ku? O'ynar ekanmiz, ushbu qorong'ilikni, balki, yoritarmiz... To'xtang, meni qo'yib yuborsangiz, sizlarga barcha mol-mulkimni beraman. Bugungacha erishganlarimning hammasini beraman. Faqatgina biroz muddat istayman. Bilaman, hamma joy zulmat, havo juda sovuq, ammo mening o'yinim hali davom etyapti. Hech bo'lmasa, oxirgi o'yinimni tugatishimga izn bersaydingiz...

Ey, yaxshi, halol va go'zal insonlar... Qani, chiqinglar, meni qutqaringlar! Men uchun gapiring: olib ketishmasin meni. Qo'yib yuborishsinki, sizlar bilan o'yinimizni davom ettiraylik. Agar mana shuni hal qilsangiz, sizlarni topishdan ham voz kechaman. Iltimos, men uchun birozgina vaqt topinglar.

Hech bo'lmaganda, ayolim va bolalarim bilan vidolashib olsaydim. Endi ular meni g'irromlik, o'yinbuzarlik qilgan odam sifatida ko'rishadi. Ularga shunchaki vaziyatni tushuntirib, qayerda bo'lishimni aytib, darrov qaytib kelaman. Qochib, bekinib olmayman! Darrov qaytaman! Qani, meni yerga tushirlaringchi... Axir, bolaligimdan beri meni shu yo'rgakka o'rab qo'y-

gansiz, endi bundan chiqaringki, men ham huzur bilan nafas olay. Bu yo'rgaklarning ichida harakatlana olmayapman. Juda ezilib ketdim!!!

Qanaqasiga mumkin emas??? Qanaqasiga mumkin emas??? Qani... Chi-qa-ri-i-i-i-ng me-n-i-i-i-i bu yerdan chiqaring!.. Bor-yo'g'i 40 yildan tashqarida bo'ldim. Ko'p bo'lmadi. Darrov ichkariga olib kirishning nima keragi bor? Ustiga-ustak, men endi kap-katta odamman-ku... Qachon qaytishimni o'zim hal qilaman. Meni majburlab hech nima qildir olmaksiz!. Istasangiz ham, qildir olmaksiz. Siz qilayotgan ish, shak-shubhasiz, odam o'g'irlash deyiladi.

Ey yaxshi, halol va go'zal insonlar!

Odam o'g'irlashyapti!

Qutqaringlar meni!

So'z beraman: hech biringizning yuzingizga qaramayman. Sizlarni kimligingizni bilmayman, bilib olishga ham bilib olishga urinmayman. Iltimos, menga yordam beringlar. Bu odamlar meni muzxonaga qamab, yelkalarida ko'tarib o'g'irlashyapti. Ustimga esa bir nimani kiydirib qo'yishibdi — buni ilgari aslo kiymaganman. Uf-f-f! Cho'ntaksiz kiyimlardan nafratlanaman. Menimcha, misketlarimni ham o'g'irlashishdi, shu kungacha erishganlarimni hammasini olishgan, har holda... Iltimos, yordam beringlar! Men hech nima qilmadim. Aslo yomon ish qilmadim. Ammo menga doimo yomonlik qilishdi. Yaxshini aslo ko'rmadimki, yaxshilikni qanday ko'ra olaman?.. Ishonchim komil: yaxshi inson edim, hech bo'lmaganda, yomonlardan ko'ra yaxshiroq edim. El qatori yashadim. El qatori qaridim. 2 farzandim, 1 ayolim bor, ammo dunyoda mening hamrohim, o'xshashim yo'q edi. Bo'lganida edi, yomonlar allaqachon uni menga o'xshatishardi. Har narsam bor-u yo'g'im edi. O'g'irlamadim, tortib

olmadim, o'g'irlaganga ham zarar bermadim. Axir, nima qildim men? Hali hech narsa qilmadim-ku, qilolmadim.

Qo'yib yuboring meni, qo'yib yuboring! O'rnimga boshqasini olsangiz bo'lmaydimi? Hali to'lanmagan qarzarim bor. Aytganday, qari va xasta qo'shnim bor... menimcha, mendan oldin uni olib ketishingiz kerak. Shuningdek, ustiga-ustak, men hali tayyor emasman. Men endigina 40 yoshga kirapman. 41 yoshga kirishdan oldin sinovga hozirlanmoqchi edim. Hozir sinovga kiritsangiz, o'ta olmayman... Shuncha yillardan buyon o'zimni sinovdan o'tishga hozirladim. Sinovga endigina tayyorlanishni boshlagandim, sizlar esa meni olib ketyapsizlar. Birozgina vaqt bersangiz, barchasini birdaniga hal qilaman. Ishchan odamman. Ustiga-ustak, qilishni rejalashtirgan bir qancha xayrli ishlarim bor. Meni hozir olib ketsangiz, ularni kim qiladi?

A-a-a-a! Endi esladim, aslida 2 kunga qolmay sigareta chekishni tashlamoqchi edim. Hattoki sport bilan shug'ullanib, sog'lom hayotni boshlamoqchi edim. Yana uzoqroq yashashimni ta'minlashi uchun... Ikki yildan keyin esa to'liq tibbiy tekshiruvdan o'tmoqchi edim. Qani endi, shu libosni ustimdan yechinglarchi... Juda ham isib ketdi. Ushbu sovuqda meni terlatib yubordi. Aytgancha, birortangizda sham yoki qo'lchiroq bormi? Orqaga qaytishda yo'limizni yo'qotib qo'ymaylik. Ha, yana bir narsa xayolimga keldi. Yillar davomida onajonim ko'p xafa qilgandim, endi yaxshi ko'rishimni o'ziga aytmoqchi edim. Bir marta aytib kelsam bo'ladimi, izn berasizmi?

Tushundim... Qaroringiz qat'iy. Mayli, meni majburlashingiz shart emas. Qolaversa, qochib ketmasligim uchun meni ushbu go'zal manzarali osmono'par binoga qamab qo'yishingizga ham hojat yo'q. Axir, shundoq ham, ustimga mana bu libosni kiy-dirib qo'yganingiz tufayli hech qayerga qocholmayman.

Ko'chada, olomon orasida bu qiyofada yurishdan uyalaman. O'zimni yap-yalang'ochdek his qilyapman.

He-e-e-e-y-y-y.... Meni olib ketayotganlar bu safar uzoq davom etmasa kerak, har holda. Baribir, bir qancha ishim chala qoldi. Orqaga qaytib ularni oxiriga yetkazib qo'yaman.

Aytganday, anavi yerda turgan — mening ayolim. Naqadar chiroyli, shunday emasmi? U bilan tanishgan ilk kunimizni eslayman, hayotimda menga berilgan 3 ta eng bebaho ne'matning biri u. Qolgan ikkitasini ham turmush qurganimizdan so'ng menga u bergan... Ular ham hozir onalari yonida turishibdi. Ikkovlari ham kap-katta bo'lib qolishgan, ammo mening ko'zimga hali-hanuz kichkina bolakaylar kabi ko'rinishadi.

Yana qayerga ketyapmiz... To'xtatinglar bu poyezdni. Hali oilam bilan quchoqlashib xayrlashishga ulgurmadim. Mashinist! To'xtat shu poyezdni... 2 daqiqada vidolashib olamiz. Xuddi ishga ketayotganimdagidek... To'xtatinglar bu poyezdni... Men borishdan voz kechdim. Aslida ham borishni aslo istamagandim. To'xtatinglar!!!

Qanaqasiga?.. Bu poyezd emas-ku?.. U holda ko'zimga kirgan bu tutun nimaning tutuni?.. Qaranglar, axir, ustimga yopirilib kelyapti. Ah-h-h-h... Burnimning ichiga ham kirdi... Bu tutundan tuproqning hidi kelyapti, ammo bu tuproq emas. Chunki hech bir tuproq ustimda bulut kabi bunday tura olmaydi.

Iltimos, meni qo'yib yuboringlar... Eshitinglar, axir, hayotim-da bir qancha PUSHAYMONLIKLAR bor... Barchasi cho'ntagimda... Ishonmasangiz, o'z'laringiz ko'ringlar. Mening qo'lim u yerga yetmayapti. Bo'lmasa, hammasini o'zim ko'rsatardim.

Go'yoki...

”

Parvo qilmang!

Nima bo'lsa ham, bir kun ortiga nazar
tashlaganida atrofidagi qadrsiz toshlarni
to'plash bilan ovora bo'lib qolganligi
tufayli juda ham bebaho bir olmosdan voz
kechganini anglaydi.

”

... Keyin esa nigohini olib qochdi.
Chunki nigohi qochira oladigan yagona
narsasi edi.

Ko'ngli qoldi, xayollari qoldi...
Ketish yechim emas edi, ammo qolish
o'lim edi.

Qolganlar uchun qilinadigan hech nima
yo'q edi.

Chunki qolsa, o'zidan voz kechishga
majbur bo'lar edi.

”

Bir ayolga o'ziga munosib qadr-qiyamat
bersangiz, mukofoti munosib
bo'lganingizdan ham ko'proq bo'ladi.
Chunki saxiylik ayol kishining tug'ma
tabiatida bor.

Ishq maktubi

G'oyib bo'lgan sevishganlar ensiklopediyasiga yangi qo'shilganlar...

Vaqt naqadar tez ilgarilab ketmoqda, kunlar ham shiddat o'tmoqda, ammo o'tmishdagi kunlardan qolgan xotiralar negadir o'tib ketmayapti. Azobi ham, rohati ham o'tib ketmayapti...

O'tib ketgan har bir kundan keyin o'zimni yana seni kutayotgan yangi kunda topayapman. Keyin esa o'zboshimchalik bilan yana kutishni davom ettiryapman. O'sha kunni shunday tushunayapman, rejalashtiryapman. Senga aytadiganlarimni so'zma-so'z hisoblab chiqayapman. Hattoki oladigan nafasimgacha hisoblayapman. So'ngra o'sha kun kelgach barchasi bir-biri bilan chalkashib ketyapti. O'zimning ovozsiz qichqirig'im bilan bog'il-yapman. Har narsani senga ko'rinmaydigan, eshitilmaydigan tarzda qilyapman. Aslida, qilayotganlarimni o'z xohishim bilan qilmayapman, telbalik deganlari shunday bo'lsa kerak. Sen haqingda o'ylash...

Ishq nima, sevgi nima, insonning qalbi yonishi nimani anglatadi, ishq azobi nima, o'ylar va tuyg'ular yurakka qanday sanchiladi, olgan nafasi insonni qay tarzda kuydiradi? Bularning barchasini bilaman-u, lekin kimdir so'rasa, unga qanday tushuntirishni, qanday ko'rsatishni bilmayman. Ba'zida erkin nafas olish uchun ham shunchaki seni quchoqlab, ichimga tortishni istayman. Bu tuyg'uning xayoli ham menga juda g'aroyib tuyiladi. Ammo o'pkam sening hiding bilan to'lib-toshgan, har nafasda meni kuydiryapti.

... Yana telbalarcha gapiryapman.

Hanuz har doimgidek go'zalsan.

Uyqudan endigina uyg'ongan bo'lsang-da, har tomoning chang-to'zonga belangan bo'lsa-da... Sen har onimdasan, har xayolimdasan, ko'ringan har bir rasmdasan... Senga tegishli bo'lgan narsalarning birortasini uyimdan ham, tushlarimdan ham, ko'k yuzidan ham, Yer yuzidan yo'q qila olmadim.

Har holda, ilk bor menda unutilib qoldirgan xayolingga tashakkur etishim kerak. Chunki xayoling menga ilk marta bunchalik yaqindan teginyapti. Nima bo'lsa ham...

Senga erishish va sen bilan suhbatlashish uchun... Uf-f-f! La'nati jag'im ochilsa, yopilishni bilmaydi. Har ochganimda chala qolgan jumlarim to'kiladi. Aslida, o'zimni tuta olaman, ammo qalbinga yo'qliging bergan yaralar qonar ekan, u chiqargan o'y-u xayollarni to'xtata olmayman. Senda qolganlar meni zo'riqtiryapti...

Tanlov qimorida bir-birimizni boy berar ekanmiz, vaqt to'rtvasiga ayriliq jumlarini solib qo'ydik, faqat go'zal onlarimizni boshimizdan o'tkazgan joyda unutildik. Kelajak rejalarimizning barglarini yozayotgan daraxtimizni bus-butunlay quritdik. Orzularimizni hayotimizga kirita olmaganimiz uchun bizga oid har narsa xato edi. Shuningdek, sen ham, men ham shunday edik. Men sendan voz kechishni hech qachon o'ylamaganman, o'ylay olmaganman ham. Nima bo'lsa ham, bu haqida o'ylashni ham istamayman.

Bo'lib o'tganlarning barchasi qo'rqinchli tush bo'lishini, uyg'onganimda esa sevinishni istayman...

Oxirgi marotaba ko'rishganimizda, ha, o'shanda, hammani hayratda qoldirganimizda sendan bo'sa olmoqchi edim va hammasi filmlardagidek tugagan joyidan yangidan boshlanmoqchi

edi, ammo... Qarshimizda bir dona "AMMO" bor, ustiga-ustak, yonidagi PUSHAYMONLIKLAR bilan birga...

Balki, ora-chora xayolingga kelayotgandirman. Aslida, qo'lingga telefoningni olib menga bittagina xabar yozmasligingni ham bilaman. Hattoki qo'ng'iroq ham qilolmaysan. Ammo men senga qo'ng'iroq qilib yurgan telefonimni hali ham olib yuribman va har doim ishlab turadi. Hattoki quvvatining tugab qolishiga ham yo'l qo'ymayman. Meni adashgan joyimdan topa olishing uchun telefon raqamimni ham o'zgartirmadim. Aslida, qo'limdan kelgan har narsani qilishga urinyapman. Faqat qo'llaring qo'llarimga yana qaytib kelishi uchun... Ammo sen... Jumlalarim yana tizginidan chiqib ketishni boshladi.

O'ylaymanki, bu orada imtihonlaring ham tugagan.. "Ularni yaxshi topshirib olgan bo'lsang kerak", — demoqchi edimki, ammo bunga hojat yo'q, yo'lini topib hal qilgandirsan. Umid qilamanki, hamma ishing joyida, sog'-salomat va baxtlisan.

Shundoq ham, seni baxtsiz holda tasavvur qilolmayman, sening baxtsizligingda zulmat ichiga tushib qolaman. Tabassuming dunyomni yoritadi.

Ayni paytda Istanbuldamisan?

Balki, Anqaradadirsan, yoki Bursadamisan, yoxud Afyonda yashayapsanmi, yo Yozgatdamisan, yoki Ag'ridadirsan, yoxud Diyorbakirdamisan, yo Xataydamisan, balki, Trabzonda?..

Qayerda bo'lsang bo'laver, men o'sha kuni soat 12:34 da... O'sha joyga boraman va sening kelishingni kutaman faqat...

Shuningdek, ko'rinishi o'zgartirilgan bo'lsa-da, bir paytlar sen bilan birgalikda o'tirgan stolimizda, sen bilan birgalikda eshitgan qo'shiqlarimizning sadosi ostida kutaman...

U yerga borishda oldin sohilga boraman. Bizni birinchi marta uchrashtirgan o'sha sirli joyga... Yemasam ham, o'sha kunda-

gidek kumpir³ buyurtma qilarman, balki... Seni kutaman. Jim-gina... Balki, har doimgidek kech qolarman. Yq'q! Yo'q!.

G'ururim toptaladimi?..

Seni sevaman va buning uchun hech qachon pushaymon bo'lmadim. Kutaman.

Kelmasang yoki kelolmasang tugaydimi? Bu savolni yozar ekanman, o'zimdanda o'zim kulyapman. Chunki, menimcha, javo-bini sen ham, men ham bilamiz.

Aslo tugamaydi.

Kutishimni boshqa kunga qoldiraman, xolos.

Har qanday narsa menga sendan kelgan bir xabarni, bir qo'n-g'iroqni, yoki sen tomon bir yo'lni ko'rsatadi...

Ba'zan xabar berish uchun bulutlarni sen jo'natgan bo'li-shing mumkinligi haqida xayol suraman va shu onda zulmat ich-
ra uyg'onaman.

Istanbulga emas, dunyoning bir chetiga chaqirsang ham, uchib boraman.

Bir xabar yozsang, bir qo'ng'iroq qilsang, bas. Bunday qil-masang ham...

Kutaveraman...

Yaxshiyamki, seni uchratgan ekanman... Yaxshiyamki, bu ko'zlaring yuragimni tilkalagan ekan. Yaxshiyamki, borsan... Yaxshiyamki, o'sha kuni o'sha yerga kelib seni ko'rgan ekan-man...

Kutaveraman...

³ **Kumpir** — qaynatilgan kartoshkaning ichiga qovurilgan go'sht (yoki kolbasa), pishloq, makkajo'xori, zaytun yog'i, qaynatilgan no'xat va sabzi solib tayyorlanadigan yengil taom.

”

Do'stingiz ketadi,
Sevgilingiz ketadi,
Oshnangiz ketadi,
Qo'shningiz ketadi,

Ortda faqat o'zingiz-u Robbingiz qoladi...

Shuning uchun sizni HECH QACHON
YOLG'IZ QOLDIRMAGANGA ishoning.

Unga ishoning.

Duolaringizga qalbingizni sidqidildan
oching.

Sizga, albatta, xayrli yo'lni ko'rsatadi.

Keyin esa o'zingizga ishoning...

Boshqalar uchun o'zingizdan voz
kechishni bas qiling. Avvalo, o'zingizni
baxtli qiling, qolganlarni esa keyin...

Ortda o'tmishimning qahramoni — faqat “men” qoldim...

Darding dardim edi. Hamma uning dardining darmonini birgina so'zda ekanligi aytardi. Chunki u mendan boshqalarga faqat bir so'zni aytardi. Ularning fikriga ko'ra “ayriliq” juda ham oson va muammo chiqdimi, darrov qilinishi kerak bo'lgan ish edi. Ammo “ayriliq” men aytishim mumkin bo'lgan bir so'zga teng kelardi. Bu jumla “o'lim bilan qovushish” bilan baravar edi. Baribir, bitta so'zdan ko'payib ketdi.

Bu so'zning har bir harfi uchun qulog'imdan to'lov olgan aqlim bola-chaqasining so'nggi rizqini ham o'y-fikrlarga sarf qildi.

Unga sohib bo'lish tufayli oziqlantirgan kechinmalarim azoblarimni yanada semirtirdi. Bu, aslida, xalq manfaatlarini ko'zlaydigan norasmiy hukumatning muammosi kabi edi. Bu sovuq vujudimda o'tkazilgan demokratik saylovlarning muvafqiyatsizligi va pushaymonliklarning og'irligidan bo'yni bukilgan umidlarimning titrog'i edi.

Nuqsonlaring nuqsonlarim edi. Qarshimdagi insonga tuyg'ularimga aloqador nimalar yedirgan bo'lsam, qo'llarimda qolgani quloqlarimdan qalbimga qusganlari edi. Ammo hech kim nuqsonini ko'rsatmadi, doimo yashirdi... Ega bo'lmagan fazilatlar bilan maqtanib, meni parchalab nuqson topadigan ochko'zlar, hayotimga mehmon bo'lib kelganlar hayotdan kutgan umidlari bilan emas, pushaymonliklari bilan kifoyalanishga majbur bo'lishdi. Har qadahda sharaf uchun meni oyoqda tutgan oriyat edi va, afsuski, toma-toma oriyatdan oriyatsizlik qoldi.

Qalbidagi “men” sen uchundir. Men boshqalar tomonidan faqat “sen” tufayli ezilmadim. Kimdir ezgan bo‘lsa, o‘zi aybdor edi. Chunki har kim manmanlikni ko‘zlar edi. Har nafusda o‘tmish tomon oqqan xayollarimni yeganlar umidlarimdan oziqlanib, har bir bir bekatda ustimga minadigan boshqalar joy hozirlardilar. “Kim bo‘lsa ham” deyolmaydiganlar uchun yaqinlarining qadri hech kimi yo‘qlardan qadrliroq edi. Shu tufayli ham men hech kimsiz qoldim. Bugun kechaga, ajoyib davrlar noxush lahzalarga, taraqqiyot tanazzulga, u esa nihoyaga bo‘yin egdi. Ha, mana shunday azobli holatlar qalbiga sanchiladi. Bundaylar harakatda bo‘lgan ko‘krak qafasimning ichida muzlatgich kabi yashirinib olishgan, “Balki, bir kun foydalanarman”, — deya kutishyapti.

O‘ylarimni o‘ylar ekanman, ko‘ngilsizliklarimni yo‘q qilish uchun “sartarosh”ga tuyg‘ularimni qirqtirdim. Endi esa “go‘rkovim” qonga bulg‘angan sadoqatimni qonli toshlar bilan ko‘mishga majbur bo‘lib qoldi.

Kechinmalarining kechinmalarimdir... Har bir tug‘ilgan kuni nimda qariyotgan umrim va dardga burkangan boshim bor edi. Zulmatga burkangan yuragimdan kelayotgan bulutlar tufayli ko‘zlarimdan yoshlar oqardi. Keksayganda egilgan, keyin esa quritilib ahamiyatini yo‘qotgan g‘oyalarim notanish g‘oyalardek qadr ko‘rmadi. Aytgancha, ayni paytda hamma uxlab yotganida, mening ko‘zimga aslo uyqu kelmasdi. Bo‘lib o‘tganlarni, tugab ketganlarni va tugatganlarni ko‘rdim. Xayollar manzarasi xiralashadi, ranglar aralashib ketdi — tushuna olmadim. Faqat raqamlar oqib tushardi undan. Ko‘rdimki, xayollar tasvirini qayta tiklay olmadim — men ham kutilmaganda uyquga ketdim. Endi tushlarimda kezaman. Men o‘tmish davrlarni faqat tush kabi talqin qiladiganlardanman. Bundan buyon turgan joyimda unib-o‘sa-

man va shamol qay tomonga essa, o'sha tomonga hidlarimni tarataman.

Ey-y, imkonsizlikdan imkon topgan o'zligim! O'lgan kuningni esla. Eski xotirangga sotgan vujudning oh-u dodlarga to'la hidini va yegan luqmangning tuproqqa aylanganini unutma. Yangi kunlarni sevinib qarshi olar ekansan, uning har bir lahzasida o'tmishni xotirlab turginki, bahona izlashingga hojat qolmasin. Sen o'zing bilasan, qolganini hech kimga bildirma. Zotan, azoblagan-u, lekin azoblanishimga arzimaydiganlar bir kun kelib ruhimga qo'l cho'zganliklari uchun vujudimning har bir nuqtasidagi o'zgarishlarni sezadilar. Zotan, odamlar hattoki meni o'zimdand ayirganliklari uchun ham sevinishadi.

”

O‘zgarish mashaqqatlidir.

Ammo go‘zalliklar
mashaqqatlar ortida
yashiringan.

Quduqning soyasida...

G'ururimni osgan joyim — masjidning minorasidan shu on janoza namozi eshityapti. Hali ism aytilgani yo'q ammo, o'zimni o'lganning o'rniga qo'yib ko'rdim. Mendan oldinlari aslo bo'lmagan pokizalik hidi taralyapti. Balki, g'assol meni yuvib qo'ygandir — bilmayman. Mendan hech kim hech nima so'ramadi, ammo marmarning sovuqligini yog'ochning yoriqlaridan his qilyapman. Nega bilmayman, lekin, hech sovqotmayapman. Bilib bo'ladimi, balki, o'limimni eshitganlarning tuyg'ularini sovitayotgandirman.

Shoshmang, imom hazratlari, biroz to'xtang. Bu vaziyatga o'zimni tayyorlab olay, ismimni aytmay turing. Shundoq ham, o'limimni eshitib keladigan yaqinlarim ham unchalik ko'p emas. Chunki rohat-farog'at yashagan paytlarim atrofimdagilarga biron foydam tegmas edi va insonning o'z nafsini yo'lida foydalanganlari oshna-og'anynichilik-do'stlikning ildiziga urilgan bolta edi. Nima bo'lganda ham, charxpalak kabi bu dunyodan umid ko'p edi. Chorasizliklarga inson hayotida aslo joy yo'q edi. Endi esa gap imomga qoldi! Janozaning so'ngida g'olibni e'lon qiladi. Aslo hayajonlanmay, ya'ni har doimgidek mag'lub bo'lganlarning ismini tilmay olmay gapiradi. Imomdan bu ismni eshitganlar, "Facebook"ga kirib, o'lgan odam kim ekanligi aniqlashtirishga harakat qiladilar. Keyin esa, balki, xafa bo'lishar; balki, sevinishar; balki, xotirasidagi bo'shliqni ushbu ma'lumot bilan to'ldirishar; balki, "Google"dan izlashsa-da, o'lgani inson kimligini bila olishmas. Chunki ketayotgan inson bu dunyodagi barcha

ma'lumotlarini yashiringan yoki o'chirib yuborgan bo'lishi ham mumkin...

Ammo ishonchim komil: bu safar men g'olib bo'ldim. Oxir-oqibat, hech kim tenglasha olmaydigan HISOB-KITOB EGASI meni ham olib ketish uchun keldi. Men uchun keldi va... Ruhimni vujudimdan chiqarib olib, so'nggi manzil tomon yo'l oladi va meni ham so'nggi manzilga olib ketadi. Yillar davomida kutgan navbatim keldi va bu safar so'nggi nafasim bilan yaxshilab puflab, barcha shamlarni o'chirishim lozim.

Qani, imom hazratlari, boshlang!

Ismimni ayting-u, do'st-u oshnalarimni oxirgi marta ko'rayin. Endi g'olib men ekanligimni aytmasangiz, hech kim ishonmaydi.

Aslida, hech kim kelmasa ham bo'lardi. Ovora bo'lishning nima keragi bor. Qolaversa, hech kim kelmasa ham, ustiga moviy dunyoning shirinliklari qo'yilgan ushbu "patnis"ni sovuq tuproqqa in'om etadiganlar, baribir, bo'ladi. Bularni tanimayman, ammo: "Qaniydi, vaqt borida ular bilan tanisha olsaydim", — deya afsuslanyapman.

Qani, imom hazratlari, boshlang! Ismimni ayting-u, abadiy uyquga ketish qanday bo'lishini butun dunyo eshitsin. Dunyoni o'zim bilan qamrab olishni sabrsizlik bilan kutyapman! Barcha sukut saqlasin! Ana, endi kelyapti! Aytganday, iltimos, bu xazinalar sandig'ini ko'tarib ketayotganlar juda ehtiyot bo'lishsin. Axir, ushbu safar yo'lida juda ko'p tebranaman. Imom hazratlari, so'z sizga!

...

Eh!.. Bo'lishi mumkin emas! Sizga aytilgan ismni yana bir bor tekshirib ko'ring. Yana yutqaza olmayman. Bu safar jon-

Sukut saqlab sevmok...

Insonlar bir-birlariga baqirishining sababini bilasanmi, kichik kintoyim. Chunki insonlar bir-birlaridan g'azablanishsa, qalblari ham bir-biridan uzoqlashadi. Oralarida masofa paydo bo'ladi. Bu masofa uzaygan sayin insonlar ham bir-birlaridan uzoqlashib boshlaydilar. Ovozini eshittirish uchun baqirishga majbur bo'lishadi. Kimdandir qanchalik g'azablansa, ovozi shunchalik balandlashadi. Shu tarzda o'zini yaxshiroq anglashlari mumkinligi o'ylaydi. Ammo ovozi ko'tarilgan sayin qarshisidagi qalb yaqiniga ham kela olmaydi. Chunki qalbning qulog'i juda ziyrak. Eng yomon ham quloq ham qarshisidagi odamga yaqin turadi va eshitganlarini asliday o'z sohibining qalbiga anglatadi. Ushbu shiddat bilan yuzma-yuz qolgan qalb sinadi yoki uzoqlashgan joyida qoladi.

Axir, inson sevganiga shunday munosabatda bo'ladimi? Suhbatlarda qalblar yaqin bo'lgani uchun sokinlik ustunlik qiladi, baqirmok emas. Chunki ularning orasida masofa yo'q. Aslida qalbning ziyrakligi ham shuni talab qiladi. Chin dildan sevgan inson sevgilisining qalbiga o'zining qalbidek munosabatda bo'ladi. Azoblanmasligi uchun himoya qiladi, asraydi, sohibiga aylanadi. Shuning uchun ham bir-birlari bilan bir butun bo'lish yo'lida olg'a qadam tashlayotganlar o'zaro shivirlashib gaplashishadi. Shuning uchun ham inson sevgilisining qulog'iga sevgi izhorini shivirlab aytishini istaydi. Shivirlashib suhbatlashish hattoki uzoq qalblarni ham bir-biriga yaqinlashtiradi, ta'sirlan-

iradi. Shuning uchun ham radioda shoirlar she'rlarini shivirlagandek o'qishadi. Hattoki bundan samarali usul bor. Shunday paytlar bo'ladiki, bir-birini sevgan o'zaro suhbatlashishiga ham hojat qolmaydi. Bir-birlariga qarashlari yoki teginishlarining o'zi yetarli bo'ladi.

Chunki ikki qalb shunchalar yaqinki, biri-birini so'zsiz his etar.

Kichkintoyim, haqli ekanligimni bilaman!

Ammo har kim shunchalar haqliki, haqli bo'lmoqdan uyalaman.

Bilaman: halollik eng yaxshi fazilatdir.

Ammo har kim shu qadar halolki, mening halolimning ma'no-mantig'i qolmaydi.

Bilaman, kichkintoyim...

Men-ku bilaman, ammo boshqalar meni bilmaydi-da.

Ha. Aynan shu tufayli so'zlamog zaharga, jim turish azobga aylanadi.

Go'yoki og'zimda tikanli saqich bor-u, tupurib tashlashim esa taqiqlangan.

Chaynasammi? Kutsammi? Qaror qila olmayapman.

Bilaman: taslim bo'lmasligim kerak.

Vaqli kelib har narsa o'zgaradi, amalga oshmas orzular ham ro'yobga chiqadi, bilaman.

Ammo chiday olmayapman.

Duolarimdan boshqa sig'inadigan joyim qolmadi. Usiz dera-zadan qarar ekanman, dunyo ma'no-mazmunsiz ko'rinyapti.

Bilaman: ega bo'lganlarimning bor-yo'g'i — shu. Mening ham bor-yo'g'im — shu.

Bilaman: kelajakda barchasi yaxshi bo'ladi, ammo faqat u bo'lmaydi.

Bilaman! Bilaman!

Ertami-kechmi qandaydir bir qarorga kelishim shart. Buni ham bilaman.

Ammo qarorlarim oldi to'silgan tirbandlikka o'xshaydi.

Bir xato boshqa to'g'ri qarorlarimga ta'sir ko'rsatmoqda.

Tiqilib qolyapman. Avvalo, bu xatodan qutulishga intilyapman.

Kutganim sayin g'avg'o kattalashyapti. Kutganim sayin tushkunlik qamrab olyapti.

O'zimni behuda bir urinish bilan tinmay bo'g'yapman, bo'g'ilyapman!

Ammo hech bir narsa tugamadi — ishonaman.

Shuni bilamanki, shuncha yukni yelkamga YUKLAGAN ZOT o'z yordamini ham ayamaydi. Bugun yoki keyinroq, albatta, yordam beradi.

Shu bois hech kimga va hech narsaga e'tibor bermay kut-yapman.

”

Qarshingizdagini xafa qilmaslik uchun
o‘zingizni parcha-parcha qilganingiz
yetmadimi?

Bas qiling, singan qalblarni siz emas, ular
tuzatsin!

Qadringizni biling!

”

Sen asling kabi o‘zgachasan,
kichkintoyim.

Xo‘sh, nima uchun asling kabi bo‘lishdan
voz kechmoqchisan?

Asling kabi bo‘lishdan voz kechsang,
ortingda nimani qoldirmoqchisan?

Ha, mana shunday qalbingga
yashirganlaring tufayli asling kabi
emassan.

Ortga chekinma! Qo‘rqma!

Unutma: sukut saqlab, qalbingga
yashirganlaring tufayli shu holga
tushgansan.

Qalbingga yashirganlaringni qo‘yib
yubor: barcha bilsin.

Seni sevgan qolsin sevmagan ketsin.
Faqat shu yo‘l bilan huzur-halovat
topasan.

”

Do‘st — shodon kunlaringizda shar, nolon
kunlaringizda qutqaruv chambaragi
kabidir.

Ya‘ni ba‘zida u bilan baxtiyor kunlar
baham ko‘rilsa, ba‘zan esa g‘amgin kunlar
dardlashiladi.

”

Orzularingizning sohibi bo‘ling...
Taslim bo‘lmang!
Shuncha vaqt sarflagan mehnatingiz
behuda ketmasin!
Sabr qiling!
Albatta, erishasiz!

Siz mening kafilimsan, qanotimsan va ayolimsan...

Sen jannat **kafilimsan**.

Bir hovuch nigohingdan haqqimni olib, Haqni xotirlarman.
Sen kulsang, qalbidagi gullar ham kular, shukr qilarman.
Boshqalar bilmaydi, besh mahal emas, har lahza sog'inarman.
Sababi sensan: VAQT SOHIBINI sen bilan esga olarman.

Sen jannat **qanotimsan!**

Seni quchganim sari ko'nglim qanot qoqar: manzili jannat.
Har joy sajdagoh: qalvim yonar qilmoq uchun duo-yu ibodat.
Ko'zingga tushgan ko'zim poytaxti diyorning baxtli saltanat.
Umrim sen tomon ketgan yo'llardan to'plar huzur-u halovat.

Sen jannat **ayolimsan**.

Senga boqar ekanman, jannatni istaydi tanimdagi jon.
Hayotning eng go'zal qo'shig'ini shivirlar ovozing har on.
Sen jannatning timsolisanki ichra ushbu foniy jahon.
Sen menikisan, men esa o'zingdagi jannating jonajon.

”

Unutma, kichkintoyim!
Odobli, nomusli, iffatli bo‘lish faqatgina
ayolning burchi emas.

Agar shunday bo‘lsa edi, shunchalar
chiroyli bo‘lgan Yusuf alayhissalomning
qayg‘usi nima edi?

Nima uchun yashirindilar?

Yolg'iz emassiz!

U Al-Basiyrdir...

Har qadamni, har luqmani ko'radi.

U Al-Xabiyrdir...

Yashira olmaysiz, yashirina olmaysiz. Yashirsangiz-da, ni-ma o'zgaradi? Yashirinsangiz-chi? Masalan, bo'lganingizdek ko'rinishni yoki ko'ringaningizdek bo'lishni xohlarsiz...

Befoyda!

Aslingizdan boshqacha emassiz.

Tarozida aslingiz kabi bo'lasiz va aslingizga munosib baho olasiz.

U Al-Hasiybdir...

Unda barcha narsaning bahosi bor.

Ertami-kech so'raladigan javobsiz savollar nihoyasida...

Har bir banda u dunyoda o'zining hisobini beradi.

Gunohlar berkina olmaydi...

Shu tufayli ham qalbingiz-u tilingiz bir bo'lsin.

Dardingizni ayting, duolarning bag'riga otiling va huzuriga boring.

• Ishq istaysizmi? Tabiiyki, haqqingizdir.

Ammo **ISHQda to'g'ri bo'lingki, sizga to'g'ri insonni ishonib topshirsin.**

Hech qachon unutmang: U istasa, ro'yobga chiqadi. Chunki U har narsaning sohibidir.

U ishqingizning ham, oshig'ingizning ham sohibidir...

Siz-chi, nomunosib ekanligi ma'lum bir insonning adolatiga ishqingizni ishonib topshirarmidingiz? -

Bunday qilmasdingiz, qila olmasdingiz.

Shuning uchun ham to'g'ri bo'lishingiz lozim.

Shunchalar to'g'ri bo'lishingiz kerakki, boshqa to'g'ri odamlar uyalsin, har kim siz kabi bo'lganga havas qilsin.

Ammo U: "BO'L", — demagan bo'lsa, nima qilsangiz ham, baribir, foydasi yo'q! Majburlasangiz ham, sindirsangiz ham, parchalasangiz ham ro'yobga chiqmaydi.

Ro'yobga chiqmayotgan bo'lsa, demakki, bir sababi bor, sabr qiling! Bilingki, xato qilishdan himoya qilinyapsiz.

Chunki eng to'g'risini U biladi.

Agar sizning ishqingiz to'g'ri bo'lsa, albatta, nasibangizga munosib sevgini qarshingizdan chiqaradi.

Nasibangizda bo'lmasa, aql-xayolingizni egallasa ham, qalbingizga o'rnashib qolsa ham, nasib etmaydi...

Kichkintoyim, hamma bitta havodan nafas oladi, lekin faqat ba'zilargina olgan nafasini baham ko'radi

Bir nafasni baham ko'radiganlar saxiy bo'ladi. Chunki ular uchun baham ko'rmoq — yashamoqdir. Baham ko'rmay yashay olishmaydi. Baham ko'radi, bahar ko'rishadi. Faqatgina moviy osmoni baham ko'rmoq bilan cheklanib qolishmaydi. Chunki turfa xil bo'lishsa-da, bir Yerdadirlar. Shu tufayli Yerni ham baham ko'rishadi. Yerni baham ko'rmoq bilan ham qoniqishmaydi, ovozni ham baham ko'rishadi. Ovozni baham ko'rmoq ham yetmay qoladi, so'zlarni ham baham ko'rishadi. So'zlarni baham ko'rmoq yetarli bo'lmay qoladi, nigohlarini ham baham ko'rishadi. Nigohlar ham yetarli emas, hayotining lazzatini baham ko'rishadi. Hayot lazzatini baham ko'rmoq bilan ham qoniqishmaydi, yaxshilikni baham ko'rganlaridek, yomonlikni baham ko'rishadi. Baxtiyorlikni baham ko'rishganidek qayg'u-hasratlarini ham baham ko'rishadi. Umidsizlikda umidni ham baham ko'rishishadi. Dardlarini baham ko'rishadi darmon bo'lmoq uchun.

Mana shunaqa gaplar, kichkintoyim, ba'zilar tilda emas, chin dildan saxiydir. Saxiylik har kimning ham tug'ma tabiatida mavjud emas. Shuning uchun ham barcha bir osmonga nigoh tashlar va ba'zilar bir daryoda oqishadi. Shu tufayli ham ba'zilar har xil ikki varrak bo'lishsa ham, bir shamolni baham ko'rishadi To'g'rilikni, halollikni, ishqni, sevgini baham ko'rishadi.

Bir nafasni baham ko'radiganlar jasurdir. Chunki saxiylik jasorat talab yetadi. O'ylamangki, hamma ham shunday deya. Aslo bunday emas! Faqatgina ba'zilar shunday, ha, bu ba'zilar o'zga chadir va bular o'zlari kabi o'zgachalarga munosibdir. Biri qulf bo'lsa, biri kalitdir va to'g'ri kalit bilan qulfning o'zaro uyg'unligi xayrli eshikni ochadi.

Demoqchimanki, bir kuni shunday saxiy insonni uchratsang, uni mahkam quchoqlab ol. Hayotingni, havoni, nafasingni u bilan baham ko'r. Bunday insonni topolmasang, taslim bo'lma. Bundaylar mashaqqat bilan topiladi. Shunday bo'lgani yana ham yaxshi. Toki qovushguninggacha izlashdan voz kechma. Chunki hayot nomunosib insonga saxiylik qilinadigan darajada qadrsiz emas.

”

Shubha-gumon zahardir va bebahone'matlarni o'ldiradi.

Masalan, ishqni, sevgini,
ishonchni, hurmatni...

”

Qalbim qo‘lingdagi bir varrak kabidir.
Ipini qo‘yib yuborsang, uchib ketadi,
g‘oyib bo‘ladi, ertami-kech yer bilan
yakson bo‘ladi.

Sen bo‘l, so‘nggisi bo‘l, so‘ngsiz bo‘l!

Ilk muhabbatimsan! Oxiring yo‘q, avvaling g‘oyib bo‘lgan. Bo‘lmagan emas, boshqalar ham bo‘lgan, ammo sen tufayli bar-chasi yo‘q bo‘ldi.

Sen xatolarim ko‘rsatgan haqiqatsan, oldingilar sudrab kel-gan huzur yo‘lisan.

Ko‘nglimga yog‘gan sevgi yomg‘irisan, har tomchingdan ishqim shifo topyapti!

Bolaligimsan! Samimiyatim, ta‘rifsiz baxtiyorligimsan.

Ko‘piga hojat yo‘q, borining ichida sen bo‘lsang, kifoya.

Sen sevgilim deya yozilib, ayolim deya o‘qilasan. “Bu dunyo bizga yetarli emas” deganim — jannatdagi yo‘l-doshimsan.

”

Yaxshi niyatli bo‘lishning badali azob,
oqibati esa xayrlidir...

Eng rohatbaxsh uyqu — sen bilan meni bir tushda uchrashtirgan uyqu

Tuproqning yomg'ir bilan atrofga yoyilgan iforisan, choyim-ning eng totli qultumisan. Sen mening javobsiz savollarimning javobi, har duomda tilaganim, har nafasda sog'inganimsan.

”

Insonning shaxsiyati ishqiga va muhabbatiga o‘xshaydi, ya’ni shaxsiyati naqadar yuksak bo‘lsa, muhabbati ham shunchalik buyuk bo‘ladi.

”

Cho‘g‘da qiyomiga yetkazib qaynat
choyimni, xuddi hasratingda meni
qaynatganingdek.

Piyolamda lablaring izini qoldirishni
unutma, xuddi ruhimda qoldirganingdek.
Choyga shakar solishga hojat yo‘q sening
yoningda.

Chunki sen ila o‘tayotgan har on zotan
shakar ta‘mlidir.

Ko‘zlaring men uchun eng go‘zal
manzara, boshqalariga hojat yo‘q,
ko‘zlaring qarshimda bo‘lsa, kifoya.
Sen bilan yoki xayoling bilan... Axir, bu
dunyoda ishqni bir lahza emas, har lahza
qultumlab ichyapman...

”

Nuqsonsiz bo‘lishning iloji yo‘q,
ammo nuqsonga qaramaslik
mumkin...

”

Shunday onlar bo‘ladi, dunyo ustingizga
yiqilganday bo‘ladi. Dardlar
bo‘g‘zingizga tiqilib qoladi,
yutinolmaysiz.

G‘am-qayg‘ular tog‘-tog‘ bo‘lib,
ruhingizni qamrab oladi, nafas olishingiz
ham qiyinlashadi. Gapirmoq uchun na
ongingizda va na qalbingizda mador
qoladi. Eng yaxshi ko‘rgan
narsalaringizning huzur-halovati ham
uzoqlarga qochadi.

Taslim bo‘lmang!

Unutmang: yorug‘likni go‘zal qilgan qorong‘ilikdir.

Dardlaringizning tuzog‘iga tushib: “Hammasi tugadi”, — deya aslo o‘ylamang. Tugaydigan, albatta, tugaydi. Ammo har bir nihoya boshqa boshlang‘ichning eshigini sassiz-sadosiz ochadi. Lekin shovqin-suron tufayli sezilmay qoladi.

Inson o‘z zulmatiga shunchalar berilib ketganki, xazon bo‘lgan bog‘ida ochilgan narsaning “gul” ekanligini ham sezmay qoladi. Agar barcha dard-u qayg‘ulari o‘sha xazon bo‘lgan bog‘idagi gulning ochilishi uchun zarur bo‘lgan o‘g‘itlar ekanini anglaganida edi, shunchalar qayg‘uga botarmidi?

Taslim bo‘larmidi? Yoki voz kecharmidi?

Tugunni ishq bilan tugsangiz, hech kim yecholmaydi

Sevmoqchi bo'lsangiz, o'zingizni sevgandek sevishingiz shart.

Unga ham, bunga ham, shunga ham — hech kimga taqlid qilmasligingiz shart.

Qat'iyat bilan tik oyoqda tura olishingiz shart.

Balki, hamma kabi boqarsiz, ammo har kimdan o'zgacha ko'rishingiz lozim.

Sevmoqchi bo'lsangiz, o'zingizni sevgandek sevishingiz shart.

Ismini lablaringiz orasida takrorlashingiz yetarli emas, duolaringizda ham tilingizda bo'lishi shart.

Xatolariga sabrli bo'lishingiz, uni baxtli qiladigan muomala qilishingiz shart.

Aldash u yoqda tursin, aldanmasligingiz ham shart.

”

Kichkintoyim!

**Tili bilan dili bir boʻlmagandan QOʻRQ!
Gunohini savob bilan berkitgandan QOʻRQ!
Yolgʻonni toʻgʻri koʻrmoqdan QOʻRQ!**

Unutma, kichkintoyim

Kun o'tadi, o'tmish ortda qoladi.

Shu boisdan sevish uchun vaqt sarflar ekansan, chin dildan sev. Yolg'onlarga qoqilmay, ehtirolarga berilmay sev.

Samimiylik bilan sev!

Tilda sevib bo'lmaydi, qalbing bilan sev. Kichkintoyim, qo'rqmasdan jasorat bilan sev. Bugunningga munosibini emas, butun umringga munosibini sev. Berkitib emas, duolaringda tildan qo'ymay sev. Eng a'losi ekanligini bilib emas, eng xayrlisi ekanligiga ishonib sev.

Demoqchimanki, undan kutgan umidlaring bilan emas, bo'la olganicha, boricha sev, kichkintoyim.

Yaxshi-yomoni tomoni bilan, xatolari-yu to'g'rilar bilan sev. Eng muhimi, o'zing kabi o'zingga munosibini sev.

”

Kichkintoyim, qanot — uchmoq uchun
so‘nggi chora, avvalo, seni pastga
tortganlardan qutul.

Tushunsang-chi!

Ha, senga aytyapman! Haqiqatlarni angla endi!

Istanbul sen bilan butun, sensiz nochor, foydasiz odam kabidir...

Ey ayol! "Oddiy bir shahar-ku!" — deya o'tib ketma, bu shahar senga muhtoj!

Ustida ko'plab hayot bor, ammo u eng ko'p sendan bahra oladi. Tushunsangiz-chi!

O'ylamaki, sohillarini bog'lab, bo'g'zini siqayotgan ko'prik-lari bilan baxtli deya.

Chiday olarmidi, shamollarda taralgan iforing bo'lmasa?..

O'ylamaki, yetti tepaligini⁴ istilo qilgan insonlar bilan huzur-halovatda deya.

Chiday olarmidi, yuraging o'sha yerda urib turmasa?..

Sezmayapsanmi?

Ko'cha chiroqlarining miltillashi sen uchun...

Ovozlari go'yoki orkestrdek chalyapti, sen eshitishing uchun...

Barchasi sen uchun... Anglasang-chi!

O'ylamaki, bu g'alati ko'rinishi shunchaki bir holat deya...

Bu buyuk shahar har qadamida turfa faslga burkanadi.

Dardi tufayli emas, sen tark etganing tufayli qishga duchor bo'lgan.

• Bahori xushnudligidan emas, seni his etgani tufaylidir.

Bu shahar senga nega bunchalar sabrli tuyilyapti?

⁴ Istanbul shahri, ya'ni eski Konstantinopol shahri xuddi Rim shahri kabi yettita tepalik ustiga qurilgan.

Qiz qal'asiga⁵ nashtar otgan ko'zlarining xotirasi bo'lma-
ganida shu kunga qadar cho'kib ketmasmidi?

Belgradni yoqmasmidi, Galateyani yiqmasmidi?

O'zini har on sen uchun, senga hozirlayapti...

Senga go'zal ko'rinish uchun shamol bilan yo'llarini supur-
yapti...

Senga go'zal ko'rinishi uchun to'lqinlarini oyog'ing ostiga
keltiryapti...

Senga go'zal ko'rinishi uchun ruhini senga o'xshatyapti...

Sen uchun...

⁵ Taxminan miloddan avvalgi 24-yilda Qora dengizning Marmar dengizi bilan tutash-gan yerida — Istanbul bo'g'ozida qurilgan qal'a.

Och mushukcha kabi talpinayotgan qalbimni to‘ydira olasanmi?

Aslida, ko‘p narsa istamayman, qadaming teggan har bir joyida men ham bo‘lsam, kifoya...

Nigohlaring teggan joylarda ruhimni hayratda qoldirsam, har nafasda o‘pkangni to‘ldiruvchi havo kabi qalbingni quchsam.

Tushlaringda kutsam seni. Qaniydi, shunday bo‘lsa, sen men bo‘lsang, men esa sen bo‘lib tug‘ilsam.

Qaniydi, shunday bo‘lsa, sen qanot bo‘lib, meni jannatga uchirib olib ketsang...

”

Endi esa tunga ichiga tushib qolding...

Ayt-chi menga, sevgilim:

Bu yorug'likda uyqu keladimi?..

Yigit esa bardosh bera olmadi...

Sukut saqlamoqchi edi, ammo ichidagi shovqin-suronga yengildi. Sukunat devori yorildi va ichkarida yig'ilib qolgan barcha gaplari asta sizib chiqa boshladi bu yoriqdan:

“Ko'ngling joyiga tushdimi?

Kutganingga arzidimi?

Qani, jim turma, gapir!

Chala qolgan ishlaring tugadimi?

Kamchiliklaringdan qutuldingmi?

Mukammalini topdingmi?

Yosh uyqularingda keksalarning tushini ko'rishingdan maqsad nima edi?

Xayollaringning parchalangan matolardek sochilishga sabab bo'lgan kim edi?

Xato qilishdan zerikib, charchab ketmadingmi?

Eng a'losini izlar ekansan, soxtalari bilan qarshilashmoq charchatmadimi? Nega bir luqma yolg'izligingni to'ydirmoq uchun ming yillik ishonchingni parchalading?”

Qiz hayratdan qotib qoldi. Bunday keskin gaplarni kutmagan edi.

Aslo kutmagandi.

Chunki bu yigit har qanday holatda kutishiga ishonchi komil edi. Undan, balki, zarurat tug'ilgan foydalanish, yo'lda ishonch bilan davom etishini uchun zaxira shina sifatida foydalanmoqchi edi.

Unga bergan azobini o'zi ham anglab turgan edi. Ammo ket ham deya olmasdi, xuddi kel deya olmagani kabi.

Turgan joyida qolishini istardi. Faqat o'sha joyda. Balki, qo'rquvdan qo'rquvdan qurbon qilinadigan biri bo'lishi uchun shunday qilayotgandir. Balki, o'zini qadrliroq his qilish uchundir...

Yigit esa chorasiz edi. Haqiqatning qirg'og'ida o'tirib, orzusini kutardi.

Qiz sukut saqlardi.

Yigitga "o'l" deya olmadi. Yashashiga izn berdi. Kim ham bunda o'limni yashamoq deya olardi?

”

Qalbim esa ichiga sen kirgan bir tush
uchun uyg'onar.

O'tmish yo'q, kelajak yo'q.

Faqat bugun bor.

Xuddi lablarimga qo'ngan bir qor parchasi
kabi ushbu tushni yashashga majburman...

”

Balki, sen ham meni kutayotgandirsan,
men esa seni. Ammo kutmoq yetarli emas,
yo‘lga tushaylik.

Umidsizlikka tushmasdan oldin.

Qani, jim turma, salomingni hayqir
zulmatga. Kim biladi, balki, ovozing men
uchun yorug‘lik bo‘lar.

Farqing qolmasa, endi “Menimcha sen ham boshqalar kabisan” qoladi

Kichkintoyim, doimo odatiy kun uchun odatiy rejalarim bo‘lgan. Masalan, kinoteatrga borish yoki bouling o‘ynash kabi... Sayr qiladigan kunimni doimo mana shunday fikrlar bilan boshlayman. Aslida, qilishni istaganlarim har doim turlicha bo‘lgan. Qilganlarim ham shunday. Ammo atrofimdagilarga taklifim doimo bir xil bo‘lgan. Vaziyat shu darajaga yetdiki, kinoteatrning eshigidan ortga qaytib o‘zimni butunlay boshqa ishlar ichidan topdim...

Asliyatidek bo‘lganlar vaqt qanday o‘tib ketganini sezmay qolishadi. Ammo asliyatim bilan qarshilashar ekanman, uni isyonga aylantirish juda ham huzurbaxsh bo‘ldi... Kichkintoyim, senga tavsiyam shuki, taklifni sen ber va takliflaringda asliyatingdek bo‘l.

Chunki sening yoningda bo‘lishini istagan asliyatingni o‘zgartirmasang ham yoningda bo‘ladi. Chunki uning maqsadi — sen bilan birga bo‘lish. Boshqacha insonlar shunday bo‘la oladimi? O‘zgacha insonlar jozibalidir va har kim u bilan birga bo‘lishni istaydi, sen esa e’tiborsiz odamga aylanib qolasan.

”

Jamiki yashirin o‘zgachaligingni
yoningga o‘z asliyati ila kelgan insonlar
bilan baham ko‘r.

Chunki bir kun kelib o‘zgachaliging
tugaydi-yu, senga e‘tibor kamayadi.
Choy tugaydi-yu, ammo piyola qoladi.
Kun g‘oyib bo‘ladi-yu, ammo tun qoladi.
Hamma ketadi-yu, ammo sevgan qoladi.

”

Sabr qil, kichkintoyim!
Bu lahzalar — o‘tmish uchun siqilib,
kelajakni boy berish kuni emas.
Bu lahzalar — bugunni quchoqlab,
kelajakni qutqarish kuni.
Baxtiyorlik yaqin! Sabr qil!

”

Agar qulashing hali-hamon
nihoyasiga yetmagan bo‘lsa,
parvozdan huzurlan...

Ayol esa suvga gapirdi...

Suvning eshita oladigan holi yo‘q ediki, tinglasa. Ammo yomg‘irga aylanib qochishga ham tayyor emas edi. Majburligidan tingladi, tinglagan sayin dimiqdi. Shu darajadagi dimiqdiki, ayol suvda o‘z aksini ham topolmay qoldi. Chunki suv ham gapira boshlagan edi: ayolning aytganlarida o‘z rangni topgandi. Ammo ayol bu rangni yoqtirmadi. Aslida, bu rang ayolning asliyati edi. So‘ngra ayol gapirishdan to‘xtadi.

Ayol gapirishdan to‘xtar ekan, suv yomg‘irga aylandi va takroran o‘z rangida yog‘a boshladi, asliyatini topdi. Yog‘averdi, yog‘averdi. Erkinlik huzur-halovatining bag‘riga otili.

Ayol esa sabrsiz edi, suvsiz jaziramaga chiday olmadi va erib ketdi — suvga aylandi. Vaqti kelib, bu suvni bir erkak ko‘rib qoldi... U ham suvga gapira boshladi...

Suvning eshita oladigan holi yo‘q ediki, tinglasa...

”

**Unutma: asil hakam — insonning
vijdonidir.**

“Iltifot va xushomadlaringga bilan meni ishontir”, — dedi ayol

Erkak esa yolg'onlarini emas, o'zidagi haqiqatning sevilishini istayotgan edi. Ayol baxtiyorlikni izlardi, ammo baxtsizlik ortidan ketayotgan edi va shuning uchun boshqalar tomonidan aldanganini anglolmas edi.

Erkak esa bir qultum ishq uchun ayol izlayotgan edi... Bu ayol va erkak hech qachon birga bo'la olishmadi. Chunki u yigit to'g'ri yo'lda yurayotgan, ayol esa yurgan yo'lini to'g'rilashga urinardi. Borini boricha qabul qilish o'rniga topganini o'ziga moslashtirishga urinardi.

Erkak rozi bo'lmadi, ayol ko'ndirolmadi.

Erkak oshiq bo'ldi — huzurlandi, ayol esa orzularining abadiy qo'riqchisiga aylandi.

”

Meni shamolga topshir...

Xuddi varrak kabi...

Ammo aslo qo‘limni qo‘yib yuborma.

Qo‘yib yuborsang, ucholmayman-ku, axir.

Boshla!

Hozir voz kechsang, barcha harakating behuda ketadi. Hislaringdan, nafratingdan, dard-u qayg'ularingdan qutul, kichkintoyim.

Unutma, sen bo'lmasang, hech bir narsa bo'lmaydi. Sen yo'qolsang, bu dunyo ham yo'qoladi.

Chunki hamma barcha sening filmingda o'ynayapti, sen uchun o'ynayapti. Qadringni hech kim sezmasa-da, o'zing e'tibor ber... Ammo boshqalar ham xuddi shunday o'zining filmida ekanligini aqlingdan chiqarma. Sen o'z ko'zingcha filmning bosh qahramoni rolidasan, boshqa tomoshabinlar ko'zida esa ahamiyatsiz bir roldasan. Shu bois, kichkintoyim, avvalo, o'zingni, keyin esa sevganlaringni qutqarishing lozim... Agar vaqting or-tib qolsa, boshqalarni ham qutqar. Ammo, dastlab, o'z hayotingni baxtga to'ldirishing shart, o'z filmingni zavqli kechinmalar bilan yo'naltirishing lozim...

Boshla! Kutma! Ortga surma!

Taslim bo'lma!

Voz kechma!

Yoningda bo‘lmoq — shunchaki bir havas emas, balki sen bilan bir umr yashash uchun...

Sen hayotimga bir tomchi bilan yog‘ding.
U cho‘g‘ga aylandi — yong‘in tomon yo‘l topdi...
Bir qarash-u nigohing ko‘zlarimga arziydi...
Bu nigohda cho‘lim jonlandi, nafasim kul bo‘ldi.
Iforingdan bir bora nafas oldim.
Bu nafas o‘pkamning asiriga aylandi.
Teginishlarim ila qalbim qalbingga qorishdi.
Ruhim ruhingning bag‘riga otildi...
Ushla, bu vujud seniki...
Yoki uning jonini ol.
Yoki kelajakda o‘zing bor uyquda uyg‘ot.

Sabr qil, kichkintoyim!

Quyoshga oshiq kungaboqardek... O'ylamaki, u bir onda
ochiladi, sochiladi, ko'k yuziga qovushadi deya.

Uning yo'li azob-u mashaqqatga to'la...

Dastlab azoblanadi, tuproqdan zulm ko'radi.

Tuproq uning sinovidir: azoblaydi, qiynaydi...

Keyin esa hidoyat eshigi ochiladi.

Keyin hadya va ortidan iltifot keladi.

Ya'ni urug' paytida jabr-zulm ko'rar ekan,

Ochilganidan keyin esa iltifotni ko'radi.

Demoqchimanki, kichkintoyim,

Taslim bo'lma! Ishqingga sodiq qol...

Unutma:

Ishq ila qucharsan, bir eshik ochilur muhaqqaq,

O'tmish uqubat ersa, kelajak jannatligi haq,

Zeroki Zul-Jalali val-Ikromdir Janobi Haq

Demoqchimanki...

Sen tasavvur ham qila olmaysan. Sen tufayli qanday g'avg'olar bo'layotganini, ne-ne dunyolar yiqilayotganini. Baxtiyorliging ichiga yashirgan baxting tabassuming ila atrofga yoyilar. Qayg'ularingda go'zalliklar so'nadi. Sen tasavvur ham qila olmaysan.

Sen ila uxlar kelajak, dahshatli tushlar sensizlikdir. Ammo kelajak bir bo'sangdan tug'ilgan kamalakdir. Shamol ham iforingni taratadi, u ham bolalarcha sevinchlarga to'lib toshadi.

Sen tasavvur ham qila olmaysan!

Xayrli tong!

Endi esa uygʻonasan. Moviy osmon koʻzlaringni ochadi va va quyosh kabi koʻk yuziga chiqasan. Koʻzlaringda zaif uyqu qolar, ammo qoʻrqma. Uyqu ham men kabi senga asir, shu bois birdaniga voz kecha olmaydi. Dunyodan bir bora shunday nafas olasan va har narsa kamayib qoladi, goʻyoki sen beradigan nafas ila qaytadan bekam-u koʻst boʻlish uchun. Menda ham xuddi shunday yetishmovchilik bor edi... Koʻnglimning zulmatiga nur bagʻishlaganingdan keyin faqat sen bilan bekam-u koʻst boʻlgan, sen bilan mukammallikka erishgan... Shunchalar uzoqlarda edingki, tushlarim ham senga erishmoq umidiga aylandi. Uyquga ketar ekansan, sensizlikning sukunati moviy osmonni zulmatga aylantirar. Kamalak — uygʻonganingda oʻsha moviy osmonga tegib turgan nigohlarimizdir... Boshqalarga bu holat ranglar jilosi, uygʻunligi kabi koʻrinadi. Holbuki, aslida sendan menga, mendan senga bir hayot taraladi.

Ishqdan qochishning imkoni yo‘q...

... Ishq kutilmaganda eshigingizni chertadi, o‘y-u aqlingizni oladi. “To‘xta”, — deysiz hayotga, ammo to‘xtamaydi. Har oningiz azob bo‘ladi, faqat uning nigohlarigina haqiqiy ishqning egasini xotirlatgan jannat bog‘larini sizga taqdim etadi. Duolaringizda Allohdan uni tilaysiz, ismi tilingizda ekan, qalbingiz jannat tomon yo‘l oladi. Sababini so‘rayapsizmi? Chunki haqiqiy ishqni his qilib, oshiq tomon bormaslik mumkinmi?

Bu lazzatning ta‘mi qalbingizning tomog‘ida qolib ketmasmi?..

Xo‘sh, inson: “Purchasi bunchalar yoqimli bo‘lganning busbutuni qanday bo‘lar ekan?” — deya so‘ramasmi?..

Albatta, so‘raydi.

Ha, aynan o‘sha onda ishqdan qochishga joy qolmaydi. Yuzi tegmasa ham ko‘ngli sajdaga egiladi. Ko‘ngli sajdaga egilganining vujudi ham ertami-kechmi ishq yo‘liga tushadi. Shu darajaga yetadiki, besh vaqt kamlik qiladi, har oni ishq bo‘ladi... Va go‘zal chehrasini zulmat qoplaydi. O‘ldirmagan bu zulmat go‘yoki sizni yashirayotganday tuyiladi. Hattoki soyangiz ham sizni tark etadi. Go‘zalligingiz qop-qora tusga kiradi, ammo tugamaydi. Yashirinar, xolos. Sabr qilarsiz. Kutarsiz va vaqti kelib zulmat ham yo‘qoladi. Go‘zalligingiz bilan tong otadi. Sizga tugamaydiganday tuyilgan azoblar jannatga aylanar, kelajakning bag‘riga otilar.

”

Bu go‘zal uyquni xohlasa, tunni
ustiga ko‘rpa qilaylik...
Yulduzlarni so‘ndirib, oyni bulutlar
ila berkitaylik...
Shamolning ovozi chiqmasin,
shitirlamasin barglar.
Bu go‘zal uyquni xohlasa, ustiga
halovatni ko‘rpa qilaylik...
G‘am-qayg‘ularning ovozini
o‘chiraylik, dardlarni unutaylik...
Ko‘rinmas bo‘lsin o‘tmishlar,
betashvish bo‘lsin kelajak.
Mayli-da, bugunni yostiq kabi
bag‘riga bossin bu go‘zal...

”

Uxlar ekansan, senga termilish bor,
Iforingdan sarmast bo'lmoq bor.
Seni uyg'otish uchun istak bor, ammo
Uyg'otishga ko'z qiymaslik ham bor

”

Ishq bir qadamgina narida turibdi.

Qarasangiz, ko‘rasiz,
Bossangiz, ezasiz.

Yashash ijtimoiy mas'uliyatdir

Bir avtobusni tasavvur qiling...

Borar joyiga umidni oshiradi, qaragan uchun insonni, ko'rgan uchun esa qahramonni olib ketyapti.

Yelkasiga kelajak qayg'usi yuklangan yoshlar boshqalarning kelajagiga madadkor bo'lish uchun olg'a intilib, mashaqqatli yo'llarni bosib o'tishyapti. Ular koinotda mittigina bo'lib qolsa ham, chang-to'zonga aylanishyapti. Nima bo'lsa-da, ularning qalbi zamon zayliga qarshi — yaxshilik tomon qonayapti. Aldanyapti. O'z nafsi, zavqlaridan qochayotgandek yordam so'rayotganlarga bag'rini ochyapti. Inson o'zi o'zidan: "Yoshlar huzurhalovatda yashash o'rniga bu yerni nima qilib yurishibdi?" — deya so'raydi. Eshitmaydiganlardan bu savolga javob kelmaydi. Chunki eshitmaydigan eshita olmaydi, eshitishdan ham qo'rqadi. Bu jumlar nimani anglatishini o'z kechinmalari tufayli bilishadi. Yo'l uzun, ammo dunyo avtobusdan-da kichik. Shu bilan birga, avtobus manzilga darrov olib bormaydi. Oyog'i bilan gaz tepkisini tinimsiz bosayotgan haydovchiga va uning g'azabiga parvo qilmay kuttirishni yoqtiradi. Manzilda avtobusdagi yo'lovchilarning birortasining ham hech kimi yo'q. Ammo, aslida esa, borar manzillarida hammaning har narsasi bor. Chunki odamlarni beminnat SEVGAN ZOT ularning sevgisining mukofotini, shak-shubhasiz, beradi. Avtobus ham shuni juda yaxshi biladiki — garchi bilishini yashirsa-da — insondan tuproqning hidi keladi va bu hid insonga doimo o'zini eslatib turadi. Shu tufayli ham inson insondan ajralolmaydi, axir, inson o'z tuprog'idan ajralishi mumkinmi?

Vaqt o'tishi bilan avtobus jon jomiga yanada yaqinlasha boshlaydi. Balki, avtobus yurmayotgan bo'lishi mumkin. Ichidagilar tinimsiz olg'a siljishyapti. Ammo barchasi bir xil tuyg'ularni har xil anglatishyapti. Ushbu tuyg'ularni tinglayotgan vujudlar esa yerni yanada yaxshiroq bosishadi, bosgan yerlarini nurafshon qilishyapti. Ushbu nurafshonlikka hatto quyosh ham hasad qilyapti. Ularning yonida tun ham qo'rqyapti, qoraya olmayapti. Eng ajoyibi ham bir vujud bilan keltirilgan minglab yurak, minglab duo, minglab umid... Ya'ni bu avtobus insonlar bilan limmo-lim to'la. Ichidagilar boradigan manzilga ochilishi uchun eshiklarini hozirlayapti. Balki, bu yordam juda ham kichik bo'lishi mumkin, lekin hamma bir kichik qor uyumining qanchalar katta qor ko'chkisiga aylanishi biladi va shuning uchun ham imkonlari yetganicha eng yaxshisini qilib, o'z hissani qo'shini xohlashadi. Yoshlar bu ezgulikka o'z hissasini qo'shishi uchun avtobusga tiqilib olishgan. Minglab boylar yordam sifatida berayotgan hisobsiz pullarni televizorda namoyish etishadi. Bundan ko'zlagan maqsadlari, balki, pullarini yanada ko'paytirishdir. Balki, paytdan foydalanib o'zlarining mahsulot brendlarini reklama qilishdir. Balki, ba'zilar ushbu fursatning obro'si va shon-shuhratdan o'z yo'lida foydalanishni ko'zlar... Ha, albatta, yaxshi niyatli, niyati xolis bo'lganlar ham bor oramizda. Nima bo'lsa ham, dalaga har xil urug'lar ekilgan. Ekin tuproqdan boshini chiqarmagunicha, nima nima ekanligini bilib bo'lmaydi. Qanday mavjudot paydo bo'lgani unib chiqsagina, bilinadi. Taroz tarozibonning qo'lida, vaqti kelib barcha ushbu taroziga chiqadi. Tarvuz polizida o'sgan qovoqlar aynan o'sha kunda aniqlanadi va ularni birma-bir qo'porib olishadi.

Xullas kalom, kichkina bo'lsa ham tamasiz qilingan yaxshilik kattalashadi, go'zalligi bilan atrofidagi tikanlarni chirishga

mahkum qiladi. Aytganday avtobus deganimga e'tibor bermang: bu bilan farishtalarning zotdor otini nazarda tutdim. U go'yoki qing'ir-qiyshiq, notekis yo'llarda ham muvozanatini yo'qotmay, vulqon sochgan tog'lar ustidan sakrab o'tyapti... Kim biladi, sevinchining sababi, balki, ichidagilarni jannat tomon olib borayotganidadir... Balki, bu dunyoda qolgan otalarimizga, onalarimizga, akalarimizga, opalarimizga, qarindoshlarimizga, bolalarimizga tezroq madad bo'lishni istagan kamtarligimizdir ... Avtobusdagilarning bir qadami ming qadamga teng. Bittasining yoqqan olovi ming kishining qalbida yong'inga aylanadi va bu yong'inning issig'i muz qoplagan tuyg'ularni isitadi.

**“Kurashmoq imkoni bor yerda qarab turmoq
isrofgarchilikdir”.**

”

Jannatning talabgori ko'p.

Azob bo'lsam, chekasanmi?

Senga munosib yashamoq...

Masalan, turmush qursak? Birgalikda umrguzaronlik qilishga qasam ichsak.

Shaytonga azobni, o'zimizga jannatni armug'on etib, bir kunlik emas, bir umrlik hamrohlikka imzo qo'ysak.

Sen mendagi, men sendagi haqqimizni ado etsak.

Bir bo'lsak ham, birga bo'lish uchun quchoqlashsak. Ana o'shanda senga teginishimning yanada ahamiyatliroq ma'no mazmun kasb etadi.

Nafsimni faqatgina sening nafasing bilan oziqlantirsam...
Qalbingdagi otash, ruhingdagi huzur bo'lmoq...

Terindagi bir safar bo'lsam, senga qadam-baqadam erishsam...

Senga munosib yashamoq...

Menga eng yaqin sensan, boshqalar uzoq.

”

Ishq uchun o‘zingdan voz kechma.

**Chunki ishq usiz bo‘lar, lekin sensiz
bo‘la olmaydi.**

”

Kichkintoyim, shunday lahzalar bo‘ladiki,
dardlaring ustida raqs tushasan. Nafasing
yetganicha duolar bag‘riga otilasan.
Axir, quchoqlamoq ila boshlanar gardanni
tirnash.

Qolganlari, zotan, ta’riflab bo‘lmas bir
parvoz.

Shu darajaga yetadiki, raqs davomida bir
qancha qoyalar ko‘rinadi-yu, ularga
urilmaysan. Chunki gardaningdagilar seni
yerga itarsa, qalbingdagilar tasalli beradilar.
Ammo ba’zan taslim bo‘larsan, qalbing ham
sukut saqlaydi. Sukunatingni imkon sifatida
ko‘rganlar dardlari bilan gardaningga minib
oladi. Seni ezadi. Ammo gardan — seniki.

Inson o‘z gardanini ko‘tara olmaydimi?

Albatta, ko‘tara oladi. Ammo gardan
ko‘rinmaydigan joyda va ko‘zingiz o‘ngida
bo‘lmaganligidan ranjiydi. Ko‘zdan uzoqda
bo‘lgani uchun seni ko‘nglidan ham
uzoqlashtiradi, dardlar bilan birlashadi.

Imkon bo'lishi bilan sukut saqlaganing sayin
ezaveradi, ezaveradi.

Keyin esa o'sha raqs deyilgan parvozni
eslaysan va sukut bilan sog'inganingni,
duolarga chanqaganingni xotirlaysan. Aynan
shu lahzalarda dilingdagi duolar sizib chiqar,
ruhing qanotlaridagi muzlar eriy boshlar.
Gardaningdan joy topa olmagan dardlar ham
kichrayadi.

G'amga qolmagan joy, azobga qolarmidi?

Oxir-oqibatda, qochish tugaydi, seniki
bo'lgan gardan sensiz qoladi.

Ammo, kichkintoyim, eng muhimi, hattoki
ko'zlaringga ko'rinmaydigan gardaning ham
har narsani ko'rib turganingni, o'zini har
doim ko'zing o'ngida tutganingni bilib turadi.

Kichkintoyim, sinovlar faqatgina sening emas, har kimning tashvishidir

Boshlang'ich maktabning tashvishi boshqa, litseyniki boshqa... Universitetga kirish tashvishi boshqa, universitetda o'qish tashvishi... Ammo barcha qiyinchiliklariga qaramay ta'lim olish davri insonning o'zining kimligini anglash safarida katta rol o'ynaydi. Hech bo'lmasa, menda shunday bo'lgan. O'rtoqlig-u do'stliklar... O'qishdan keyingi hayotimda bunchalik kuchli munosabatlar qura olmadim. Boshlang'ich maktabdagi do'stlaringni esla... Litseydagi muhitni...

Imtihon davri esa juda boshqacha bo'ladi, tayyorlanish va hattoki tayyorlanishga intilish ham boshqacha bo'ladi. Yoshlik quvvati hayot darsini qaynatar ekan, ta'lim darslari uchun motivatsiya olish, haqiqatan ham, qiyin masala. Ammo shuni angladimki, ayni shunday paytlarda ko'zimizga noxush ko'ringan kechinmalar ajoyib nihoyalar yaratar ekan. Majburan uylanishga qanchalik qarshi bo'lsam ham, hayotimga o'z hissasini qo'shgan oilaviy munosabatlarning foydasini ta'kidlamay o'tolmayman. Ayniqsa, farzandlarini to'g'ri yo'lga solish uchun ota-onalarning aslo nolimay qilgan mehnatlarini...

Kichkintoyim, otamdan motivatsiya kaltagini qanday yeganimni yenga aytib berganmidim?

Choy tayyor bo'lsa, anglatay...

Barchada dars tayyorlash joniga tegib ketgan paytlar bo'lgan. Aynan o'shanday paytlar dars tayyorlashga astoydil berilgan paytlarim edi. Kechasi-yu kunduzi tinmay dars qilardim. O'zimni juda ham ko'p zo'riqtirgan bo'lsam kerakki, dars qilishga bo'lgan ishtiyoqim birdaniga so'ndi. Qachon dars qilish uchun

o'tirsam, uyqum kelardi. Diqqatimni jamlay olmasdim. Borib sohillarni aylandim. Motivatsiya beruvchi videolar ko'rdim. Baribir, negadir o'zimga dars qilish uchun ishtiyoq paydo qilolmadim. Ammo bir yo'lini topib darslarimni tayyorlashim lozim edi. O'zimga motivatsiya berishga harakat qilardim, ammo ip ignadan bir marta chiqqan edi...

Maktabdan qaytayotganimda devordagi bir afisha diqqatimni tortdi. Bir onda afisha bilan gaplash boshladim.

Afisha: "Muvaffaqiyat qozonmoqchimisiz?"

Men: "Ha".

"Afisha": Motivatsiyaga ehtiyojingga bormi?"

Men: "Ha".

Afisha: "Qanday amalga oshirishni bilmayapsizmi?"

Men: "Bilmayapman".

Afisha: "Unda "Yoga" mashg'ulotiga qatnashing".

Men: "Mayli".

Bir lahzada umid uchquni paydo bo'ldi. Shu zahotiyog afishadagi telefon raqamiga qo'ng'iroq qildim. Ma'lumot oldim. "Yoga" murabbiysi uddaburon ekanligi aniq edi. Hatto telefonda gaplasha turib ham menga motivatsiya bergan edi. Agar bu mashg'ulotga qatnashsam, kim biladi, qanchalar hayajonlangan bo'lardim. Lekin mashg'ulotlarning narxini eshitganimdan so'ng ishtiyoqimning motivatsiyaning katta qismi uchib ketgan bo'lsa-da, yig'ib qo'ygan ozgina pulim va suyanadigan tog'im — otam bor edi. Bu muammoni hal eta olardim. Otam televizor ko'rib, kulib o'tirgan paytida "otalar farzandlar uchundir" naqliga tayanib, qarshisiga chiqdim. Motivatsiyaga ehtiyojim borligini, shuni o'rgatadigan mashg'ulotga borishim lozimligini va narxini qisqacha qilib aytdim. Otam ham qisqacha qilib: "O'sha pulni

menga ber, o'zim senga motivatsiya beraman", — dedi. Otamdan qocha oladigan masofada turib, biroz o'jarlik qildim. Otam ham ikki oyog'ini bir etikka tiqib oldi. So'ngra vaziyatni onamga tushuntirdim, yig'ladim. Onam esa vaziyatga biroz "ijobiy" yondashib: "Men seni domlaga o'qitib, "kuf-suf" qildiray, hammasi o'z o'rniga tushadi", — dedi. Yana o'jarlik qildim. "Sen anchamuncha o'zboshimcha bo'lib qolibsani", — dedi. Men ham gapni cho'zib o'tirmay, akamning yoniga bordim. Akam esa: "Men ham o'zi sendan qarz so'ramoqchi bo'lib turgan edim", — dedi. Anglaganingdek, muammoga yechim topa olmayotgan edim. O'yladim, chora izladim. Ko'mirxonada uydagilar qishloqdan olib kelgan qorayib ketgan qozon, lagan kabi oshxona buyumlari narsalar bor edi, ularni to'plab eskifurushga berdim. Eskifurush ham e'tiroz bildirmay hammasini oldi. Pulni naqd sanab beribdiyu, tezda ketib qoldi. Men ham darrov mashg'ulotga yozildim. Faqat mashg'ulotlar kutganimdek bo'lmadi. Motivatsiya ololmadim. Hattoki mashg'ulotlarda g'avg'o chiqardim. Buni ham vaqti kelsa, aytib beraman. Shuncha mashg'ulot, qo'llab-quvvatlashlarga qaramay, kitoblarga koala⁶ kabi qarayotgan edim. Ordan bir necha kun o'tdi. Xonamda qo'shiq tinglab o'tirgan edim, otam chaqirib qoldi. Qo'l-oyoqlari titrayotgan edi. "Bobomning bobosidan qolgan osori-atiqu mis va kumush idishlarni ko'mirxonamizdan o'g'irlab ketishibdi. Ko'rmadingmi?" — deya so'radilar. Dastlab nima bo'layotganini tushunmadim. Keyin esa mening ham qo'l-oyog'im titray boshladi. Miyam ishlamay qolgandi. Vaqtdan yutish uchun: "Kim o'g'irlagan ekan, a?" — dedim. Otam: "Telba-teskari gapirma!.. Kim o'g'irlaganini bilsam, sen-

⁶ **Koala** — xaltali ayiq. Asosan Sharqiy Avstraliya o'rmonlarida yashaydi. Bolasini xaltasida olib yuradi, kattaroq bo'lganida opichib oladi. Juda yuvosh hayvon, 12-20 yil yashaydi. Mo'ynasi uchun ko'plab ovlanganidan soni kamayib ketgan. Ovlash taqiqlangan.

dan so‘rarmidim?” — dedilar. Birozgina o‘ylab, yaxshiroq yolg‘on topishga harakat qildim. Go‘yoki Sherlok Xolms kabi bir nechta ssenariylarni xayol qildim. Ammo barcha ssenariylarda ham yutqazgan o‘zim bo‘lardim. Shuning uchun rostgo‘ylik bilan g‘alaba qilishga qaror qildim va haqiqatni aytdim. O‘sha kuni otam meni yaxshilab kaltakladi. So‘ngra: “Bu haqda ertaga menga qayta eslat, yana gaplashib olamiz (ya‘ni yana kaltaklayman)”, — dedi. Eslatdim. “Tentakmisan, xotirlatib, nega yana asabimni buzyapsan?” — dedi va yana kaltakladi va: “Ertaga yana eslat: bu haqda yana gaplashamiz”, — dedilar. Eslatmadim. O‘sha kuni esa otam: “Otangnga firib bermoqchimisani?” — deb yana kaltakladi. Qizig‘i shundaki, uch kun ichida aql bovar qilmas darajada motivatsiya olgan edim. Bekam-u ko‘st. Bosh ko‘tarmay dars qila boshladim. Miyam ham ishlay boshlagandi. Yecholmayotgan masalalarimni ham yechishni boshladim. Xullas, muvaffaqiyatimda otamning hissasi katta.

✓ *Kaltaklash uslubi har otaning o‘z tarziga ko‘ra o‘zgarib boradi. Avvalo, ikki jumla bilan kaltaklashdan battar qiladigan otalarga salom bo‘lsin.*

”

OTA — ishonchli bandargoh kabi boshpanadir... Hayotning bo‘ronlaridan, qiyinchiliklaridan uzoqlashishni istaganingizda saqlanishingiz mumkin muqaddas ma‘baddir.

”

Oshiq bo‘lish oson, lekin ISHQ bo‘lish qiyin, kichkintoyim. Chunki ISHQ ishq tomon ishq bilan yugurganlarnikidir. Shu tufayli ham minglab insonlar ishq haqida gapiradi-yu, faqat bittasi Majnun kabi doston yozadi.

Aynan shuning uchun ham millionlab insonlar ichida Farhod yagonadir.

Kimlardir qovushar, kimlardir esa bu yo‘lda qovrilar...

Layli va Majnun

Majnun bo'lish mashaqqatli, Laylini topmoq esa omaddir. Bu safar shunday bir safarki, "men" o'lar, "biz" tug'ilar. Xuddi Qays o'lib, Majnun tug'ilganidek.

Shu afsonani tasavvur qiling... Layli va Qays ancha yosh paytlaridayoq tanishishadi... Bu davrda barcha narsa shu qadar ma'sum bo'ladiki... Balki, ishqlari shunday sof, pokiza va tama-siz poydevor ustiga qurilgani uchun ham shu darajada pokiza bo'lgandir. Balki, pok-pokiza qalblariga ko'milgan ishqning qudratidir ...

Ammo hayot istaganlaridek davom etmaydi. Vaqti kelar, qarshilaridan to'siqlar chiqa boshlaydi. Millionlab qalb orasida bir-biriga muhrlangan ikki yosh arzimas bir ayirmachilikning qurboni bo'lishadi. Ba'zan bunga irqchilik bahona bo'lsa, ba'zan boylik-qashshoqlik... Ba'zan esa din tufayli ajralishadi, ba'zan mazhablar sababli ayrilishadi.

Vaholonki, insonlar bir havodan nafas oladi. Vaholonki, insonlar tug'ilish mo'jizasi bilan dunyoga kelgan, qonlarini irq-lariga ko'ra emas, guruhlariga baham ko'ra oladigan va hatto ya-shash uchun boshqa insonlarning tana a'zolarini o'z vujudlarida tashib yura oladigan maxluqotdir... Bir-biri bilan shu darajada aralashib ketadigan, bir-biridan shu tarzda jon topa olgan inson-lar, afsuski, o'zini o'zidan bo'lgandan ayiradi.

Laylining onasida ham bahonalar ko'pdir va Qays bilan yaqin munosabatlarda ekanliklarini bilgach, qizini o'qishiga yubormay qo'yadi. Ko'rishishlariga to'sqinlik qiladi. Sevgilisini ko'rolmagan va Laylining hasratida darbadar bo'lgan Qaysga Majnun laqabini qo'yishadi Ya'ni Majnunlik unga tug'ma emas, bu otashga keyinchalik tushadi. Qaysning otasi Layliga sovchi bo'lib boradi, ammo berishmaydi. Majnun Laylining dardida yonib, devona bo'ladi. Yo'qotib qo'ygan asliyatini topish uchun sahroga yo'l oladi. Qizigan qumlar orasidan yuradi. Vahshiy hayvonlar-u qushlar bilan do'st bo'ladi. Oradan kunlar o'tgan sayin ham o'zini, ham ishqini yanada yaxshiroq anglay boshlaydi... Kun kelib, sahroda qarshisidan chiqqan Laylini taniy olmay qolganida o'zidagi haqiqat pardasi to'liq ko'tariladi. Vaziyat shu darajaga yetadiki, ishq ila sarmast bo'lgan Majnun xayolidagi Laylining haqiqiy Laylidan go'zalroq ekanini anglaydi. Chunki xayolidagi Layli juda o'zgacha edi va haqiqiysidan farq qilardi. Majnun uni xayolida o'zi istaganidek chizgandi va u uchun xayoliy Layli mukammal hisoblanar edi. Bu haqiqatni anglaganida esa ishqdan boshqa yana bir ISHQning borligiga ishona boshlaydi va moddiy olam bilan aloqasini kesadi va haqiqiy ISHQning bag'riga otiladi. Maqsadi mukammal ISHQqa erishish edi. Hat-toki Majnun Laylini cho'lda uchratganida Layli o'zining ichidagiligini va u bilan ma'naviy dunyoda qovushganini anglatadi va boshqa Laylini topishga kuchi qolmaganini aytadi, ammo yanglishadi. Chunki ishq bo'laklardan tarkib topgan bir butunlikdir. Barcha bo'laklar bir nuqtaga kelganida, butunlikka aylanadi. Qalb ishq bilan yashiringan vujud uchun urar ekan, o'pka ham kislorodni ishq bilan yondirar ekan, tabiat ham tartibini ishq bilan asrar ekan, yaratilishidayoq oshiq bo'lgan inson dunyoni ishq bilan yashashi lozim. Axir, ISHQning har bir qiyofasi ishq sohibi

bilan yashashi kerak... Siz ishqqa munosib bo'lsangiz, yetarli. Tabiiyki, Majnun qilgan xatosini kech anglaydi. Layli esa Majnunning rad etganiga chiday olmaydi va g'am-uqubatdan vafot etadi. Majnun bu mash'um xabarni eshitgan zahoti Laylining qabri tepasiga shoshiladi. O'lishini istayotganini aytadi va buning uchun duo qiladi. Shu ondayoq qulab ruhini taslim etadi.

Farhod va Shirin

Shirin asilzoda oilaning qizi, Farhod esa xalq orasidan chiqqan mard yigit. Bir-birlarini aqldan ozar darajada sevgan ikki yosh. Temirchi usta bo'lgan Farhod har kuni olov ichida temirga sayqal berib o'z rizqini topadi. Halol va mehnatkash yigit. Birovning boyligiga hasad qilmaydi, ko'z olaytirmadi. Hayotida Shiringa erishishdan boshqa biror-bir tashvishi yo'q. Shirinning yaqinlari esa Farhodni bu yo'lidan qaytarish unga azob berishadi, qo'llaridan kelgan barcha ishni qilishadi. Ammo Farhod Shiringa erishish fikrida qat'iy turadi. Kun kelib, Shirinni bermaslik uchun bahonalari qolmagach, Besutun tog'lariga ishora qilib, ushbu temir tog'ni teshishni shart qilib qo'yishadi. Farhod bu shartni bajarishning imkoni yo'q ekanligini bilar edi. Ammo ma'shuqasiga qovushishning boshqa chorasi ham yo'q edi. Shu onda o'ziga bir burchakdan yashirincha qarab turgan Shiringa ko'zi tushadi. Shirinning boqishlari Farhodning qalbida bir bo'ronni ko'taradi.

Shu onda Farhod:

— Ishq bilan yaralish mumkin, ishq bilan o'lish mumkin, ammo ishqdan voz kechish mumkin emas, — deydi. O'rnidan turadi va yo'lga ravona bo'ladi.

Barcha Farhodning ortidan kuladi... Shirinning qarindoshlari esa undan qutulganliklari uchun sevinayotgandi.

Shirin chorasiz bo'lib qoladi. Na qochishga kuchi yetadi, na Farhodsiz qolishga. Farhodning hasratida har kuni yonar, yongan

sayin erir, erigan sayin zaiflashadi va sarg'ayib so'la boshlaydi. Farhod esa tog' bilan yuzma-yuz keladi. Farhodning jussasi kichikdir, lekin ishq buyukdir. Qo'liga teshani oladi. Tog'ni ura boshlaydi. Charchab qolgunicha uraveradi. Ko'zlarini yumar, Shirinning nigohini xayolidan jonlantiradi. So'ngra ishq bilan yana qazishda davom etardi. Tog' Farhodning har zarbidan azoblanayotganday ovoz chiqarar edi. Zotan temirchi bo'lgan Farhod zakovati, bilimi va ishqdan olgan quvvati bilan tog'ni tiz cho'kiradi. Imkonsiz deyinshgan ish amalga oshadi, Farhod ishq uchun tog'ni teshadi.

Kichkintoyim, o'ylamaki, dunyodagi yomonliklar tugaydi deya. Tugamaydi! Ammo ishqning qovushish yo'lidagi kurashi ham tugamaydi.

”

Ishq barcha uchundir...
Insonlarni ajratmaydi, madaniyatni
ajratmaydi...
Har kimning qalbiga kiradi, har kimda
jon topadi.

Ishq ba'zida Kerem va Aslidir,
Asuman bilan Zeyjondir,
Orzu va Qambardir.

Ba'zida Napoleon va Jozefinadir,
Sulton Sulaymon Qonuniy bilan Xurram
Sultondir.

Jon Lennondir, Yoko Onodir.
Ba'zan esa Salvador Dali bilan Galadir,
Nozim Hikmat ila Pirayadir.

Balki turli tilda turlicha aytilishi mumkin,
ammo bir xil tuyg'uni his ettiradi.

Ba'zan esa haqiqatini yashiringan
afsonada ham ISHQ yashiringandir.

Meos va Triton

Poseydonning xotini Amfitrit bir nereida ya'ni, suv parisi edi. Ularning nikohida dunyoga kelgan Triton esa Poseydonning eng qadrli farzandi edi. Belidan tepasi inson, belidan pasti esa baliq qiyofasida bo'lgan Triton otasi bilan birgalikda dengizlarning qo'riqchisi edi. Qasos ma'budasi Ultio esa Tritonga oshiq edi. Kunlardan bir kun Triton qoyadan dengizni tomosha qilayotgan Meosga duch keladi. Meos oqbadan, oltin sochli, har nigohi hayratlanarli darajada go'zal qiz edi. Triton bir ko'rishdayoq unga oshiq bo'lib qoladi. Meos ham Tritonga ishq bilan bog'lanadi. Shunday qilib afsonaviy ma'budlarning qonuniga zid bo'lgan ishq dunyoga keladi. Bunday taqiqlangan ishqni bilib qolinishidan qo'rqqan Triton uzoq vaqt ishqini barchadan saqlab yuradi. Shuning uchun oshiqlar juda kam ko'rishar edi. Bir kuni Meos firog'iga chidolmay qoladi va Tritonga yanada yaqinroq bo'lish uchun o'zini baliqqa aylantirib qo'yishini taklif qiladi. Shu tarzda har lahza Tritonning yanada yaqin bo'la olar va hech kim bu ishqdan xabari bo'lmasdi. Meosning qattiq o'tinchi tufayli Triton taklifni qabul qiladi va Meosni bir baliqqa aylantiradi. Meos oldingi qiyofasida qanday go'zal bo'lgan bo'lsa, baliqligida ham shunday go'zal edi. Rango-rang nurlar sochayotgan suvning ichida oldin yulduzchalar bilan suzayotgan baliq ko'rinishidagi Meos bir qancha vaqtdan so'ng qasos tangrisi Ultioning diqqatini o'ziga tortadi. Muhabbati javobsiz qolgan Ultio rashk olovida yona boshlaydi va Meosni yashirincha olib qochib, Poseydonning huzuriga keltiradi hamda taqiqlangan ishq haqida eslatadi. Poseydon o'g'lining ma'budlar taqiqlarini buzganidan qattiq g'a-

zablanadi va boshqa tangrilar orasida sharmanda bo'lishidan qo'rqib, Meosni gapirolmaydigan, oddiy, ammo mazali baliqqa aylantirib qo'yadi. Poseydon bu bilan kifoyalanmay, Meosni o'g'lining topishiga to'sqinlik qilish uchun hassasini yerga urib, zilzilalarni paydo qilib, dengizlarni bir-biriga qorishtirib yuboradi va bir-biridan ajratib yuboradi. Meosning qaysi dengizda, qaysi baliq qiyofasida ekanligini faqatgina Poseydon biladi. Triton esa haqiqatni bilgach, tinim bilmay, erinmay barcha dengizlarni birma-bir kezib Meosni izlay boshlaydi. Meosni topa olishning, uni boshqa baliqlardan farqlay olishning yagona yo'li ta'mini totib ko'rish edi.

Shu bois baliqchilar umri davomida tutgan har bir baliqlarini Meos sifatida ko'rishadi va ishqiga hurmat ko'rsatishadi. Demoqchimanki, Meos baliqqa bo'lgan ishqning timsoliga aylangan. Endi Meosni topa olishning, uni boshqa baliqlardan farqlay olishning yagona yo'li ta'mini totib ko'rish. Kim biladi, balki, Meos bu tun qaysidir bir dengizchining to'riga ilingandir...

”

Ba'zan bugundan o'tmishimga safar
boshlanadi.

Osori-atiqalar sotuvchining
do'konidagi ashyolarga
boqayotgandek xotiralarini alg'ov-
dalg'ov qilsin. Unutganlaringiz,
albatta, ko'p, ammo kechagi kunday
eslaganlaringiz ham bor.

Kechinmalar asta-sekin izlanadi.

Har bir qadam: yaxshi, yomon,
go'zal, chirkin xotiralarga
yetaklaydi.

Tabiiyki, mening ham to'rvam hayot
daraxtining mevalari bilan to'la.

Faqat yaxshi kunlarim emas,
boshqalarda bo'lganidek mening ham
xatolarim ham bo'lgan.

Xafa qilganim ham bo'ldi, xafa
qilganlar ham...

Tark etganlarim ham bo'ldi, tark
etganlar ham...

Yo'qotganim uchun ba'zan sevingan
paytlarim ham bo'lgan, yo'qotmaslik
uchun qilgan harakatlarim ichida
yo'qolib qolgan paytlarim ham...

Kechinmalarim ham bo'lgan,
boshqalarning kechinmalarining
sababchisi ham bo'lganman.

Eslaganda ba'zan jilmaygan
paytlarim bo'lgan, ba'zan qayg'u
botgan paytlarim ham...

Ammo ko'zguga qarab:

“Yaxshiyamki, kechinmalarni
boshimdan o'tkazgan ekanman”, —
degan paytlarim ham bo'ldi.

Aytganday, kichkintoyim, senga o‘zim uchun o‘zim sovchilikka borganim haqidagi ibratli voqeani aytib berganmidim?

Aslida, biror-bir yomon niyatim yo‘q edi. Sevar edim-da. Sevgim sof va pokiza edi. Axir, hayotimda birinchi bor oshiq bo‘lishim edi-da. Imkon topib unga sevgimni izhor etdim. Yuragim qinidan chiqib ketadiganday urardi. O‘sha vaqtgacha qalbinning ovozi quloqlarim ila eshitmagan edim. O‘sha onda: “Yo‘q, seni yoqtirmayman”, — desa, balki ikkinchi marta qalbinni boshqasiga ocha olmasdim. Hattoki qalb jarohat kabi hayotimga ta‘sir ko‘rsatishi mumkin edi. Ammo, xayriyatki, u ham meni yoqtirishini aytdi. Keyin esa yana nimalardir dedi, ammo sevinchimdan hech birini eshita olmadim. U paytlar qo‘limda pul bo‘lmagani uchun vaqti-vaqti bilan ko‘rishib qayerlardir aylanardik. Odatda, ko‘chada shunchaki aylanib yurardik. “Nega u bu joyga bormayapmiz?” — deya so‘raganida esa yopiq joylarni yomon ko‘rishimni aytib, gapni boshqa tomonga burardim. U bundan mamnunmidi — bilmayman. Ammo uning yonida bo‘lganimdan qayerda ekanligimni ham sezmas edim. Tabiiyki, u nega bu yerda ekanligimizni so‘ramagunicha. Ora-sirada unga ‘syurpriz qilish uchun sovg‘a olishga harakat qilardim. Buning uchun hatto otamning cho‘ntaklarini yashirincha kovlashtirgan paytim ham bo‘lgan. Odatda o‘zim uchun ham bunday tavakkalga qo‘l urmayman, ammo u uchun aqlga sig‘mas telbaliklar qilardim. Vaqt o‘tgan sari bir-birimizdan uzoqlashayotganimizni

his qila boshladim. Aslida, u mendan uzoqlashayotgandi. Men esa u uchun imkonim yetgan barcha ishni qilayotgandim. Munosabatlarimizni isitish uchun ikki haftada bir marta uni qarshimga o'tqazib, she'rlar aytib, oramizdagi sovuqlikni davolashga intilardim. Onam: "Axlatni tashlab kel", — desa, yoqar-yoqmas bajarardim, ammo u uchun bormagan joyim qolmagan. Kunlarning birida she'r o'qir ekanmiz, ko'zlarimiz biri-biriga tushdi, shu on lablarimning mendan beizn uning lablari tomon intilayotganini sezib qoldim. Ammo to'satdan: "Bunday qilolmayman", — deya o'ylab, lablarimni yonog'i tomon yo'naltirdim. Uzundan uzun bo'sa oldim. Ko'zlarim yumilib, oyoqlarim yerdan uzilgandek bo'ldi. O'pkamda nafas olish uchun joy qolmagandek bir ahvolda ekanman, ko'zlarimni astagina ochganimda qarshimda otasining ko'zini uchratdim. Tasodifni qarangi, otasi aynan o'sha paytda ishdan chiqib, do'kondan u-bu narsa xarid qilib, uyiga qaytayotgan ekan. Hayotimda ikkinchi bor yurak urishimni quloqlarim bilan juda ham aniq eshitdim. Qo'rquv va hayajon tufayli nima qilarimni bilmay qolgandim. Aslida sevgilim men bilan quchoqlashishni davom ettirmoqchi edi, ammo men otasi bilan ko'z urishtirib turar ekanman, nima qilarimni ham bilmas edim. So'ngra u qizini chaqirdi. "E-e-e, ota", — deya, hech narsa bo'lmagandek yoniga yugurib borib, qo'lidagi xaltalarni oldi. "Menimcha, otasi hozirning o'zidayoq menga tashlanib, shu yerdan o'ldirib qo'ysa kerak", — deb o'yladim. Qochishni istardim, ammo oyoqlarimda mador qolmagan edi. G'alati bo'ldi. Otasi hech nima demay, qizi bilan uyiga ketdi. Bundan keyin boshqa ko'rishmadik. Ammo yo'lini topib uni ko'rishim kerak edi. Chunki sevardim va to'siqlardan qochish men uchun emas edi. Avval otamning yoniga bordim. "Bir qizni sevaman, u bilan turmush qurmoqchiman", — dedim. Otam esa: "Sen endigina 15

yoshdasan, o'psang o'tib ketadi", — dedi hazil aralash. Ko'ndirish uchun biroz urindim, ammo rozi bo'lmadi. Qora kunlar uchun saqlab qo'ygan ozgina pulimni cho'ntagimga solib, borib sevgilimning eshigini taqillatdim, ichkariga kiritishdi. Dovdirab o'tirar ekanman, kutilmaganda otasidan sevgilimning qo'lini so'radim va "Qizingizni bermasangiz, olib qochaman", — dedim. Otasi esa: "Qizimni senga beraman, ammo askarlik burchingni ado qilganingdan keyin olib ketasan", — dedi. Men ham: "Unda pulni qizni berganingizdan so'ng olasiz", — dedim va o'sha vaqtning qirq million lirasiga teng pulimni ham olib chiqdim. Aslida nima qilayotganimni o'zi ham bilmasdim. Bu ishida biror-bir ma'no-mantiq yo'q edi. Bu "sovchilik"dan bir kun o'tgach, qizning akasi meni yaxshilab kaltaklagach, aqlim o'zimga keldi. Boshim va qoshim yorilib ketgan edi, o'sha vaqt meni shifoxonaga olib bormoqchi bo'lganlardan biri cho'ntagimdagi bazo'r to'plagan 40 millionimni o'g'irlashi ham men uchun katta saboq bo'ldi...

Sevgilimga nima bo'lganiga qiziqyapsizmi? Akasining qilgan ishiga qasdma-qasd, yana ikki-uch oy yashirincha ko'rishib yurdik. O'sha yillarda: "Men Emre Tunjerman! Taslim bo'lmayman!" — derdim. Ammo oxirida bir-birimizga to'g'ri kelmasligimizni anglab, ayrildik. Yoshlik qildik-da...

"O'sha kunlarda nimadan ko'proq siqilgansiz?" — deya so'rasang: "Kaltak yeganim emas, pulimni o'g'irlab ketishgani ko'proq xafa qildi", — degan bo'lardim.

Men oldingi menmanmi?

Agar aldayotgan bo'lsam, ustimga osmon qulasin.

Men oldingi men emasman.

Endilikda qaysi do'konga kirsam, kichik narsalar emas, katta narsalar diqqatimni o'ziga jalb qiladi.

Endilikda o'zimga oid, arzimasligi bilan tashvishlantiradigan hech narsa qolmadi.

Endilikda atrofimdagilar hasad qilishi mumkin bo'lgan faqat sog'lig'imgina qo'limda qoldi.

Endilikda oldingidek atrofimni olomon bilan o'rab ola olmayapman.

O'lay agar, to'g'risini aytyapman.

Men oldingi men emasman.

Endi qo'shiqni baland ovozda tinglash meni bezovta qiladi.

Endi o'tayotgan vaqtni yanada ko'proq qadrlayapman.

Endi oldingi axloqsizligimdan asar ham qolmagan, barcha dardlarimni yagona ayol bilan baham ko'rish yetarli.

Endi nasihat olish o'rniga har kimga nasihat beryapman.

Men oldingi men emasman.

Oldingi paytlardagidek kechalari uyg'onaman, lekin sen haqingda o'ylaganim uchun emas, hojatxonaga borish uchun...

Oldingi paytlardagidek uch mahal ovqatlanaman, lekin ochligimdan emas, oshxonaning qoidalariga ko'ra...

Oldingi paytlardagidek farzandlarim bilan ko'rishyapman, ammo sog'inganim uchun emas, oyda bir bora meni ko'rishga kelganlari uchun...

Oldingi paytlardagidek ertalabdan uyg'onaman, ammo ishga borish uchun emas, imomning da'vatiga binoan darslarimni tayyorlash uchun...

Aldayotgan bo'lsam, boshimda qolgan 3-5 tola sochim ham to'kilib tushsin, eng samimiy tuyg'ularimni baham ko'ryapman.

Men oldingi men emasman.

O'tmishimga, o'tmishda qoldira olmaganlarimga pushaymon bo'lib yig'lamayapman.

Qilolmaganlarimga va qildirolmaganlarimga pushaymon bo'lib yig'lamayapman.

Kelajak kunlarim uchun hozirlay olmaganlarimga pushaymon bo'lib yig'lamayapman.

Men bir paytlar oldingi men edim. Gapingiz to'g'ri... Lekin juda ham o'zgardim. Ba'zan o'zimga o'xshagan qariyalar bilan o'tirib: "Shuncha yillardan so'ng qo'limizda nima qoldi?" — deya tortishamiz. Ehtimol, bular butun hayotim davomida eng sassiz va ibratli tortishuvlar bo'lsa kerak. Barcha sukut saqlagan holda: "Ajabo, kimdir bu savolning javob bera olarmikin?" — deya diqqat bilan kutardi... Ammo hech kim lom-mim demaydi. "Nima uchun javobini bilmaysan?" — deganday, biri-biriga no-rozi qiyofada tikilardi.

Men bir paytlar oldingi men edim. Gapingiz to'g'ri... Lekin juda ham o'zgardim. Kipriklarim ham qordek oppoq. Hamma qosh-u kiprik va sochlarimdagi oqlikning sababini qarilikda ko'radi, ammo bu sirni faqat sen bilasan. O'zgargan faqat men emas. Qara, manzilim ham o'zgardi. Farzandlarim o'zlari betashvish yashashlari uchun meni qariyalar uyiga olib kelishdi. Yaxshiyam-ki, o'z vaqtida nodavlat tashkilotlar bilan ishlab bulardagi

muammolar bilan shug'ullanganman, aks holda hozir hammasi boshimga bitgan balo bo'lardi... Ba'zan: "Ajabo, o'sha paytda meni bu yerga emas, bu yerdan keyingi manzirim — masjidning hovlisiga tashlab ketsalar bo'lmasmidi?" — deb o'ylanaman. U yerga faqat bolalarnigina tashlab ketishmaydi-ku, meni ham tashlab ketishlari mumkin edi. Meni esa ma'sum holim bilan imomning meni topib olishini kutardim. Hech bo'lmaganda, hozir yashayotgan joyimdagidek "Qanday yashasang yasha, bir kun shu yoshga yetasan" kabi ibratlarni eshitmasdim. Ammo e'tirof etishim kerakki, bu ibratlarning har biri "inju". Ammo hozirgi kunda olmos urf bo'lganligi tufayli "inju"larni ham bu yerga tashlab ketishgan. O'zgargan faqat men emas. Zamon, hattoki hayotning o'zi ham o'zgargan... Ikkalamiz tanishgan xiyobon hozir savdo markaziga aylangan. Ikkalamiz gaplashib o'tiradigan, puding sotiladigan joyga hozir ko'chmas mulki idorasi joylashgan. O'zim ham u yerdagi biz har doim qo'rqadigan oq soqolli odamga aylandim. Tanishlarim, tuyg'ularini baham ko'rgan insonlar haqqiga qasam etamanki, men juda ham o'zgardim. Ayniqsa seni va sen bilan o'tgan kunlarni bir qabrga sig'dirar ekanman, juda ham o'zgardim...

Dunyo ishq bilan aylanadi, lekin "Oshiq bo'ldim", — deya aylanishini to'xtatmaydi.

Quyosh ishq bilan chiqadi, "Oshiq bo'ldim", — deya chiqmay qolmaydi.

Hattoki gullar moviy osmonga oshiq, imkonsiz bo'lsa-da, unga bo'y cho'zishga intilishadi. Ammo hech biri: "Oshiq bo'ldim", — deya bol yig'ib yurgan ariga yordam berishni to'xtatmaydi.

Inson esa oshiq bo'lar ekan, yeyishdan ham, ichishdan ham to'xtaydi.

Ishonuvchan bo'lib qoladi, kuch-quvvatini boy beradi...

Haqiqatdan uzilib, xayollarga bog'lanadi...

Ammo hayot insonni qo'yib yubormaydi.

Ba'zan insonni muhabbat bilan bag'riga oladi, ba'zan esa musibat bilan.

Ba'zan baxtli qiladi, ba'zan baxtsiz. Hayot insonni qo'yib yubormas ekan, inson hayotni to'xtatishga urinishida qanday mantiq bor? Shuning uchun ham, nima bo'lishidan qat'iy nazar, inson hayotni mahkam quchoqlab olishi kerak. Hayotini qoniqarli yashashi lozim. Tabiiyki, ishqning afsuni ko'zni ko'r qilib qo'yadi. Ammo inson vaqt yo'qotmay ko'zlarini ochishi va qalbidagi bu tuyg'uga ega chiqish orqali yashashda davom etishi kerak. Oshiq bo'lib qolgani bilan hayot to'xtamasligini anglashi kerak. Davomiylik tabiat qonunidir. Ishq kelishi bilan hayotning qonuniyatini buzish ishqning ta'mini buzadi. Axir, ishq hayot sho'rvasining tuzi-yu ziravoridir. Ikkalasi har bir onda va qiyomida bo'lsa, sho'rva totli bo'ladi. Shunday onlar keladiki, hayotning lazzati yo'qoladi. Aynan o'shanda hayot tarozisining bir pallasiga ega bo'lgan baxtiyorlikni, huzurini, ikkinchi pallasiga esa tashvishlarini va qayg'ularini qo'yib o'lchash kerak. Tashvish va qayg'ulari og'ir kelayotgan bo'lsa, taroziga jahl qilmaslik kerak. Xato bo'lsa, insonning o'zidadir. Tarozini o'lchaydi, xolos. Bunday paytda esa baxtiyorlik va huzurning yoniga sevgi va ishqni ham qo'shish kerakki, tarozini muvozanatga kelsin. Zotan, vaqt o'tishi bilan sevgi va ishq o'z og'irligini his ettiradi va tarozining baxt va huzur pallasini og'irlasha boshlaydi. Demochimanki, hayotning lazzati masallig'ida, masalliqdan o'rinli foydalana olish esa oshpazning mahoratida yashirindir.

Ba'zan sabr kalit bo'ladi, ba'zan esa omad...

Ba'zan ishtiyoq bilan eshiklarni ocharsan, ba'zan esa hirs bilan

Xotiralarim ko'zim o'ngimda yana jonlandi. Kichkintoyim, agar qahva tayyor bo'lsa, bir lira ham pulim bo'lmasa ham, qay holda bir oyga qolmay mashina sotib olganimni senga hikoya qilib berayki, kayfiyating joyiga tushsin.

Har kimning ham hayotida yo'qsil kunlari bo'ladi. Bo'lishi kerak ham... Chunki farovonlikning qadri yo'qsillikda yanada aniqroq bilinadi. Ammo mening ahvolim ancha yomon edi. Na ishim bor, na ishlashga imkonim. Hatto avtobusda yurish uchun ham pulim qolmagandi. Atrofimda mendan qarzdorlar bor edi, ammo hech biri qarzini to'lamayotgandi. Menga qarz berganlar esa tinmay qarzini so'rashar edi. Ya'ni hamyonimda bir lira ham yo'q edim. Qayg'ularimni tarqatish uchun sohilni kezishga qaror qildim. O'sha kuni havo juda ham sovuq bo'lgani uchun ko'p yura olmadim. Chipta sotib olmaslik uchun avtobusning orqa eshigidan yashirincham minib olgandim. Tasodifni qarang, bir paytlar shu avtobusda men bilan "ko'z urishtirib yurgan" qizni yana shu avtobusda uchratib qoldim. Juda ham uyatga qoldim. Avtobusdan tushayotganimda ham ichim uyatga to'la edi, ammo boshqa hech nima qilolmasdim. Xuddi har narsa ustma-ust kelayotgandek edi. Uyali telefonimning operatori ham raqamimni o'chirib tashlagan edi. O'nlab banklarda hisob raqamim bor ediyu, hech birida pul yo'q edi. Aksiga olib, kredit kartamning ham

oxirgi to'lov cheki ham kelgandi. Dengiz qirg'og'ida bir necha soat o'tirdim. Qornim ochqadi. Ham sovuq, ham ochlik, ham muammolar haqida o'ylab o'tirarkanman, skameykada o'tirgan joyimda uxlab qolibman. Ko'zlarimni ochganimda kech tushgan edi. Avtobuslar qatnovi ham to'xtagan edi. Demakki, uyimga ya-yov ketish vaqti kelgandi. Endi yo'lga tushgan ham edimki, mast bir amaki mashinasiga minishga harakat qilayotganini ko'rib qoldim. Menimcha, sohildagi hashamatli mehmonxonalarining biridan chiqqan edi. Yiqilishiga oz qolganida ushlab qoldim. Yerga tushgan kalitini olib, mashinasiga minishiga yordamlashdim. Ichimda esa: "Bu holda mashina haydashiga yordamlashganimdan ko'ra, kalitini dengizga otib, qochsaydim", — deb o'yladim, ammo, baribir, yordam berdim. Endi eshigini yopayotganimda amaki qo'limdan tutib: "Sen hayda", — dedi. "Yo'g'-e, amaki, mening ishlarim bor", — dedim. U esa so'kish aralash: "Sen mehmonxona xodimi emasman, axir? Mashinani uyimga olib bor", — dedi. Mashinaning uzatmalar qutisi ustidan bir amallab yon tarafdagi o'rindiqqa o'tib oldi. "Mayli, bir savob qilsam, qilibman-da", — deb mashinaga o'tirdim. Amaki uyi qayerda ekanligini zo'rg'a tushuntirdi. Olib bordim. Mashinani avtoturar-gohga qo'ydim. O'zimga uyimdan ham yanada uzoqlashib ket-gandim. "Qancha qarz bo'ldim?" — deya so'radi amaki. Nima deyishimni bilolmay qoldim. "Tentakmisan, o'g'lim, qilgan xiz-matingning narxini bilmaysanmi? Shu pulni ol, qaytimi o'zingda qolsin", — deya qo'limga bir bog'lam pul berdi. Pulni ko'rib ko'zlarim yaraqlab ketdi. Amaki uyiga kirganida so'ng: "Pulini qaytarib olishni xohlab qolar, kim biladi, nima bo'ladi?" — deya o'ylab, tezda u yerdan uzoqlashdim. Keyingi kunlarda esa xuddi shu sohilga borib mast odamlarni izlay boshladim. Ko'zim tush-gan barcha mastlarga yordam berishga harakat qildim. Avvallari

mastlarni ko‘rar-ko‘rmas qochardim. Bir onda mastsevarga aylandim. Hatto ora-chora: “Qaniydi, hamma mast bo‘lib qolsa”, — deya o‘ylardim. Mana shunday ishlarni bir necha bor qilganimdan so‘ng ko‘ngilochar markazlarining qo‘riqchilari ham meni yoqtirib qolishdi va meni bevosita mijozlar bilan ta‘minlay boshlashdi. Ajoyib ish edi. Mijozlarni o‘zlarining mashinasida uylariga olib borib qo‘yardim. Bir onda talantli shaxsiy haydovchiga aylangandim. Hushyor paytida bir lira sadaqa ham bermaydigan odamlar mastligida shunday ham saxiy bo‘lib ketishar ediki... Hatto mastlar bilan ishlash yoqa boshlagan edi. Hatto o‘zimcha “qo‘shimcha foyda” keltiradigan ishlar: mashinaning ichini, sirtini yuvish, suv sepish, g‘ildiraklarini tozalash kabilar ham topib qo‘ydim. Cho‘ntagimga mashina atirini olib yurardim. Cho‘ntagimdagi saqich pullik, chinnigullar esa tekin edi. Hatto sho‘rvapazlar bilan ham kelishib qo‘ygan edim. Oyning oxirida aql bovar qilmas darajada ko‘p pul ishlab topgan edim va “ish joyim” bo‘lgan sohilga mashina minib boradigan bo‘ldim. Ammo bu ish bilan to‘rt-besh oygina shug‘ullana oldim. Qilayotgan ishim tufayli topayotgan pulimni bilib qolgan klublar, ko‘ngilochar maskanlar, xodimlar meni uzoqlashtirib, bu xizmatlarni o‘zlari ko‘rsata boshlashdi. Hattoki biroz o‘jarlik qildim, natijada bir xilvat joyda kaltaklashdi. “Meni xohlashmagan joyda qolmayman”, — dedim va boshqa imkoniyatlar qidirishni boshladim...

”

Unutmang: bir yolg‘on mingta
haqiqatni ifloslantiradi.

”

Opa demoq — jon degani! U — eng og‘ir
kunlarda ham ukasiga ham madad
bo‘ladigan, tamasiz mehr-muhabbat va
fidoyilik ko‘rsatadigan bir hadyadir.

Hayotimda bir necha davr bo‘ldi, ammo hech biri o‘n yetti yoshlik davrim kabi bo‘lmadi...

Jahit Sitki Taranjidan⁷ so‘rasangiz, o‘ttiz besh yosh umrning yarmi ekanligini aytadi⁸. Garchi qirq olti yoshida vafot etgan bo‘lsa-da, bu she‘ridan keyingi hayotini, ya‘ni hayotining qolgan “yarmi”ni 11 yilga sig‘dira olganligi haqida gapirish mumkin. “Tez yasha va yoshroq vafot et”, — deya, umrini qoniqarli yashab o‘tgandir. Agar Jahit Sitki kabi yo‘lga chiqsam, o‘n yetti yosh — yo‘lning chorak qismidir! Qolgani yashab ko‘rib, o‘rganganimdan keyin aytaman.

Birinchi muhabbat, ikkinchi muhabbat, uchinchi muhabbat... Albatta, har muhabbatning o‘zgacha go‘zalligi bor. Ammo bunisi juda boshqacha edi: balki, gormonlar tufaylidir; balki, o‘zim tufaylidir; balki, u tufaylidir. Bundan oldin ham ishqqa o‘xshash bir nimalarni boshimdan o‘tkazgandim, ammo hech biri meni bunchalik ta’sirlantirmagandi. Telba bo‘lmoq nima degani va inson qachon shunday ahvolga tushadi? Bunday ahvolga tushganini qanday biladi va buning orzularga qanday ta’siri bor? Balki, bu haqida gapirmoq uchun shunchaki bir sababdir, ammo o‘sha paytdan so‘ng bu savollarning javoblari men tomonda har bir insonga o‘rgatiladigan ibratga aylangandi. Axir, o‘n yetti yil-

⁷ **Jahit Sitki Taranji** (1910-1956) — turk shoiri, yozuvchi, tarjimon. “O‘ttiz besh yosh” she‘ri eng mashhur she‘rlaridan biridir.

⁸ Taranji bu she‘ri bilan 1946-yili “Respublika xalq partiyasi” tomonidan tashkil etilgan tanlovda birinchi o‘rinni egallagan. O‘ttiz besh yoshga bag‘ishlangan she‘r o‘ttiz besh misradan (5 misrali 7 banddan) iborat.

lik yoshlik davrimda ishqqa oid eng asosiy saboqni eng ajoyib tarzda olgandim va “ishq maktabini tugatishdagi g‘alabam” uni yo‘qotish bilan boshlangandi. Demoqchimanki, boshlanishi bilan tugadi, endi oldingi men hozirgi mendan juda uzoq... Bir lahza nigohim tushgan ko‘zlar bor-yo‘g‘i bir juft ko‘z edi... Bu ikki ko‘zning qay tarzda tomirimga dori kabi kabi kirib olganini bilmay qoldim. Vujudimning har joyini o‘zi hukmiga olgan ushbu nigohning qarshisida bir hovuch hayajon bilan qotib qoldim. O‘sha onda oldin aslo duch kelmagan yolg‘izlikni qarshiladim va kechinmalarimning chiqargan badbo‘y hidi bugunga qadar olgan nafasimni ifloslantirardi. Go‘yoki oldingi kechinmalarim uning qadrini yanada yaxshiroq anglashim uchun yuz bergandek. Bu azobga har bir inson duch keladimi — bilmayman, ammo och ko‘zlarim ilk marotaba: “To‘yib ketdim”, — dedi. Ilk bor boshqa bir insonning qalbining duk-duklari bilan vaqtning qadrini his qilardim. Balki, minglab ayollarda bir xil atirni hidlagandirman, ammo bunchalar ajoyibini uchratmagandim. Qarshimdagi go‘zalmidi yoki undan boshqa barcha xunukmidi — anglolmadim. Balki, o‘n minglab shoirlar his qilgan azob, hayajon, qayg‘u, qo‘rquvni bir misra she‘r bilan qalbimning yangi hujrasida boshimdan o‘tkazardim.

Go‘yoki dengizman, bulutga aylanib, tuproq ustiga yog‘ardim va har chaqmoq chaqqanda tuproq ustiga tushgan o‘zimni yoqardim...

Bir martagina metroda yurish inson hayotini qanchalik o‘zgartirib yuborishi mumkin?

• Ha! Aybdorman...

Shoshilarkanman, ajalga duch keldim. O‘sha afsungar xonimga urilib ketdim va shu sababli qo‘lidagi telefoni metro relslariga tushib ketdi. Telefonni qahramonlar kabi relslardan olib

bermoqchi edim-u, lekin yonimizga yugurib kelayotgan xavfsizlik xizmati xodimining hayqirig‘i bilan ortga chekindim. “Janob! Siz shu yerda turing. O‘zim xavfsizroq bir yo‘l bilan olib bera-man. Iltimos, to‘xtang! Iltimos, to‘xta! To‘xtasang-chi, oshna, telbamisan, o‘lib ketasan-ku. U yer kuchli elektr toki bor. To‘x-ta!” Zotan, bu orada ular uchta bo‘ldi va meni zo‘rlik bilan to‘x-tatishdi.. Ammo ko‘zlarim Feyzani ko‘rganidan so‘ng tamoman ko‘r bo‘lib qolgani uchun qandaydir afsonaviy plashim va shi-mim bo‘lmasa-da, qahramonlik qilishga tayyor edim. O‘limim tufayli ortimdan aytiladigan gaplarni ham xayolimda tasavvur qilgandim: “O‘z boshiga o‘zi yetdi”, “Mard yigit edi”, “Ko‘p qarzi, ko‘p tashvishlari bor edi”, “Sevgilisi tashlab ketgandi”, “Imtihonning stressga chiday olmagan”, “Oxirgi tryukini ba-jardi”, “Jinoyatning qurboni bo‘ldi”, “O‘zi yaxshi odam edi, ehtimol, miyasini zaharlashgandir”, “Aslo hazilkash emas edi” va hokazo... Tabiiyki, metro xavfsizlik xizmati xodimlari qobi-liyatlarini mohirlik bilan ko‘rsatgan holda telefonni olib, tanta-nali tarzda xonimga berishdi. Garchi ular “tantana” qilar ekan, men esa ich-ichimdan qayg‘u bilan: “Inshaalloh, telefoni buzil-magan bo‘lsin. Buzilgan bo‘lsa, bu faqir holim bilan unga bun-day telefon qanday olib beraman, ishqilib, buzilmagan bo‘lsin. Buzilgan bo‘lsa ham, sug‘urtalangan bo‘lsin, ishqilib”, — deya duo qilardim. “Tantana” nihoyasiga yetib borar ekan, sutni to‘-kib yuborgan mushuk misoli ma‘sumona kulib turardim. Ammo ishq beizn-u beruxsat suyaklarimgacha ta’sirlantirgan va ichim-dagi bo‘ronlarning zilzilasi his qilardim. Demoqchiman-ki, bir tomondan, bu “ishq zilzilasiidan paydo bo‘lgan yoriqlar” tufayli titrayotgan bo‘lsam-da, boshqa tomondan, kechirim so‘rar edim. Feyza: “Qilgan ishidan juda xijolat bo‘lgani uchun o‘zini shun-day tutyapti”, — deya o‘ylagan bo‘lishi mumkin. Lekin o‘zim

bilardimki, tishlarimning shikasti, ko‘zlarimning jarohati yuragimning notekis urishidan edi.

Menga nimalar bo‘lyapti?! Nimalar?! Lahzama-lahza ulg‘ayayotganimni his qilyapman. Bir paytlardagi manman-u sovuqqon va loqayd inson bir lahzada ulg‘ayib, uzr so‘rashni ham o‘rgandi. Hech kimi yo‘q qalxim haqiqat olovida qotib qoldi. Hattoki hech kim bilan baham ko‘rolmagan yolg‘izligimni unga armug‘on qilmoqchi edim.

Uzoq davom etgan uyatchanlikdan keyin: “Aytgancha, mening ismim Feyza”, — dedi... Bu ovoz uzrlar so‘rash urushimda erisha oladigan eng ajoyib marra edi. Urush o‘ljani qo‘lga kiritdim. Ammo faqat bu bilan g‘alabamni e‘lon qilolmasdim. Chunki bunday o‘lja bilan nihoyasiga yetgan urush umidsizlik bilan yakunlanar va tanishish mavzusi nihoya bilan bog‘lana olmasdi. Ko‘chada kimnidir ko‘rsatsangiz, yoniga borib suhbatlasha olardim, ammo barcha mahorat-u talantlarim unga ta‘sir ko‘rsata olmasdi, ongim bilan o‘zaro aloqamda “qisqa tutashuv” yuz bergandi. O‘n yetti yoshlik davrimda ilk bor mana shunday ishqqa duch kelgandim. O‘sha paytdagi ahvolimni so‘rasangiz, es-hushimni yo‘qotib qo‘ygandim. Aqlimga bo‘lar-bo‘lmas, bema‘ni xayollar kelardi. Masalan, o‘sha on Feyzaga: “Men bilan raqsga tushasanmi?” — deyish kabi...

Aqlim bilan vujudim orasidagi mutanosiblikda beqarorlik paydo bo‘lgandi. Aqlim tanishish uchun bir nimalar qilishim kerakligini aytardi, ammo faqat telbalardek kula olardim, xolos. Agar o‘sha onda bu imkoniyatni qo‘ldan boy bersam, keyin afsuslanishimga amin edim. Balki, o‘z azoblarim bilan so‘ngsizlik ichiga g‘arq bo‘lar edim. Bu imkoniyatni boy bermaslik uchun qo‘limdan kelganini qilishim kerak edi. Chunki Feyzaning nigohlarining nuri bilan o‘sishni istagan nihol kabi edim... “Hatto

suvsiz ham yashay olaman”, — deydigan darajada telba edim... Gapirar ekanman, jumlarimning so‘zlari betartib ekanligini bilardim, ularni to‘g‘rilashga urinar ekanman, jumalarni ma‘no-mazmun tark eta boshlardi. Keyin esa chiday olmay bir qancha savol berdim, olgan yagona javobim u ishlaydigan restoran nomi edi. Natijada esa ahmoqona qiliqlarimning, hayajonlarim va al-moyi-aljoyi gaplarimning mevasini oldim. Aslida esa, u menga dunyoda o‘xshashi yo‘q, g‘alati jonzotga qilinadigan munosabatda bo‘layotgandi. Hozir esa: “Uning o‘rnida bo‘lganimda men ham shunday qilardim”, — deyapman. Hozir xavfsizlik xizmati xodimlarini chaqirib: “Bu odamni yonimdan olib ketinglar”, — deya baqirishi mumkinligi xayolimdan o‘tdi. Qilgan ishlarim, aslida, hayajon tufayli qilolmagan ishlarim edi.

Nihoyat, metroning chiqish joyiga keldik, ammo mening qo‘llarim ketib qolmasligi uchun quchoqlashga dasturlangandek unga “hujum” qilmoqchi bo‘lar, uni quchoqlamoqqa harakat qilardi. Faqat bu orada o‘ziga kelgan aqlimgina bu istakka qarshilik qilardi.

Shundan so‘ng Feyza qo‘limni siqib, aytgan ikki og‘iz xayr-lashuv so‘zi bilan sochlarining havoda to‘lg‘anishi bir bo‘ldi. Sochlaridan taralgan hid tufayli multfilmlarning yegulik topish uchun havoni hidlayotgan qahramonlari kabi havoda muallaq turib qoldim. Odatda bunday ishlar qilmasdim. Biror-bir g‘arazli niyatim ham yo‘q edi. Lekin u ketar ekan, negadir o‘zimni kamayib qolgandek his qildim va oz bo‘lsa ham kamayib qolgan joyimni to‘ldirishga intilardim. Taksiga mindi va ketdi-qoldi.

Feyzani yonimdan “yashirincha o‘g‘irlab ketgan” “34 THY...” raqamli taksi haydovchisiga hayqirardim (garchi yozar ekanman, go‘yoki hayqirish emas, so‘zlarga aylanish, hattoki harflarga aylanish yana ham qulay ko‘rinardi...):

“Ko‘zimga aslo ko‘rinma. Ko‘rgan joyimda seni yo‘q qilaman. Sen qilgan ishni Bolu beyi⁹ qilmagan bo‘lardi. Uch lira uchun ilk muhabbatimni ko‘z o‘ngimda olib qochding. Takso-metring ishlamay qolsin! Mayli, buni qo‘yaver, inson ketar ekan, mashinasining quvuridan shunchalik ham ko‘p tutun chiqarami? Havodagi barcha muattar hidni ichimga chuqur-chuqur tortar ekanman, sen tufayli uglerod oksididan zaharlanyapman”.

Taksi va uning ichidagi orzularim sariq rangga kirgach, ko‘zlarimdan g‘oyib bo‘ldi va men esa turgan yerimda qolaverdim. Olmaning ichidagi uyi o‘g‘irlangan qurt kabi chorasiz edim... Keyin esa yo‘limda davom etdim. Sudralib va ortimda chang-to‘zon bulutini qoldirmay sekin-asta yurardim. Boshim egik, qalbimning xonalari shu darajada bo‘shab qolganki, eshiklari hayratdan lang ochilib qolgan. Men endi oldingi men emasdim. Endi eng bekam-u ko‘st paytimda ham nimamdir kam. Eng gullagan davrimda — endigina o‘n yetti yoshimda ekanman, kayfiyatim yo‘q holda olomon ichida yolg‘iz edim.

⁹ Turklar va ozarlarning “Ko‘ro‘g‘li” dostonlar turkumidagi yovuz qahramon. U zotdor ot topib kelish uchun kuyovi Yusufni safarga jo‘natgan. Lekin uning topib kelgan toychoqni yoqtirmaydi va Yusufning ko‘ziga mil torttiradi.

”

Aka — do‘st degani. Qiyofasi qattiqqo‘l,
ammo qalbi ko‘ngilchandir. Ukasiga
huzur beradi, ishonch beradi, kuch
beradi...

”

Men AZOBman, sen esa JANNATsan.

Va aslo unutma:

“HAQQINGNI HALOL QIL”.

EMRE TUNJER

ISHQ QALBNING

DUOSIDIR

Tarjimonlar:

Muqaddas **ABDUVOSILOVA**
Ergashboy **MATYOQUBOV**

Bosh muharrir:

Alisher **RAVSHANOV**

Nashrga tayyorlovchi:

Ergashboy **MATYOQUBOV**

Musahhih:

Go'zal **QO'ZIBOYEVA**

Kompyuterda sahifalovchi:

Lolaxon **QO'ZIBOYEVA**

DIQQAT!!! *“Zukko kitobxon” nashriyoti ushbu kitobni Turkiyaning “Xayykitap” nashriyoti bilan 2022-yil 16-martda tuzgan shartnomasi asosida chop etdi. Shuning uchun ushbu kitobni o‘zbek tilida chop etish huquqi faqat “Zukko kitobxon” nashriyotiga tegishli. Boshqa nashriyotlar yoki shaxslarning ushbu kitobni yoki uning bir qismini gazeta va jurnallarda chop etishi, elektron ko‘rinishida tarqatishi, internetga va yoki ijtimoiy tarmoqlarga joylashtirishi, shuningdek, asarda keltirilgan izoh va iqtiboslardan ijodiy foydalanishi qat’iyan taqiqlanadi.*

Litsenziya raqami AI № 7069. 22.10.2020 y.

Bosishga 22.07.2022 yilda ruxsat etildi.

Bichimi 84/108 1/32.

Bosma tobog‘i 12 Shartli bosma tobog‘i 15
Garnitura “Times New Roman” offset qog‘ozi.

Adadi 3 000 nusxa. Buyurtma № 34

Bahosi kelishilgan narxda.

“BOOK MEDIA PLUS” xususiy korxonasida tayyorlandi.

Manzil: Toshkent, Chilonzor tumani, Cho‘pon ota ko‘chasi, 28 A.

8 26160.00

EMRE TUNJER

ISHQ

qalbning duosidir

Sen bo'l, so'nggisi bo'l, so'ngsiz bo'!

Ilk muhabbatimsan! Oxiring yo'q, avvaling g'oyib bo'lgan. Bo'lmagan emas, boshqalar ham bo'lgan, ammo sen tufayli barchasi yo'q bo'ldi.

Sen xatolarim ko'rsatgan haqiqatsan, oldingilar ergashtirib kelgan huzur yo'lisan.

Ko'nglinga yog'gan sevgi yomg'irisan, har tomchingdan ishqim shifo topyapti!

Bolaligimsan! Samimiyatim, ta'rifsiz baxtiyorligimsan.

Tuproqning yomg'ir bilan atrofga yoyilgan iforisan, choyimning eng totli qultumisan. Sen mening javobsiz savollarimning javobi, har duomda tilaganim, har nafasda sog'inganimsan.

Ko'piga hojat yo'q, borining ichida sen bo'lsang, kifoya.

Sen sevgilim deya yozilib, ayolim deya o'qilasan. "Bu dunyo bizga yetarli emas" deganim — jannatdagi yo'ldoshimsan.

Toshkent shahar Langar ko'chasi, 78 uy.

ISBN 978-9943-8222-8-3

9 789943 822283

📖 time/Zukko-Kitobxon

📖 Zukko-Kitobxon

📧 zukko_kitobxon

☎ +99871 200 09 95